

Жене и мушкарци у Републици Србији

Women and Men in the Republic of Serbia

Београд/Belgrade, 2017

ЖЕНЕ И МУШКАРЦИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Београд, 2017.

ЖЕНЕ И МУШКАРЦИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Издавач:

Републички завод за статистику
Милана Ракића 5, Београд
Тел: 011 2412 922; факс: 011 2411 260

За издавача:

Др Миладин Ковачевић, директор

Редакцијски одбор:

Драгана Ђоковић–Папић
Весна Зајц
Јованка Стојановић
Драгана Николић
Владица Јанковић
Славица Манов

Лектура и коректура (српски):

Емилија Видановић

Превод, лектура и коректура (енглески):

Гордана Недељковић

Дизајн:

Растко Тохолъ

Штампа:

Игам, Београд

Тираж:

500 примерака

ISBN 978-86-6161-166-7

Штампано 2017. године

Приликом коришћења података из ове публикације обавезно навести извор.

Публикација је објављена уз подршку Агенције за родну равноправност и оснаживање жена (UN WOMEN) и Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије.

САДРЖАЈ

Предговор	4
Уводне напомене	5

1	СТАНОВНИШТВО	9

2	ЗДРАВСТВО	27

3	СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	41

4	ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКА	45

5	ЗАПОСЛЕНОСТ	61

6	ЗАРАДЕ И ПЕНЗИЈЕ	79

7	ЖИВОТНИ СТАНДАРД	89

8	КОРИШЋЕЊЕ ВРЕМЕНА	95

9	ПРАВОСУЂЕ	101

10	ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА	109

11	МЕЂУНАРОДНИ ИНДЕКСИ	115

ПРЕДГОВОР

Жене и мушкарци у Републици Србији пета је по реду публикација у којој се приказују статистички подаци према полу. Прва је објављена 2005. године и успостављена је редовна трогодишња периодика објављивања.

Публикација је настала као резултат сагледавања потреба корисника да се ставе у друштву и односи међу половима прате преко статистичких података, као и са намером да се коришћењем статистичких података креирају и спроводе политике усмерене на отклањање неједнакости међу половима и унапређење једнаких могућности за све.

Поред података које прикупља и обрађује Републички завод за статистику, објављени су и статистички подаци према полу који су преузети од других произвођача званичне статистике, као и подаци из административних извора.

Подаци су разноврсни и односе се на следеће области:

- ▶ Становништво
- ▶ Здравство
- ▶ Социјална заштита
- ▶ Образовање и наука
- ▶ Запосленост
- ▶ Зараде и пензије
- ▶ Животни стандард
- ▶ Коришћење времена
- ▶ Правосуђе
- ▶ Доношење одлука
- ▶ Међународни индекси

Новитет у овом издању јесу подаци који осликавају животни стандард и међународни индекси.

За анализу стања, доношење одговарајућих мера и праћење њихове реализације неопходно је редовно, системско обезбеђивање статистичких показатеља и њихово унапређивање. Званична статистика посвећена је изградњи одрживог институционалног оквира родне статистике, којем доприноси и ова публикација.

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно). Ради упоредивости података, пописни подаци до 1999. године не обухватају податке за АП Косово и Метохија.

У Београду, новембра 2017.

Директор
Др Миладин Ковачевић

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Пол подразумева биолошке карактеристике жена и мушкараца, које су универзалне, видљиве и углавном трајне.

Род подразумева скуп улога, обавеза и очекивања које одређено друштво додељује и намеће особама с обзиром на њихов пол. Они се с временом могу мењати и разликују се од друштва до друштва.

Родна равноправност подразумева да жене и мушкарци имају једнаке могућности, права и обавезе у свом друштвеном, професионалном и породичном окружењу. Родна равноправност је услов одрживог развоја с циљем да грађанке и грађани живе у срећнијем и модернијем друштву у коме и жене и мушкарци имају једнак приступ ресурсима и једнако располажу оствареним резултатима, односно где је однос моћи изједначен.

Република Србија је потписница више важних и обавезујућих **међународних докумената који гарантују равноправност жена и мушкараца и забрањују дискриминацију на основу пола**. Међу тим документима најважнији су документи Уједињених нација (Општа декларација о правима човека, Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена — CEDAW), Савета Европе (Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, Европска социјална повеља и Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици) и Европске уније (Повеља Европске уније о основним правима).

Националне изворе родне равноправности представљају Устав Републике Србије, закони, али и подзаконски правни акти.

Устав Републике Србије (усвојен 2006. године) даје законски основ за увођење и уређивање родне равноправности у Србији и установљава равноправност полова као основно уставно начело. Уставом је утврђена обавеза државе да јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности (члан 15), а уведено је и начело забране дискриминације, између осталог, и дискриминације на основу пола.

Закон о равноправности полова (донет 2009. године) обавезује све органе јавне власти да воде активну политику једнаких могућности и да прате остваривање начела равноправности засноване на полу у свим областима друштвеног живота и примену међународних стандарда и Уставом загарантованих права у овој области. Законом су регулисане области запошљавања, здравствене заштите, породичних односа, образовања, културе, спорта, политичког и јавног живота и судске заштите.

Закон о забрани дискриминације, којим се уређује општа забрана дискриминације, дефинишу облици и случајеви дискриминације, као и поступци заштите од дискриминације, на снагу је ступио 1. јануара 2010. године.

Закон о спречавању насиља у породици ступио је на снагу 1. јуна 2017. и њиме се уређује спречавање насиља у породици и поступање државних органа и установа у његовом спречавању и пружању заштите и подршке жртвама.

Национална стратегија за родну равноправност за период од 2016. до 2020. године са пратећим Акционим планом (2016–2018) усвојена је 14. јануара 2016. године.

Ова стратегија представља основни стратешки документ Републике Србије који се доноси ради унапређивања родне равноправности и предвиђа веће учешће жена у политичком животу и процесима одлучивања, побољшање економског положаја жена и женског предузетништва, сузбијање родно заснованог насиља и унапређење положаја вишеструко дискриминисаних и рањивих група жена, као што су старије жене, жене на селу, самохране мајке, жене са инвалидитетом, жене са ХИВ-ом, Ромкиње и др.

Стратегија се односи на отклањање негативних родних стереотипа и дискриминаторских пракси према женама и пракси које омогућују и репродукују неједнак однос моћи између жена и мушкараца, расподелу родитељства и економије старања на жене и мушкарце, побољшање економског положаја жена, повећање учешћа жена у политичком и јавном животу, нарочито у органима извршне власти, промену положаја и улоге жена у области безбедности, побољшање здравља жена и побољшање положаја жена на селу, као и увођење родне перспективе у јавне политике.

Приоритетни стратешки циљеви политике унапређења положаја жена и родне равноправности у Републици Србији у периоду од 2016. до 2020. године јесу:

- ▶ Промењени родни обрасци и унапређена култура родне равноправности;
- ▶ Повећана равноправност жена и мушкараца применом политика и мера једнаких могућности (са нагласком на маргинализоване групе жена и здравље жена);
- ▶ Системско увођење родне перспективе у доношење, спровођење и праћење јавних политика (укључујући родно осетљиву статистику и евиденцију).

Институционални механизми који у Републици Србији спроводе и надгледају процес унапређења родне равноправности јесу:

- ▶ Координационо тело за родну равноправност (основано 2014. године);
- ▶ Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова Народне скупштине (од 2003. године);
- ▶ Заштитник грађана (закон је донет 2005. године, заменица за родну равноправност, права детета и права особа са инвалидитетом именована је 2008. године);
- ▶ Повереник за заштиту равноправности (основан је доношењем Закона о заштити дискриминације 2009. године, актуелна повереница је именована 2015. године);

- Сектор за антидискриминациону политику и унапређење родне равноправности при Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (основан 2017. године).

У Србији делују и покрајински механизми за родну равноправност (Одбор за равноправност полова Скупштине АП Војводине, Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Покрајински завод за равноправност полова, Покрајински заштитник грађана — омбудсман за равноправност), као и локални механизми, чије је оснивање, усвајањем Закона о равноправности полова из 2009. године, постало обавеза локалних самоуправа.

Родно осетљива статистика не подразумева само разврставање и приказивање постојећих података по полу, већ и уважавање разлика у проблемима и изазовима с којима се жене и мушкарци сусрећу у свим сферама живота.

На међународном нивоу, прво званично разматрање родно осетљиве статистике било је на Првој светској конференцији о женама у Мексико Ситију 1975. године. Пекињска декларација и платформа за акцију из 1995. године дају јасан скуп препорука и смерница за побољшање положаја жена у свету и наводе обавезу држава да редовно прикупљају, обрађују и објављују податке разврстане по полу и старосној доби како би се омогућио увид у проблеме и питања који се тичу положаја жена и мушкараца.

Редовно и свеобухватно праћење и приказивање родно осетљивих података омогућава сагледавање стања у друштву у погледу родне дискриминације, односно утврђивање да ли постоји неравноправност између жена и мушкараца. Оно такође омогућава креирање, планирање и спровођење политика које су усмерене на отклањање неједнакости и унапређење положаја дискриминисаних група или појединаца.

Родно осетљива статистика је неопходан извор података и за креирање Индекса родне равноправности, као свеобухватног показатеља напретка у остваривању родне равноправности у земљи.

Редакцијски одбор се захваљује свима који су дали свој допринос у припреми и обликовању ове публикације.

Симболи

- = нема појава
- / = мали број појава — оцена није публикована
- ¹ = ознака за напомену у табели

1

СТАНОВНИШТВО

ИЗДВАЈАМО...

- ▶ Подаци Пописа становништва, домаћинстава и станова 2011. године показују да жене чине 51,3% од укупног броја становника Републике Србије.
- ▶ Просечна старост жена је 43,5, а мушкараца 40,8 година. У поређењу са подацима из 1921. године, просечна старост је повећана за 15 година код жена односно за 13 година код мушкараца.
- ▶ Посматрано по старости, код средовечног и старог становништва већи је број жена, док су код млађег становништва мушкарци бројчано доминантнији.
- ▶ Према подацима последња три пописа, индекс старења у Републици Србији се знатно повећао, што показује да је становништво у дубоком процесу старења. Индекс старења према подацима Пописа 2011. за жене износи 1,4, а за мушкарце 1,1.
- ▶ Посматрајући претходна два пописа можемо приметити да је стопа старосне зависности благо опала — са 50,8 на 49,5 код жена, односно са 45,3 на 43,1 код мушкараца. Такође, смањена је стопа зависности млађег, док је стопа зависности старијег становништва у благом порасту. Интересантно је да су, према подацима последњег пописа, стопе зависности млађег и старијег становништва код мушкараца изједначене — 21,6%.
- ▶ Просечно домаћинство у Републици Србији има три члана.
- ▶ Мушкарци преовлађују као лица на која се води домаћинство у свим вишечланим домаћинствима. Међутим, према подацима последња два пописа, приметан је благи пораст жена као носиоца домаћинства (4%).
- ▶ У самачким домаћинствима већа је заступљеност жена — 60% према 40%. Тако, код самачких домаћинстава чији су носиоци домаћинства стари 65 и више година готово три четвртине су жене, док међу „самцима“ млађим од 50 година има 61% мушкараца.
- ▶ Од укупног броја породица 30% чине породице брачних/ванбрачних партнера без деце.
- ▶ Кад је реч о једнородитељским породицама, 79% припада типу „мајка с децом“. Преко 70% ових породица има само једно дете.
- ▶ У периоду 1986–2016. године забележен је константан пад закључених бракова, којих је у 2016. години било за око трећину мање него 1986. године.
- ▶ Више од половине, односно 57% мушкараца и 53% жена старијих од 15 година живи у браку. Међу неодатим/неожењеним, жена је за 10% мање од мушкараца (23% према 33%). Међутим, жене су заступљеније међу разведеним лицима, док су у категорији удовица/удовац жене чак 3,4 пута заступљеније од мушкараца.
- ▶ Међу становништвом старости 15 и више година, 80% жена и 81% мушкараца који живе у ванбрачној заједници формално су, односно према законском брачном стању, неодате/неожењени. Жене које живе у ванбрачној заједници старе су у просеку 39, а мушкарци 42 године.

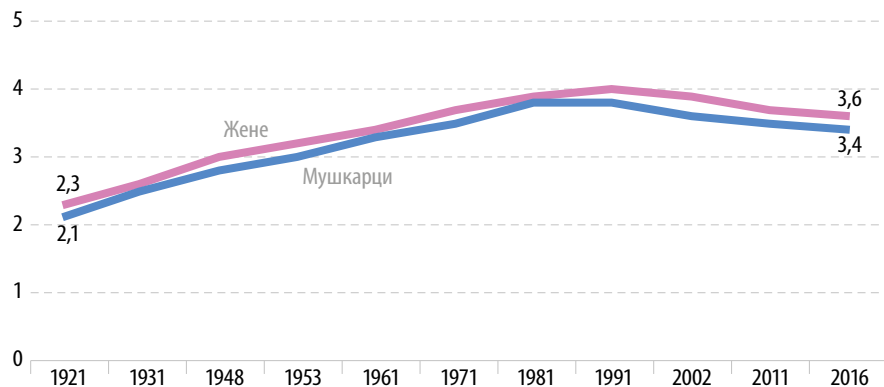
- ▶ Број деце коју рађају мајке старе од 15 до 24 године знатно је опао у последњих пет година, док се повећао број деце коју рађају мајке после 35. године старости. Такође, у последњих пет година повећао се број деце која су рођена ван брака.
- ▶ Стопа укупног фертилитета порасла је са 1,4, колико је износила 2006. године, на 1,5 у 2016. години.
- ▶ Међу мигрантским становништвом жене су просторно покретљивије од мушкараца — 56% према 44%.
- ▶ У насељима са преко 500000 становника већа је заступљеност жена — 54% према 47%.

ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ Подаци о броју становника прикупљени су у пописима спроведеним од 1921. до 2011. године. Не постоји потпуна упоредивост сталног, односно укупног становништва у пописима.
- ▶ **Становништво према полу и старости** представља број лица одређеног пола, груписаних по старости, према навршеним годинама живота. У табели је приказана старосно-полна структура преко апсолутних фреквенција и/или преко процентуалне дистрибуције. Старосна пирамида је графички приказ старосно-полне структуре.
- ▶ **Просечна старост становништва** означава просек навршених година живота становништва у тренутку пописа. Израчунава се као пондерисана аритметичка средина. Процес старења становништва почиње када просечна старост пређе границу од 30 година.
- ▶ **Процене становништва** израђују се на основу резултата пописа становништва и резултата статистике природног и механичког кретања становништва (унутрашње миграције).
- ▶ **Пројекције становништва** представљају пројектовани број становника за посматрану годину. Приказани подаци су израчунати по средње ниској вредности. Ова варијанта представља комбинацију хипотеза о средње ниском фертилитету, променљивом морталитету и променљивим миграцијама у пројекционом периоду.
- ▶ **Домаћинством** се сматра свака породична или друга заједница лица која заједно станују и заједнички троше своје приходе за подмиривање основних животних потреба (становање, исхрана и др.). Домаћинство може бити самачко или вишечлано, било да су лица у сродничким односима или не.
- ▶ **Становништво према породичном саставу** чине групе лица наведених полних, брачних или сродничких карактеристика.

- ▶ **Породица** је заједница коју чине брачни или ванбрачни пар, један или оба родитеља и њихова деца. Дететом се сматра свако лице, без обзира на старост и на брачни статус, које живи у домаћинству с једним родитељем или са оба родитеља и које у том домаћинству нема брачног/ванбрачног партнера или своје дете.
- ▶ **Брачни статус** може се посматрати са аспекта законског брачног статуса (*de jure*) и *de facto* брачног статуса, који укључује и лица која живе у ванбрачној заједници.
- ▶ **Мигрантско становништво** чине лица која су променила насеље сталног становања у Републици Србији у посматраној години.
- ▶ **Индекс старења** показује однос броја становника старих 60 и више година према броју становника старих од 0 до навршених 19 година старости. Када индекс старења пређе вредност од 0,4, становништво је већ ушло у процес старења.
- ▶ **Стопа укупне старосне зависности** показује степен оптерећености становништва у радном добу контингентом деце до 15 година старости и старим становништвом — преко 65 година старости. Вредност испод 100 показује економску оптерећеност радног контингента.
- ▶ **Стопа укупног фертилитета** представља број живорођене деце по једној жени старости од 15 до 49 година.
- ▶ **Очекивано трајање живота** жена и мушкараца показује број година живота које ће у просеку доживети живорођено дете.

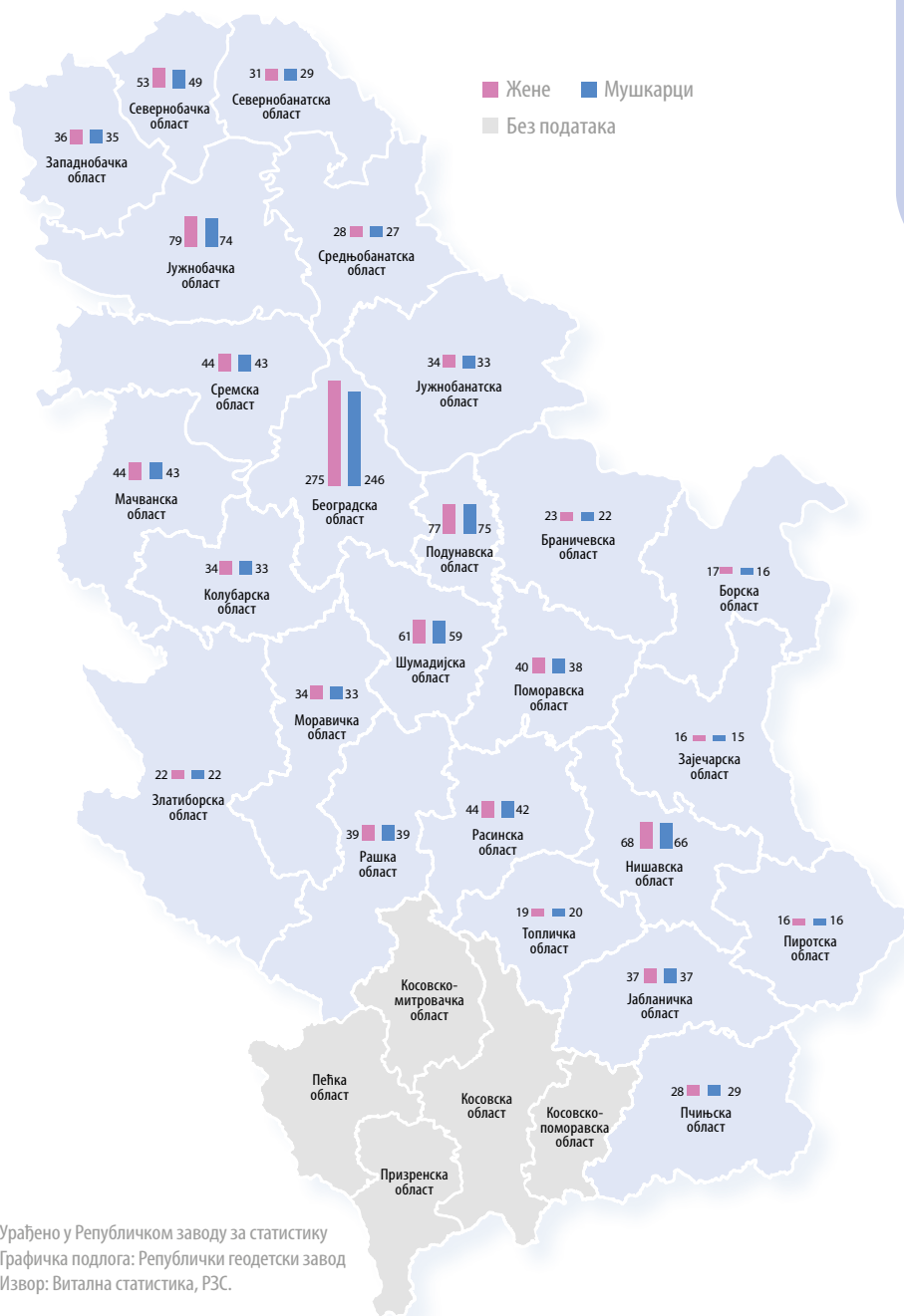
Становништво по пописима 1921–2011. и процени за 2016. годину, према полу
(у милионима)

Извор: Пописи становништва и процена, РЗС.

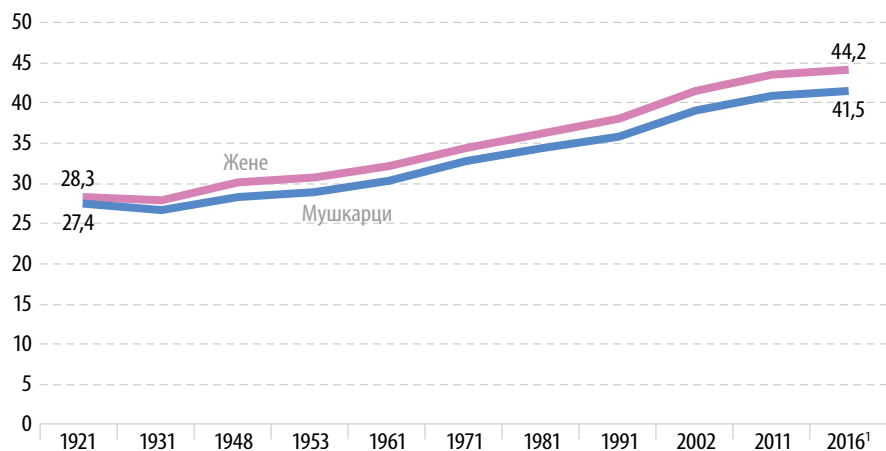

Густина насељености према областима и полу, 2016. (по km²)

Урађено у Републичком заводу за статистику
Графичка подлога: Републички геодетски завод
Извор: Витална статистика, РЗС.

Просечна старост становништва према полу, 1921–2016.¹

¹ Процена становништва

Извор: Пописи и процена становништва, РЗС.

Просечна старост основних старосних контингената становништва према полу, 2002. и 2011.

Основни старосни контингенти	Просечна старост					
	2002			2011		
	укупно	жене	мушкарци	укупно	жене	мушкарци
Укупно	40,2	41,5	39,3	42,3	43,5	40,8
0–17	9,6	9,7	9,6	9,3	9,3	9,3
15–49	33,1	33,2	33	33,0	33,1	32,9
15–64	39,7	40	39,4	41,2	41,6	40,8
15+	46,3	47,4	45,2	48,0	49,2	46,8
18+	47,8	48,8	46,7	49,3	50,4	48,1
65+	72,9	73,2	72,5	74,7	75,0	74,2
80+	84	84,1	84	84,0	84,1	83,8

Извор: Пописи становништва, домаћинства и станова, РЗС.

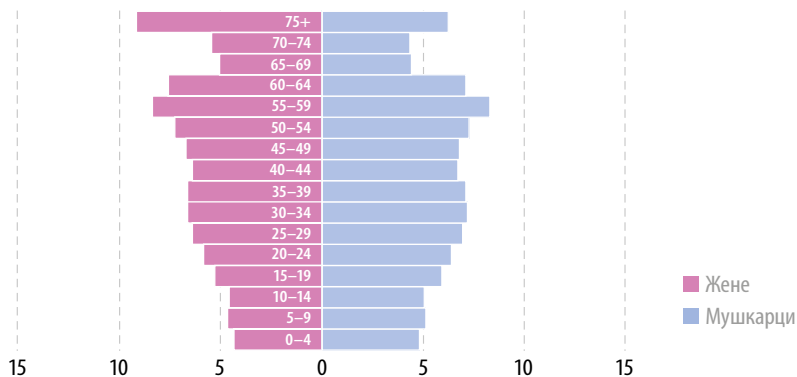

Индекс старења и стопе старосне зависности, према полу, 1991, 2002. и 2011.

	1991		2002		2011	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Индекс старења	0,8	0,6	1,2	0,9	1,4	1,1
Стопа укупне старосне зависности	46,3	42,9	50,8	45,3	49,5	43,1
Стопа зависности млађег становништва	26,9	28,8	22,6	24,2	20,2	21,6
Стопа зависности старијег становништва	19,4	14,1	28,2	21,0	29,3	21,6

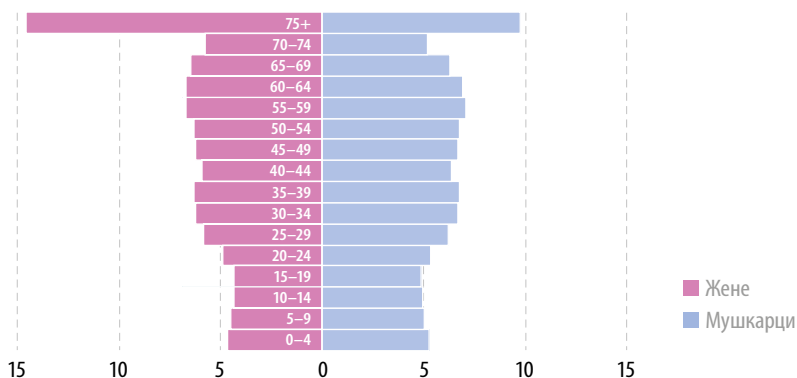
Извор: Пописи становништва, домаћинства и станова, РЗС.

Становништво према старости и полу, 2011. (%)

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС.

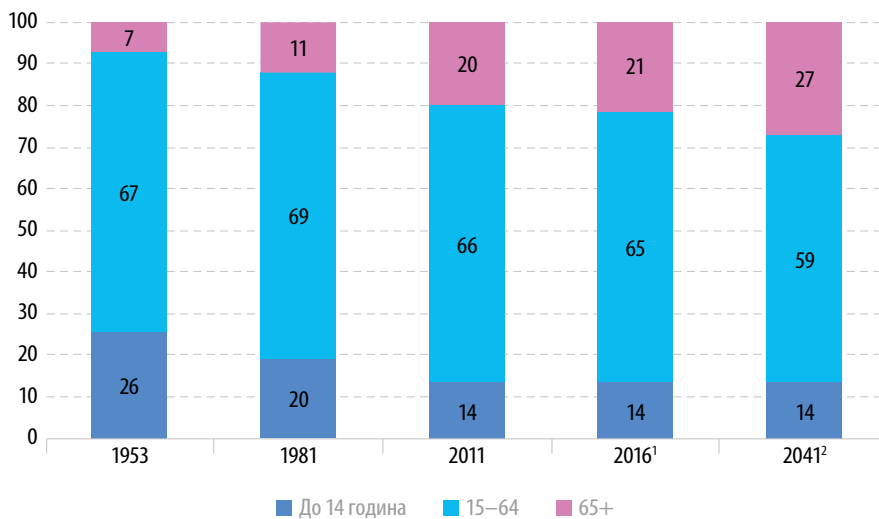
Становништво према старости и полу, пројекција, 2041. (%)

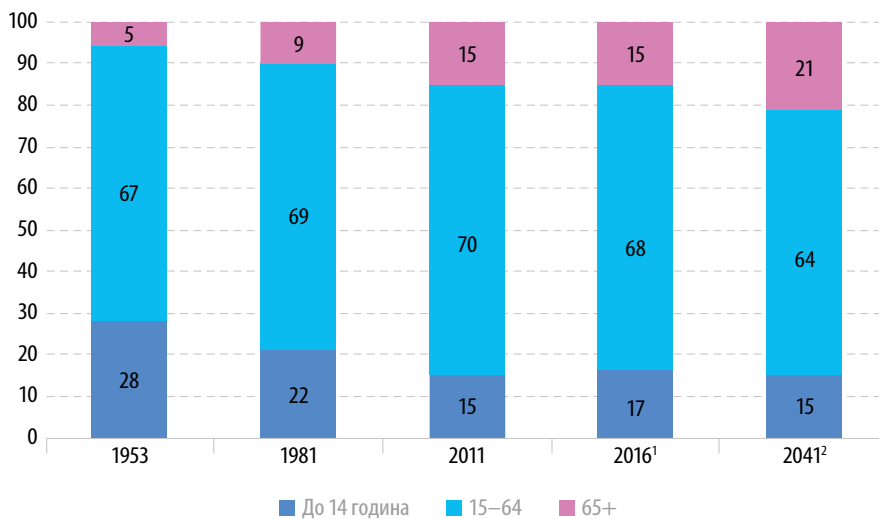
Извор: Пројекција становништва, РЗС.

Становништво према великим старосним групама и полу, 1953–2041. (%)

Жене

Мушкарци

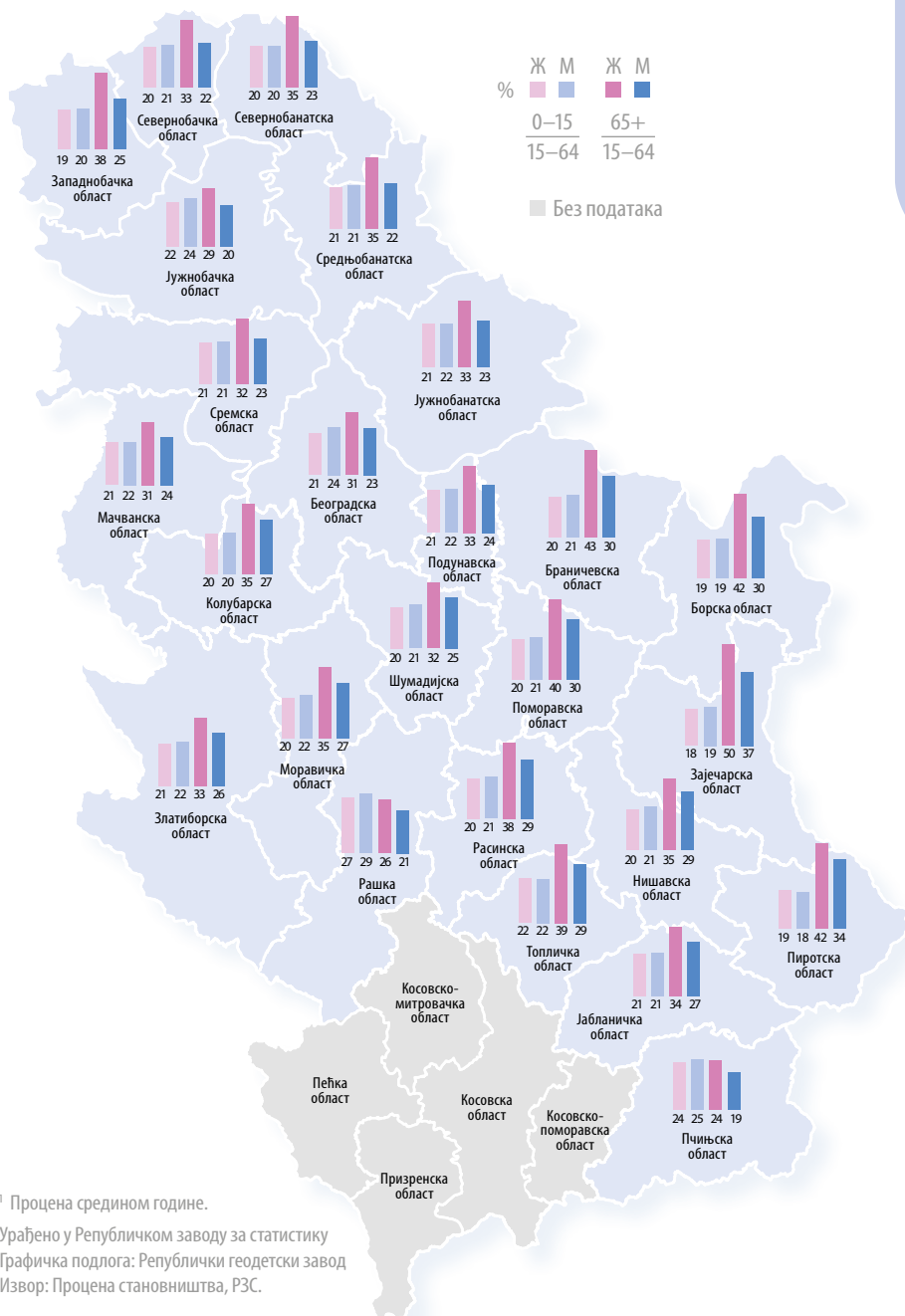
¹ Процена становништва

² Пројекција становништва

Извор: Пописи, процена и пројекција становништва, РЗС.

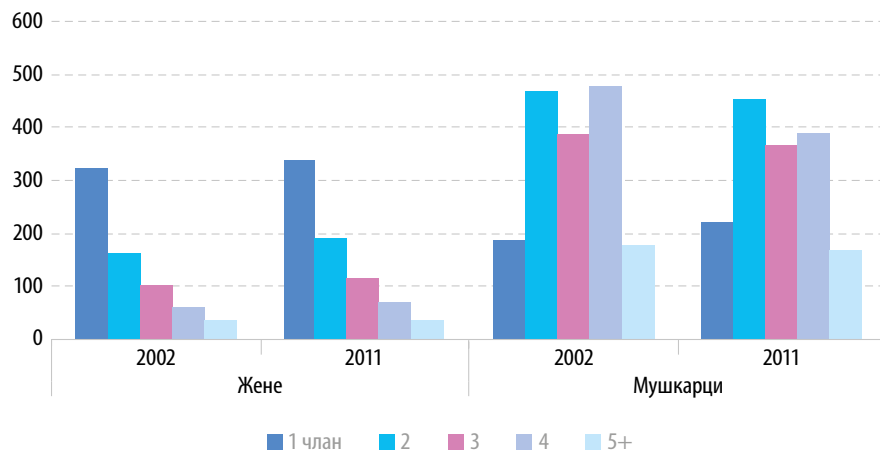
Однос млађег и старијег становништва према радно способном, према областима и полу, 2016.¹ (%)

¹ Процена средином године.

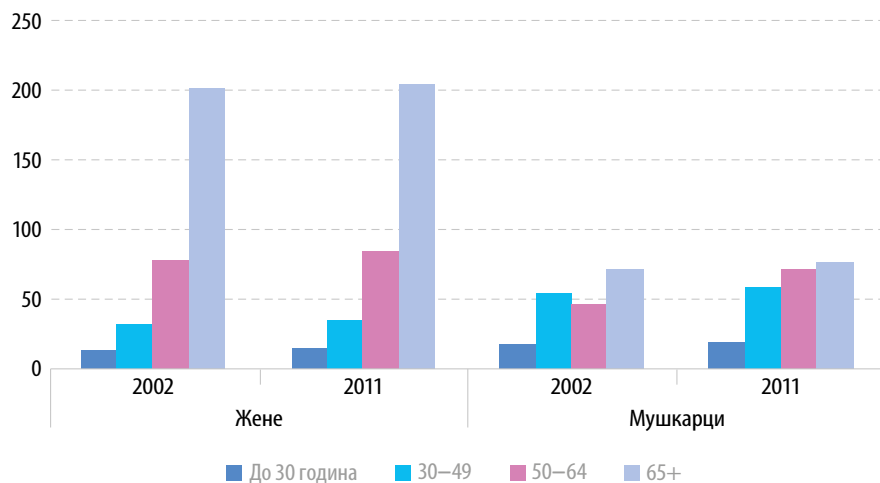
Урађено у Републичком заводу за статистику
Графичка подлога: Републички геодетски завод
Извор: Процена становништва, РЗС.

Домаћинства према броју чланова и полу лица на које се води домаћинство, 2002. и 2011. (у хиљадама)

Извор: Пописи становништва, домаћинстава и станова, РЗС.

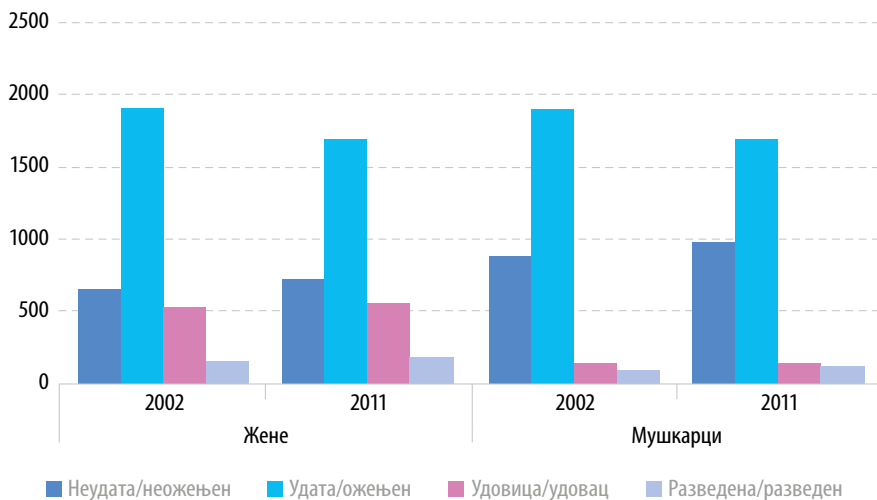
Самачка домаћинства према старости и полу, 2002. и 2011. (у хиљадама)

Извор: Пописи становништва, домаћинстава и станова, РЗС.

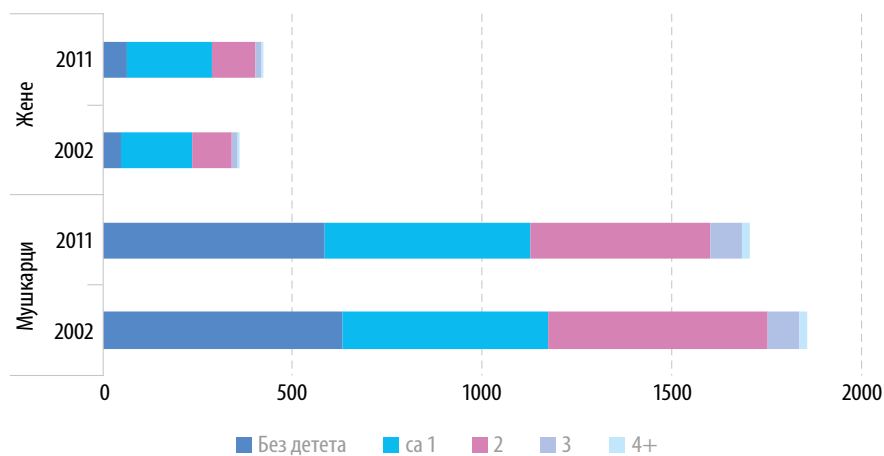

Становништво старости 15 и више година према брачном статусу и полу, 2002. и 2011. (у хиљадама)

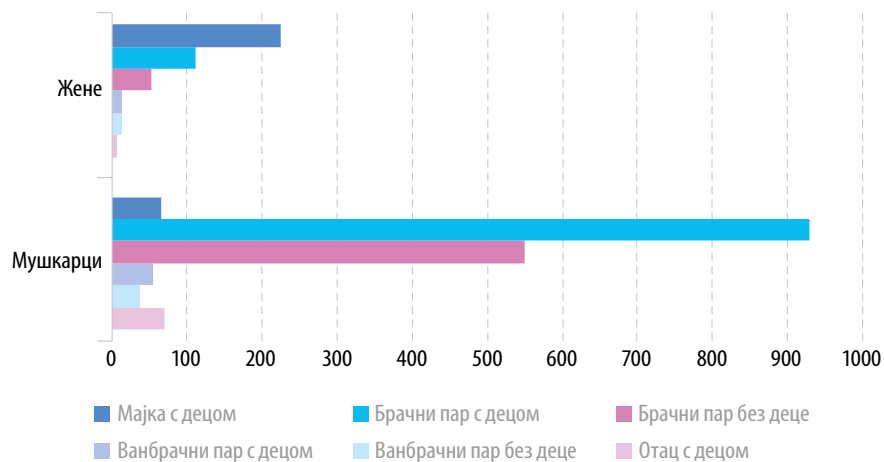
Извор: Пописи становништва, домаћинства и станова, РЗС.

Породице према броју деце и полу лица на које се води домаћинство, 2002. и 2011. (у хиљадама)

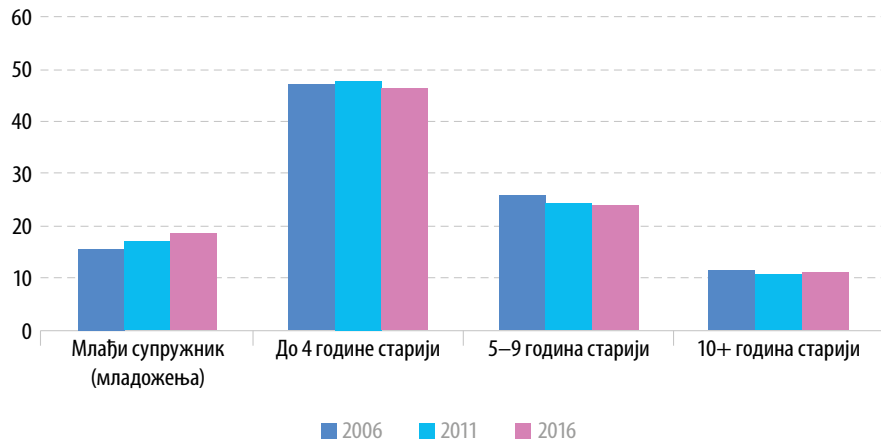
Извор: Пописи становништва, домаћинства и станова, РЗС.

Породице према типу и полу лица на које се води домаћинство, 2011. (у хиљадама)

Извор: Пописи становништва, домаћинстава и станова, РЗС.

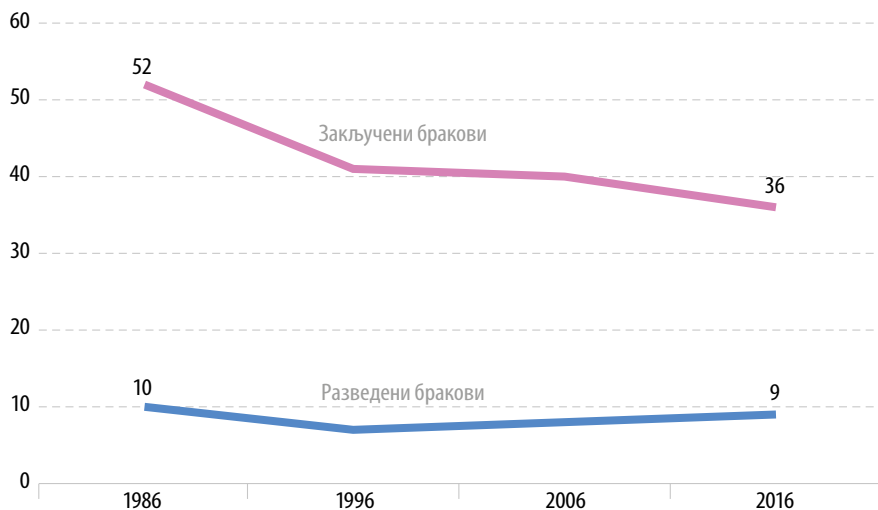
Разлика у годинама између супружника, 2006, 2011. и 2016. (%)

Извор: Витална статистика, РЗС.

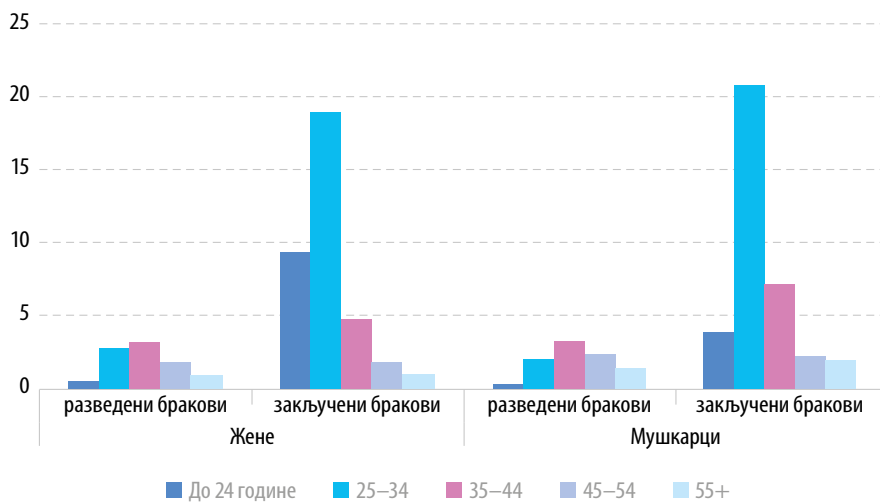

Закључени и разведени бракови, 1986–2016. (у хиљадама)

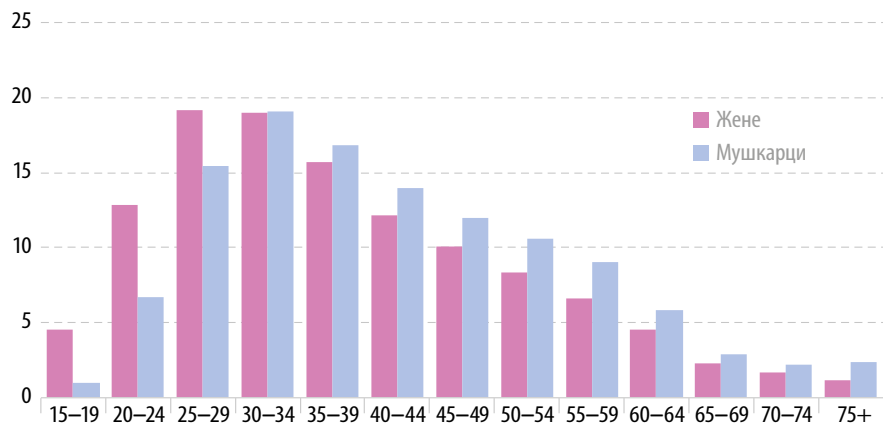
Извор: Витална статистика, РЗС.

Закључени и разведени бракови према старости и полу супружника, 2016. (у хиљадама)

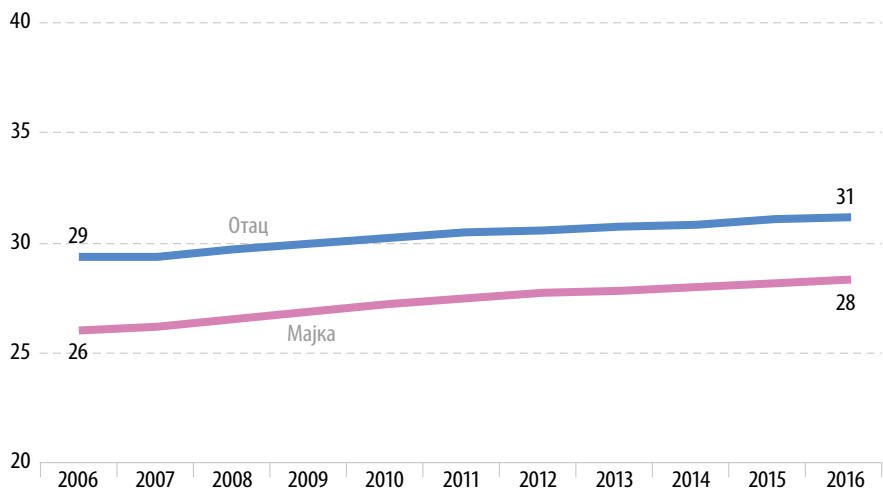
Извор: Витална статистика, РЗС.

Становништво старости 15 и више година које живи у ванбрачној заједници, према старости и полу, 2011. (у хиљадама)

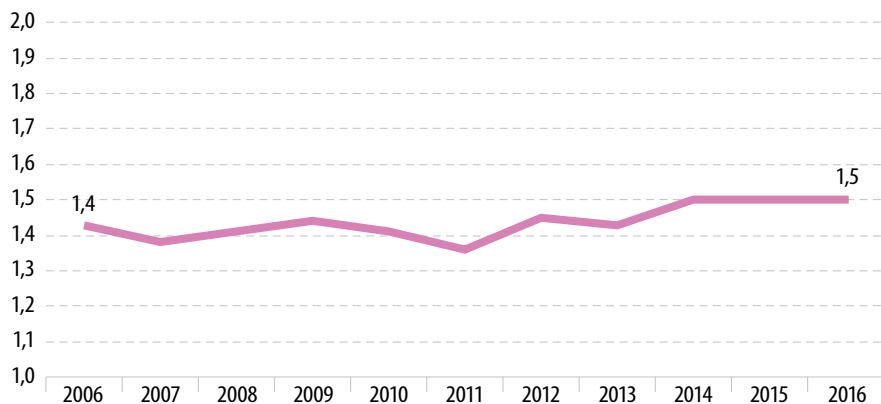

Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС.

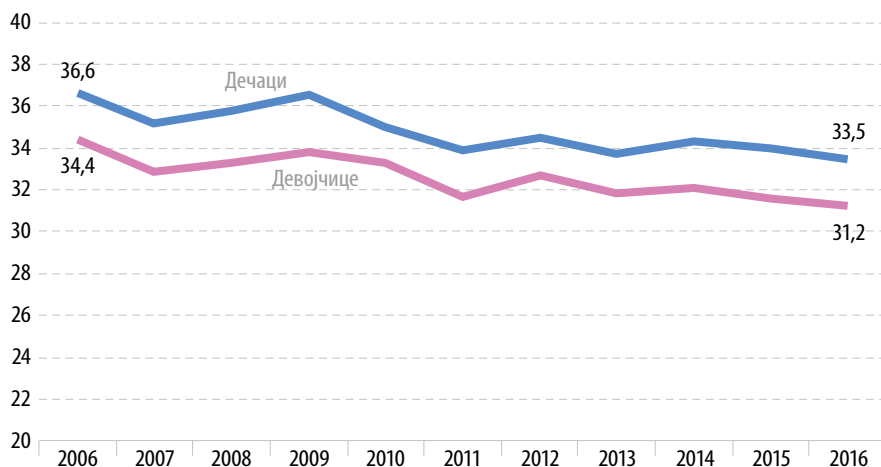
Просечна старост мајке и оца при рођењу првог детета, 2006–2016.

Извор: Витална статистика, РЗС.

Стопа укупног фертилитета, 2006–2016.

Извор: Витална статистика, РЗС.

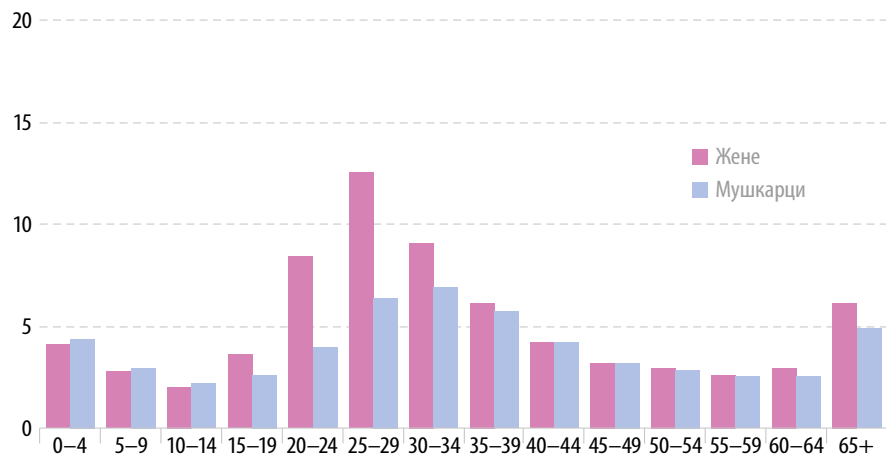
Живорођени према полу, 2006–2016. (у хиљадама)

Извор: Витална статистика, РЗС.

Живорођени према старости и брачном статусу мајке, 2011. и 2016.

	Живорођени			
	2011		2016	
	ван брака	у браку	ван брака	у браку
До 15 година	48	—	49	—
15–24	6774	10605	5938	8072
25–34	6801	32320	7890	31392
35–44	1974	6649	2769	8273
45+	29	72	39	60
Непознато	244	82	154	98

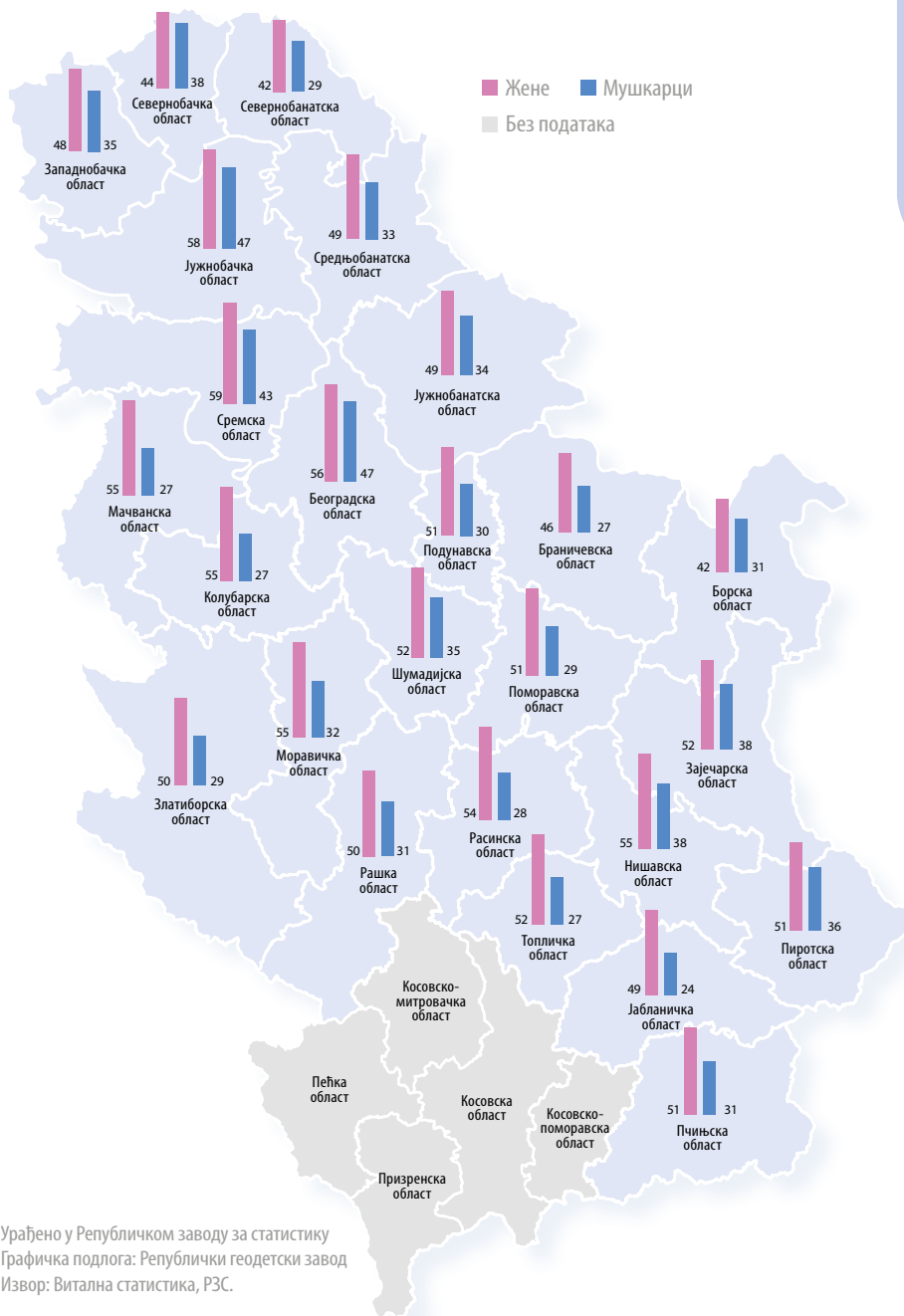
Извор: Витална статистика, РЗС.

Мигрантско становништво према старости и полу, 2016. (у хиљадама)

Извор: Унутрашње миграције, РЗС.

Удео досељеног становништва у укупном према областима и полу, 2011. (%)

Урађено у Републичком заводу за статистику
Графичка подлога: Републички геодетски завод
Извор: Витална статистика, РЗС.

Насеља према броју становника и полу, 2011.

Величина насеља	Број насеља	Жене %	Мушкарци %	Структура		Број жена на 100 мушкараца
				жене	мушкарци	
Укупно	4709	51,3	48,7	100,0	100,0	105
До 199	1713	48,8	51,2	1,9	2,1	95
200–499	1242	49,5	50,5	5,5	6,0	98
500–999	848	49,8	50,2	8,1	8,6	99
1000–1999	468	49,9	50,1	8,9	9,4	100
2000–4999	271	50,4	49,6	11,3	11,8	102
5000–9999	87	50,7	49,3	8,4	8,6	103
10000–19999	38	51,2	48,8	7,8	7,8	105
20000–49999	25	51,7	48,3	10,9	10,7	107
50000–99999	13	51,9	48,1	12,1	11,8	108
100000–499999	3	52,6	47,4	8,1	7,7	111
500000+	1	53,5	46,5	16,9	15,5	115

Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС.

2

ЗДРАВСТВО

ИЗДВАЈАМО...

- ▶ У периоду 1990–2016. године стопа живорођења у Републици Србији је имала константан пад са благим варијацијама, а стопа умрлих константан пораст. Од 1992. године стопа природног прираштаја је негативна за оба пола.
- ▶ Очекивано трајање живота, према подацима виталне статистике за 2016. годину, за жене износи 78, а за мушкарце 73. године.
- ▶ Према подацима из 2016. године, 85% жена и 86% мушкараца није посетило лекара у последњих годину дана, иако је имало здравствених проблема. Као главне разлоге навели су да нису могли финансијски да приуште посету лекару (26%), да су очекивали да ће им се здравствено стање стабилизovati (24%) и постојање листе чекања на преглед (14%).
- ▶ Према подацима из 2015. године, распрострањеност пушења већа је код припадника мушког пола, док жене преовлађују међу лицима која никада нису пушила.
- ▶ Међу особама са инвалидитетом, веће је учешће жена (58%) него мушкараца (42%).
- ▶ У периоду 2006–2016. године број дана хоспитализације повећао се за милион код жена односно за 1,2 милиона код мушкараца. Најчешћи узроци хоспитализације жена су спонтани порођај и порођај царским резом код једноплodne трудноће, а код мушкараца разлог је препонска кила односно ангина пекторис.
- ▶ Према подацима из 2016. године, скоро два пута је више мушкараца него жена који умру у старосној доби од 30 до 59 година, и то углавном од болести крвотока и тумора.
- ▶ Четири пута више мушкараца него жена умире услед саобраћајних повреда.
- ▶ Према подацима за 2016. годину, три пута више мушкараца него жена извршило је самоубиство.

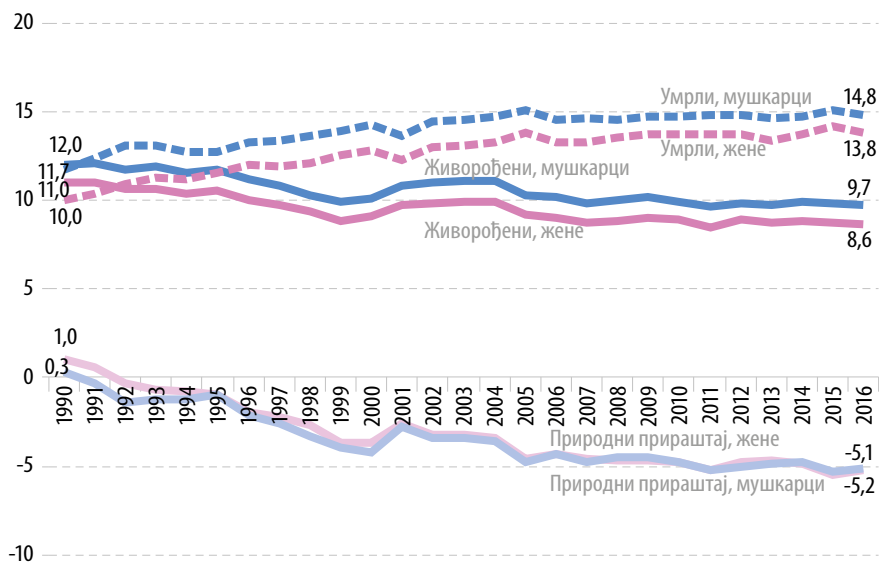
ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ **Очекивано трајање живота** жене/мушкарца показује старост коју ће у просеку доживети живорођено дете у посматраној години.
- ▶ **Индикатор Здраве године живота при рођењу** представља број година живота за које се очекује да ће особа по рођењу живети у здравом стању. То је показатељ здравственог стања који се добија комбинацијом података о морталитету и морбидитету.
- ▶ **Стопа природног прираштаја** представља разлику између стопе наталитета и стопе морталитета у години посматрања.

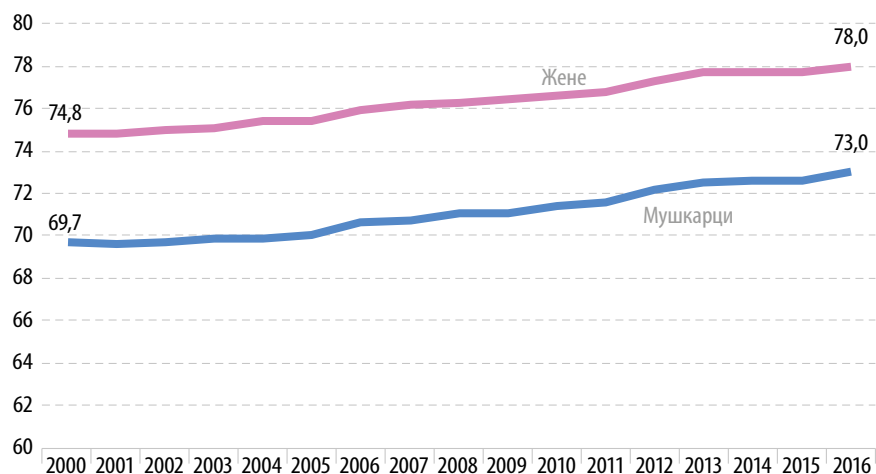

- ▶ **Преваленција пушења**, према дефиницији Светске здравствене организације, обухвата свакодневне и повремене пушаче.
- ▶ **Особе са инвалидитетом** су лица која услед постојања макар једног здравственог проблема (вид, слух, ход, памћење/концентрација, самосталност, комуникација) имају „много потешкоћа” или су „потпуно онемогућене” у обављању свакодневних активности код куће, у школи или на послу.
- ▶ **Основни узрок смрти** је дефинисан као болест или повреда која је покренула низ болесних стања која су директно довела до смрти или околности несрећног случаја или насиља који су узроковали смртоносну повреду.
- ▶ **Стопа умрлих према узроку смрти** представља број лица умрлих услед наведеног узрока у односу на 100000 становника у посматраној години.
- ▶ **Стопа смртности одојчади** представља број умрле деце млађе од једне године у односу на 1000 живорођене деце у посматраној години.

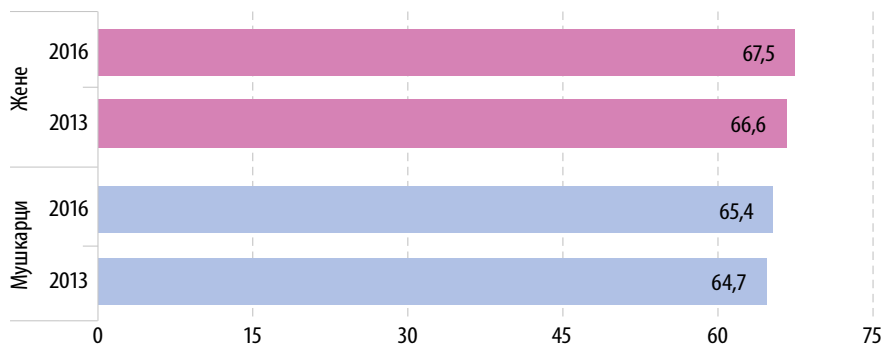
Живорођени, умрли и природни прираштај према полу, 1990–2016. (стопа)

Извор: Витална статистика, РЗС.

Очекивано трајање живота према полу, 2000–2016.

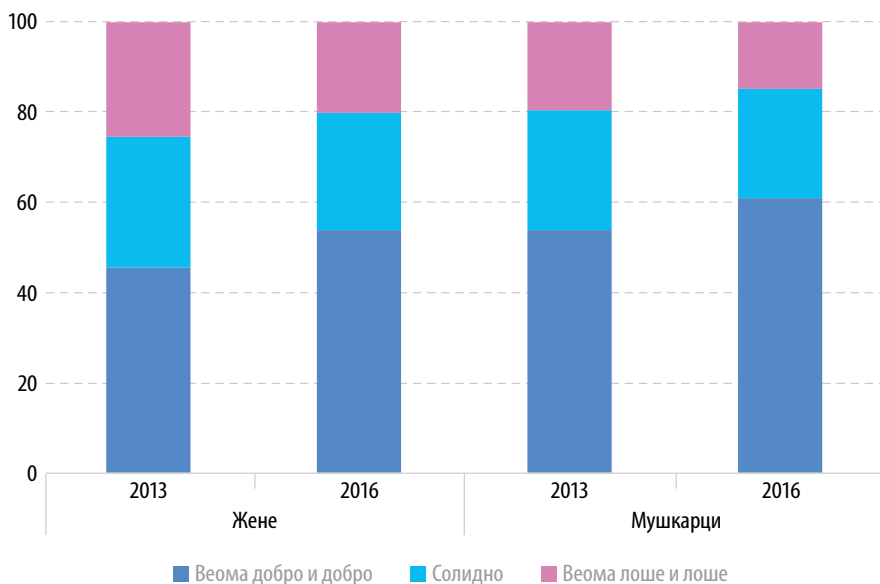
Извор: Витална статистика, РЗС.

Здраве године живота према полу, 2013. и 2016.

Извор: Витална статистика и Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

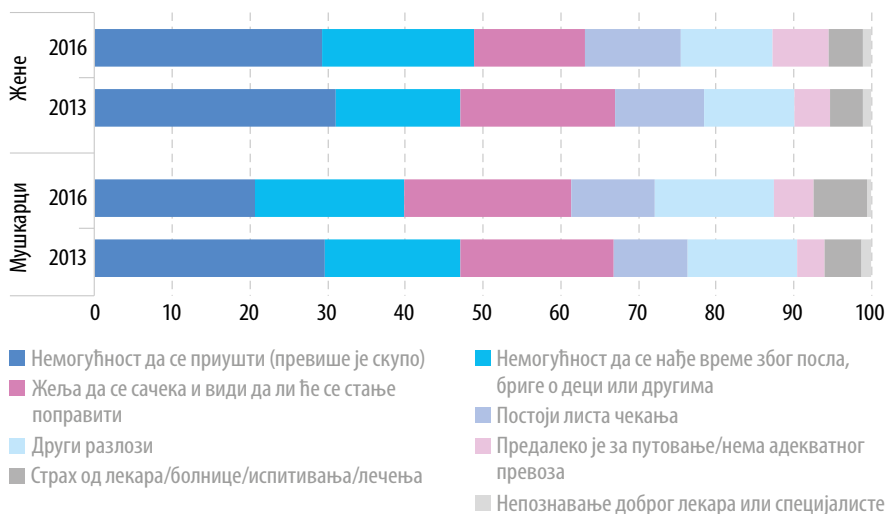

Лична процена здравственог стања према полу, 2013. и 2016. (%)

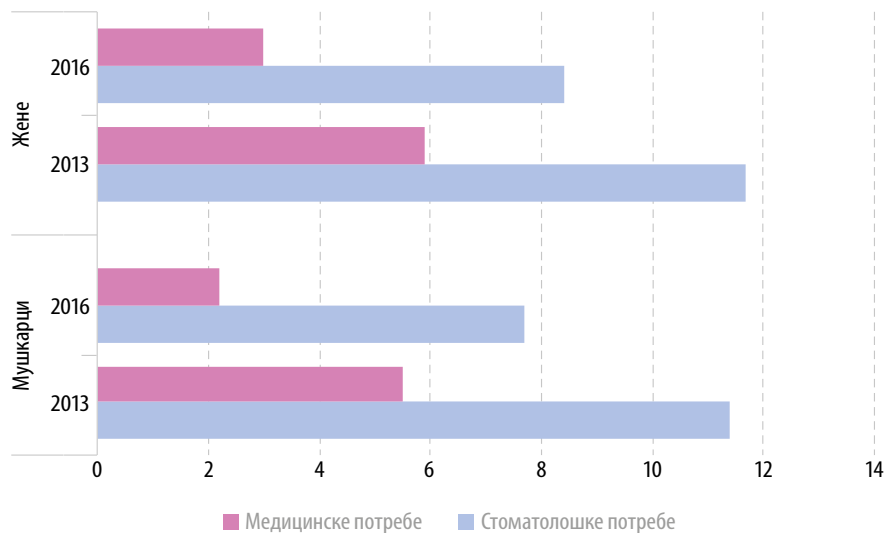
Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

Главни разлог неодласка код лекара, према полу, 2013. и 2016. (%)

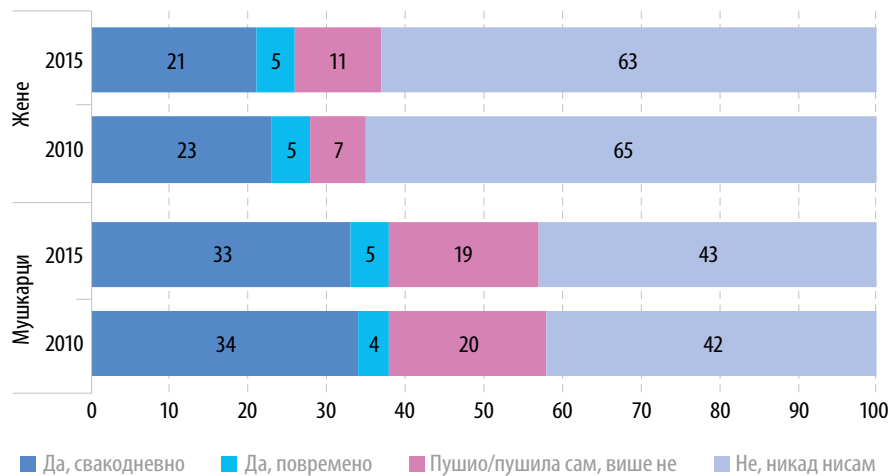
Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

Незадовољене потребе за медицинском и стоматолошком заштитом, 2013. и 2016. (%)

Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

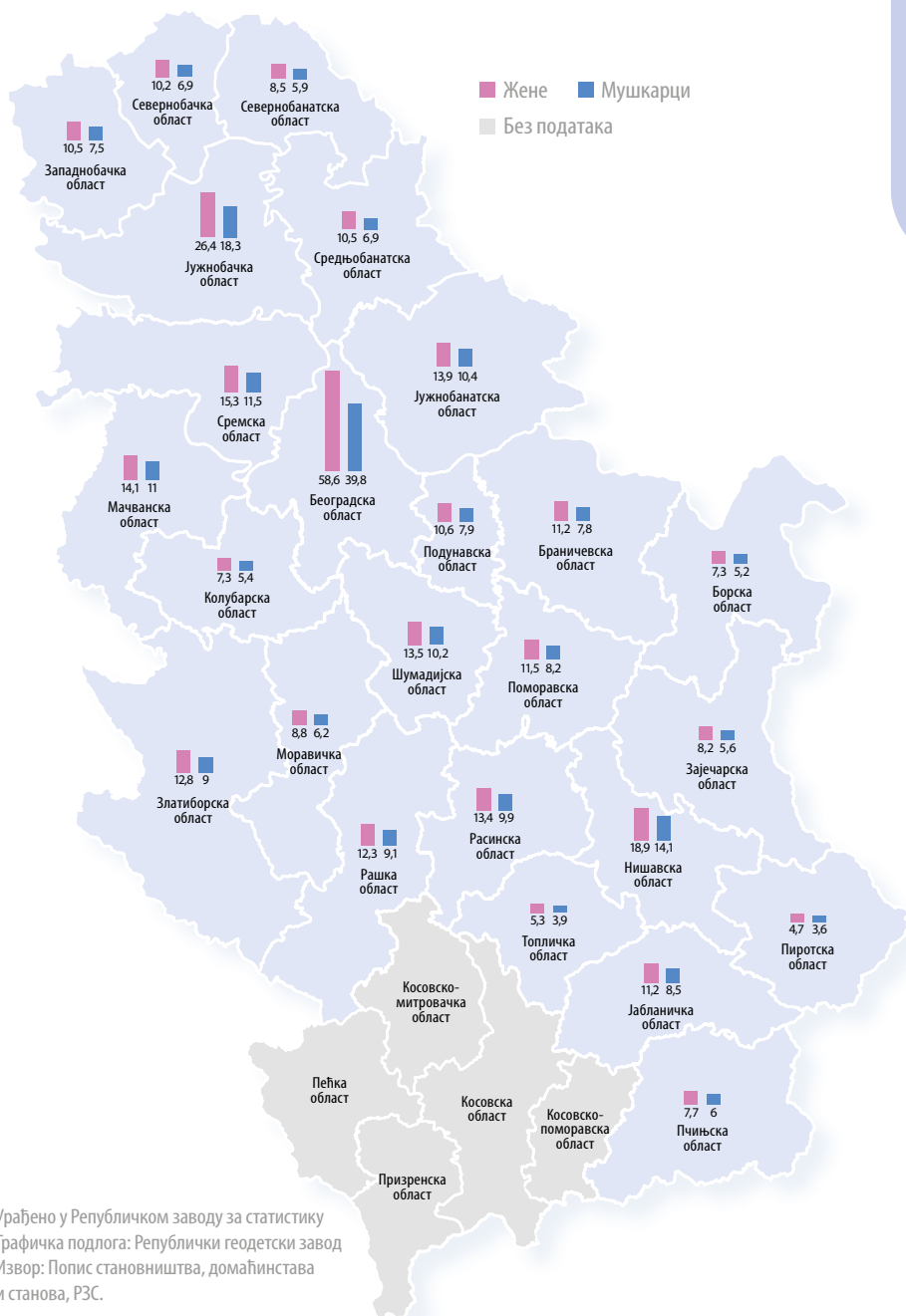
Пушачке навике, према полу, 2010. и 2015. (%)

Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС.

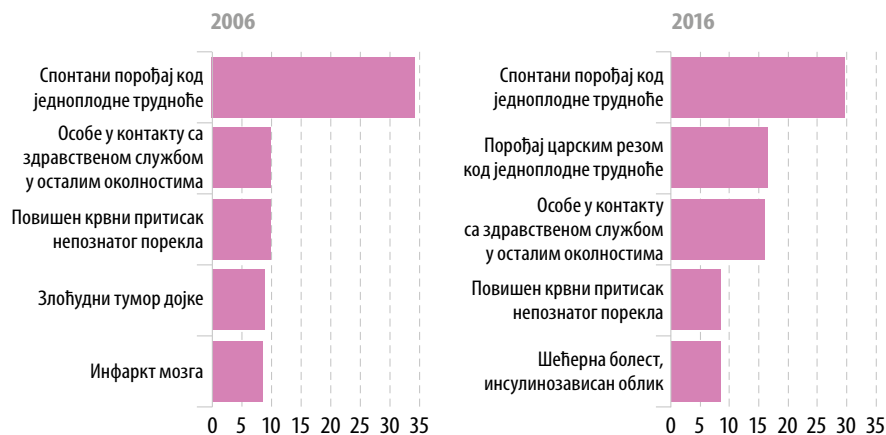
Особе са инвалидитетом, према областима и полу, 2011. (у хиљадама)

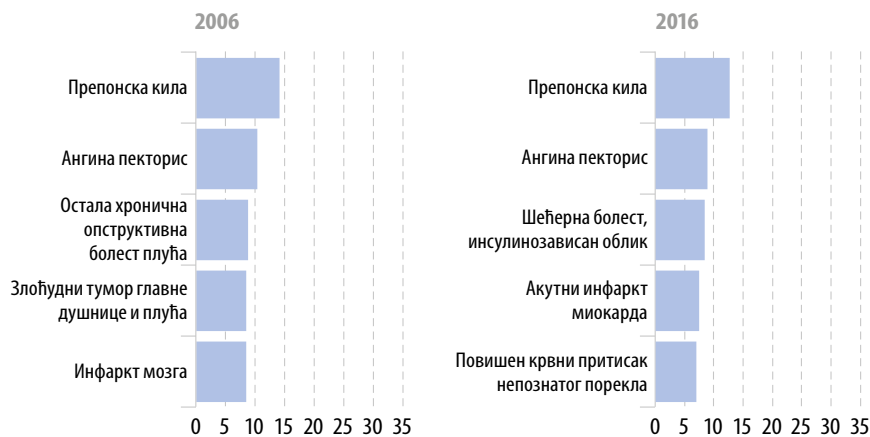
Урађено у Републичком заводу за статистику
 Графичка подлога: Републички геодетски завод
 Извор: Попис становништва, домаћинстава
 и станова, РЗС.

Најчешћи узроци хоспитализације према полу, 2006. и 2016. (у хиљадама)

Жене

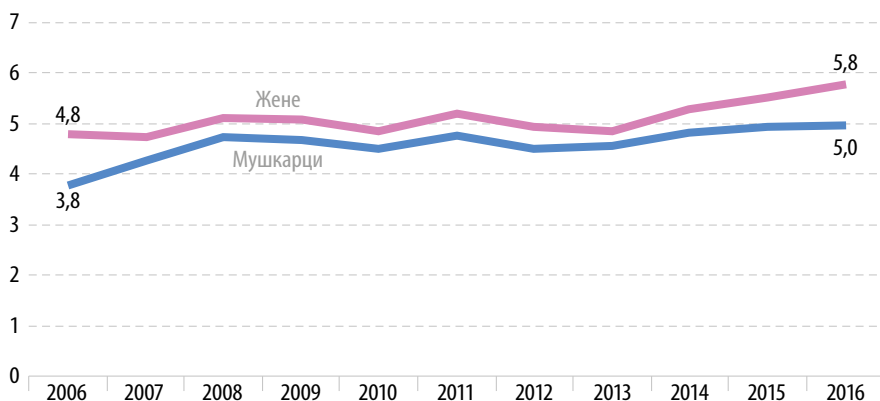
Мушкарци

Извор: Институт за јавно здравље Србије.

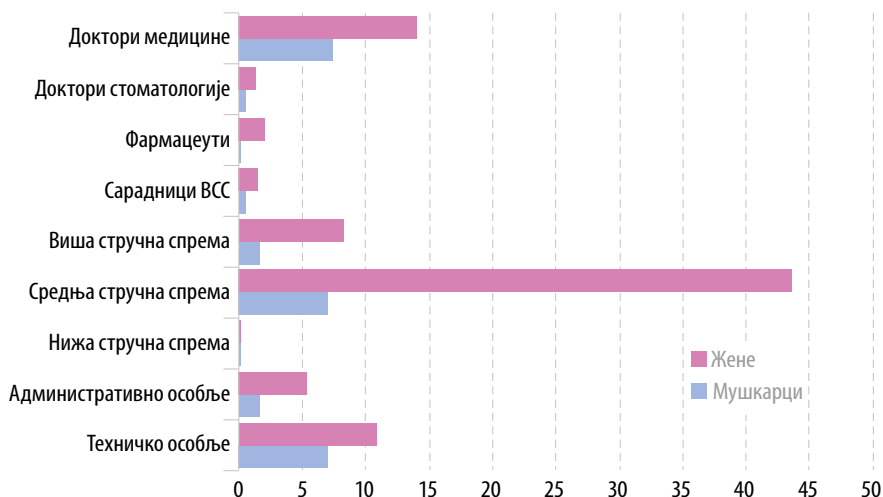

Број дана хоспитализације према полу, 2006–2016. (у милионима)

Извор: Институт за јавно здравље Србије.

Запослени у здравственим установама на неодређено и одређено време према полу, 2016. (у хиљадама)

Извор: Институт за јавно здравље Србије.

Умрли према водећим узроцима смрти, старости и полу, 2016.

Узрок смрти	Укупно		0–14		15–29		30–44		45–59		60–74		75+	
	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М
Укупно	50126	50708	195	277	160	386	655	1205	3217	5997	11613	17974	34286	24869
Болести система крвотока	28314	23788	4	5	13	39	102	249	721	2012	4727	7077	22747	14406
Тумори	9507	12497	19	16	36	50	319	220	1674	2023	4029	6131	3430	4057
Болести система за дисање	1969	2908	6	0	4	12	24	45	145	230	566	1061	1224	1560
Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	1890	1397	4	0	3	0	7	21	79	160	499	581	1298	635
Остали узроци	8446	10118	162	256	104	285	203	670	598	1572	1792	3124	5587	4211

Извор: Витална статистика, РС.

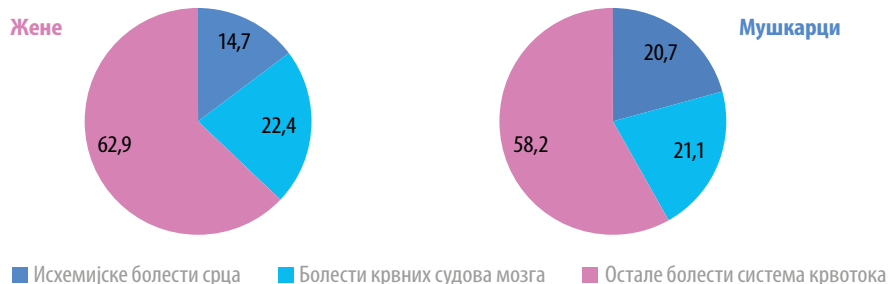
Умрли услед болести система крвотока према старости и полу, 2016.

Узрок смрти	Укупно		0–14		15–29		30–44		45–59		60–74		75+	
	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М
Укупно	28314	23788	4	5	13	39	102	249	721	2012	4727	7077	22747	14406
Исхемијске болести срца	4172	4935	–	–	–	8	22	80	147	664	1015	1873	2988	2310
Болести крвних судова мозга	6334	5014	–	2	5	8	29	38	201	314	1209	1554	4890	3098
Остале болести система крвотока	17808	13839	4	3	8	23	51	131	373	1034	2503	3650	14869	8998

Извор: Витална статистика, РС.

Умрли услед болести система крвотока према полу, 2016. (%)

Извор: Витална статистика, РЗС.

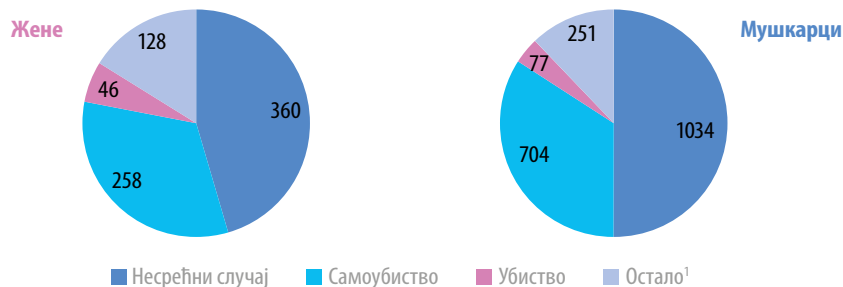
Умрли насилном смрћу према пореклу насилне смрти, старости и полу, 2016.

Узрок смрти	Укупно		0–14		15–29		30–44		45–59		60+	
	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М
Укупно	792	2066	11	21	51	184	68	359	133	502	529	1000
Несрећни случај	360	1034	6	14	30	110	19	169	43	243	262	498
Самоубиство	258	704	1	4	10	45	28	129	65	184	154	342
Убиство	46	77	3	1	8	15	9	18	10	19	16	24
Остало ¹	128	251	1	2	3	14	12	43	15	56	97	136

¹ „Остало“ се односи на повреде нанесене при легалним интервенцијама полиције и војске на дужности, на повреде настале током ратних операција, компликације услед медицинског и хируршког лечења, као и на догађаје са неутврђеним пореклом насилне смрти.

Извор: Витална статистика, РЗС.

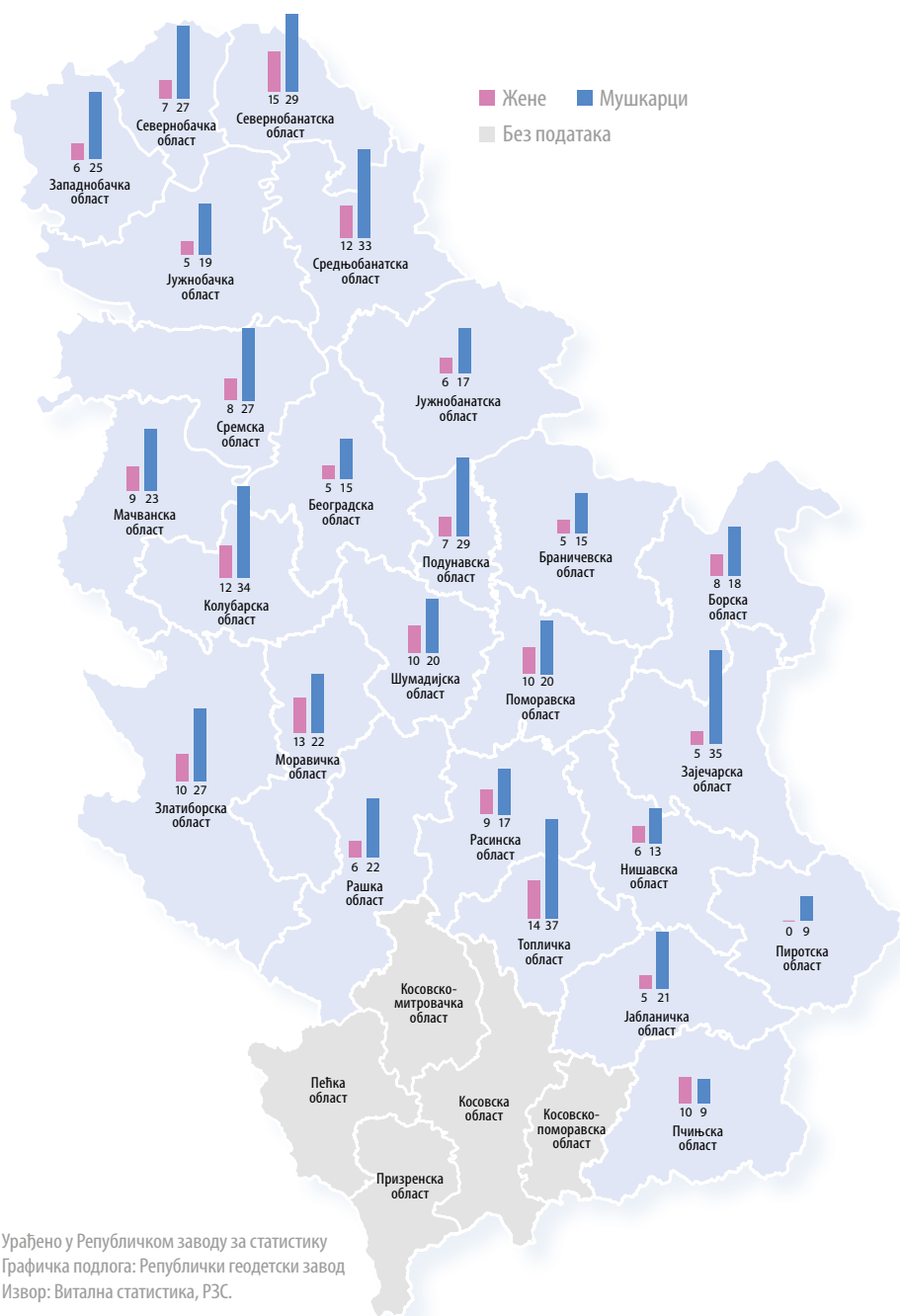
Умрли насилном смрћу према пореклу насилне смрти и полу, 2016.

¹ „Остало“ се односи на повреде нанесене при легалним интервенцијама полиције и војске на дужности, на повреде настале током ратних операција, компликације услед медицинског и хируршког лечења, као и на догађаје са неутврђеним пореклом насилне смрти.

Извор: Витална статистика, РЗС.

Умрли услед самоубиства, према областима и полу, 2016. (стопа)

Урађено у Републичком заводу за статистику
 Графичка подлога: Републички геодетски завод
 Извор: Витална статистика, РЗС.

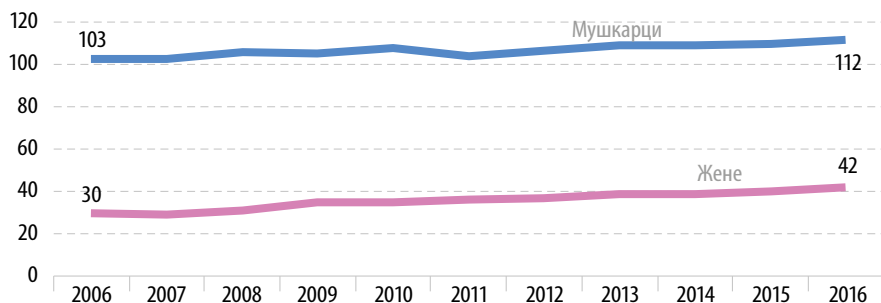

Најчешћи узроци смрти услед болести малигних тумора, према полу, 2006–2016. (стопа)

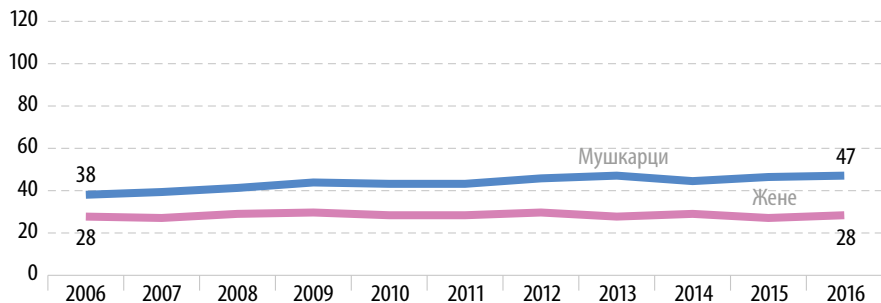
Умрли услед малигног тумора дојке, 2006–2016.

Умрли услед малигног тумора душника и плућа, 2006–2016.

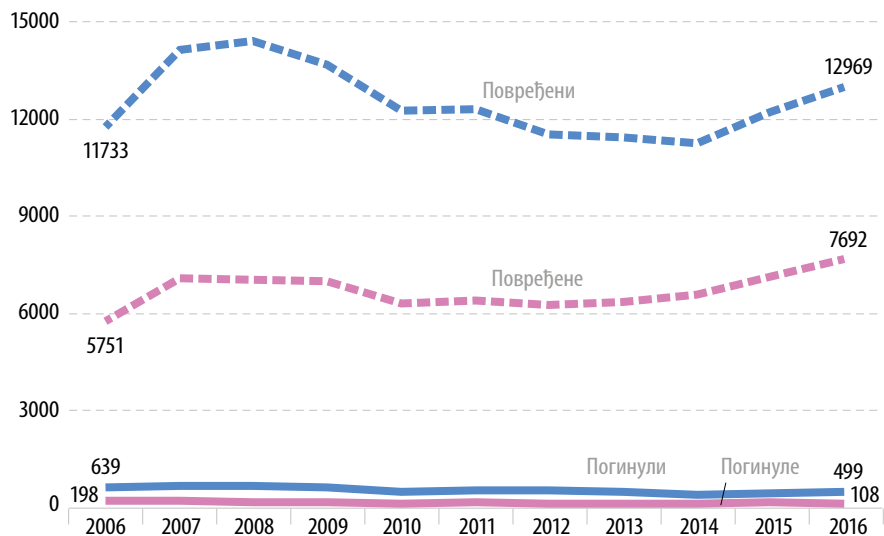

Умрли услед малигног тумора дебелог црева и ректума, 2006–2016.

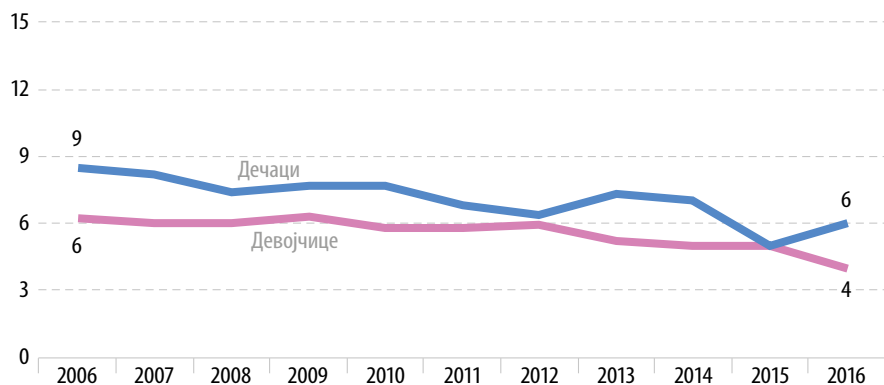
Извор: Витална статистика, РЗС.

Повређени и умрли услед саобраћајних повреда, према полу, 2006–2016.

Извор: Министарство унутрашњих послова.

Смртност одојчади према полу, 2006–2016. (стопа)

Извор: Витална статистика, РЗС.

3

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

ИЗДВАЈАМО...

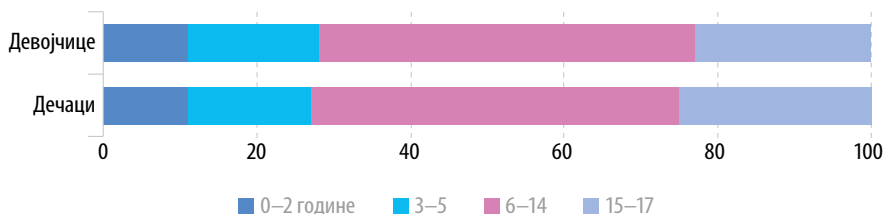
- ▶ Од укупног броја деце корисника на активној евиденцији центара за социјални рад највише је деце оба пола из старосне групе 6–14 година, и то девојчица 49%, а дечака 48%.
- ▶ Међу особама са инвалидитетом на евиденцији центара за социјални рад, највећа заступљеност оба пола је у старосној групи 24–64 године, заступљеност код жена је 42%, а код мушкарца 49%.
- ▶ У прихватилиштима, 31. децембра 2016. године, било је 181 жена и 238 мушкараца (пунолетни корисници услуге смештаја у прихватилишту који су на евиденцији центара за социјални рад).

ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ **Социјална заштита** је организована друштвена делатност од јавног интереса која се обавља у циљу пружања помоћи и оснаживања грађана за самосталан и продуктиван живот у заједници, као и спречавања настајања и отклањања последица социјалне искључености.
- ▶ **Корисник права или услуга социјалне заштите** јесте појединац, односно породица која се суочава с препрекама у задовољавању потреба, услед чега не може да достигне или да одржи квалитет живота или нема довољно средстава за подмирење основних животних потреба, а не може да их оствари својим радом, приходом од имовине или из других извора.
- ▶ **Деца** су корисници права и услуга у систему социјалне заштите када су им услед породичних и других животних околности угрожени здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке система социјалне заштите не могу да достигну оптимални ниво развоја. Циљеви социјалне заштите уопште, а тиме и социјалне заштите деце, остварују се пружањем услуга социјалне заштите и активностима које предупредују, умањују или отклањају зависност од социјалних служби.
- ▶ **Корисници установа социјалне заштите** за смештај корисника јесу лица којима се не може обезбедити, или није у њиховом најбољем интересу, останак у породици, услуге у заједници, или смештај у другој породици.
- ▶ **Установе социјалне заштите за смештај корисника** јесу установе које претежно смештају децу без родитељског старања, установе за васпитање деце и омладине, установе које претежно смештају децу са сметњама у развоју, установе за смештај одраслих и старијих са инвалидитетом и установе за смештај старијих.

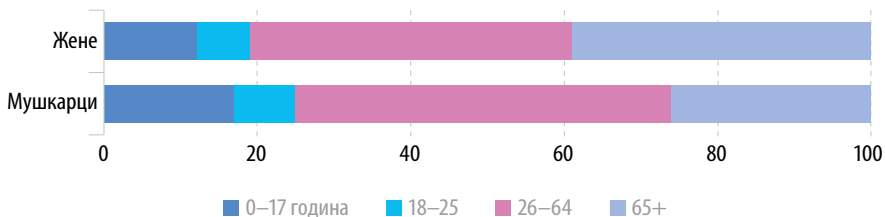

Деца корисници на активној евиденцији центара за социјални рад, према старости и полу, 2016. (%)

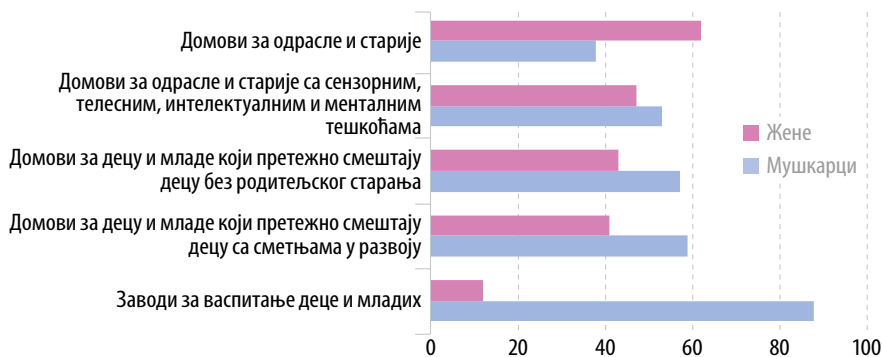
Извор: Републички завод за социјалну заштиту.

Особе са инвалидитетом на евиденцији центара за социјални рад, према старости и полу, 2016. (%)

Извор: Републички завод за социјалну заштиту.

Корисници установа социјалне заштите према врсти установе и полу, 2016. (%)

Извор: Републички завод за социјалну заштиту.

Запослени стручни радници у центрима за социјални рад према старости и полу, 2016.

	Руководећи ¹		Стручни радници и сарадници ²		Административно-финансијски		Техничко особље	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	147	54	1537	282	328	84	198	154
До 29 година	2	0	53	8	9	7	4	6
30–39	25	6	443	76	63	24	37	40
40–49	40	11	312	34	108	20	70	50
50–59	70	19	598	111	130	23	77	41
60–64	10	16	126	47	16	10	10	15
65+	0	2	5	6	2	0	0	2

¹ Директори и руководиоци одељења.

² Социјални радник, психолог, педагог, андрагог, специјални педагог, правник и социолог.

Извор: Републички завод за социјалну заштиту.

Пунолетни корисници услуге смештаја у прихватилишту који су на евиденцији центара за социјални рад, према старости и полу, 2016.¹

	Укупно		Млади (18–26)		Одрасли (27–64)		Старији (65+)	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Прихватилиште	181	238	22	33	93	146	66	59

¹ Стање на дан 31.12.

Извор: Републички завод за социјалну заштиту.

4

ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКА

ИЗДВАЈАМО...

- ▶ У инклузивном образовању у основним школама знатно је више дечака него девојчица (према индивидуалном образовном плану ради трећина девојчица, а скоро две трећине су дечаци).
- ▶ Трогодишње средње стручне школе завршава скоро три пута више дечака него девојчица. Девојчице су бројније у подручјима образовања: Текстилство и ко-жарство, Личне услуге и Здравство и социјална заштита.
- ▶ Међу ученицима који завршавају средње четворогодишње опште образовање (гимназије) више је девојчица (58%) него дечака (42%). Такође, девојчице су у већини међу ученицима који завршавају средње стручне четворогодишње школе (53% девојчица према 47% дечака). Дечаци су бројнији у подручјима образовања: Електротехника, Машинство и обрада метала, Геодезија и грађевинарство, Саобраћај, Шумарство и обрада дрвета и Геологија и рударство.
- ▶ Високе школе и факултете више уписују и завршавају жене. Међу уписаним студентима жена је 56%, а међу дипломираним 58% (подаци за 2016. годину).
- ▶ Међу дипломираним студентима у 2016. години, жене чине више од половине у великом броју подручја образовања, док су мушкарци доминантни у подручјима: Информатика и комуникационе технологије (74%) и Инжењерство, производња и грађевинарство (63%). У Услугама су изједначена оба пола (50%).
- ▶ У 2016. години докторирало је више жена (57%) него мушкараца (43%). Жене чине већину у многим подручјима образовања, а мушкарци су бројнији у: Инжењерству, производњи и грађевинарству (57%) и Услугама (69%).
- ▶ Међу члановима САНУ доминирају мушкарци. У 2016. години преко 90% свих чланова су мушкарци. У Одељењу друштвених наука нема ниједне жене.
- ▶ Међу запосленима на пословима истраживања и развоја у 2016. години мушкараца има 4% више него жена, а сличан однос је и међу истраживачима.
- ▶ Највеће учешће жена истраживача је у медицинским наукама, скоро 60%, а најмање учешће је у инжењерингу и технологији (37%).
- ▶ У већини старосних група компјутерски су писменије жене него мушкарци. У старијим старосним групама, међу корисницима рачунара бројнији су мушкарци. Већина корисника интернета су, такође, жене.

ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ **Одустајање од школовања** у редовним основним и средњим школама представља разлику између броја ученика на почетку и на крају исте школске године, стављену у однос са бројем ученика на почетку школске године.

- ▶ **Индивидуални образовни план (ИОП)** јесте посебан документ којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању за одређено дете и ученика, и његов циљ је оптимални развој детета, укључивање у вршњачки колектив и задовољење образовно-васпитних потреба детета и ученика.
- ▶ **ИОП 1** је прилагођен програм у коме се планира пружање подршке која се односи на прилагођавање простора и услова у којима се учи, прилагођавање методе рада, учбеника и наставних средстава, активности и њиховог распореда, као и лица која пружају подршку.
- ▶ **ИОП 2** је измењен програм у коме се планира прилагођавање општих исхода образовања и васпитања, прилагођавање посебних стандарда постигнућа ученика у односу на прописане и прилагођавање садржаја за један, више или све предмете.
- ▶ **Интерресорна комисија (ИРК)** јесте тело за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.
- ▶ **Наставници** у основном и средњем образовању су сви наставници запослени у основним и средњим школама без обзира на дужину радног времена.
- ▶ **Становништво старости 18–24 године које је прекинуло школовање и није на обуци** представља учешће лица старости 18–24 године која су завршила највише основно образовање или мање и која нису похађала било какво образовање или обуку у периоду од четири недеље које су претходиле анкети у укупном становништву старости 18–24 године.
- ▶ **Уписани студенти** на високим школама и факултетима јесу лица уписана на основне академске, основне струковне студије, дипломске академске студије (мастер), специјалистичке академске, специјалистичке струковне студије, односно докторске академске студије.
- ▶ **Становништво старости 25–64 године у образовању и обукама** представља учешће становништва старости 25–64 године које је укључено у било који облик образовања и обуку у укупном становништву те старосне групе.
- ▶ **Истраживач** је лице са најмање високом стручном спремом, односно са најмање завршеним основним академским студијама, које ради на научноистраживачким и развојним пословима и које је изабрано у звање, у складу са Законом. У зависности од остварених резултата у научноистраживачком раду, истраживач може стећи истраживачко звање: истраживач-приправник и истраживач-сарадник и научно звање: научни сарадник, виши научни сарадник и научни саветник.
- ▶ **Стручни сарадници** немају научна ни истраживачка звања, непосредно сарађују са истраживачима, обављајући стручне или техничке послове у вези са научноистраживачким и истраживачко-развојним задацима (лабораторијски техничари, инжењери и техничари техничких наука, цртачи, библиотекари, документаристи, информатичари, лектори и др.).

- **Остали запослени** обављају помоћне послове у истраживачким организацијама (запослени у радионицама, на пољопривредним економијама, курири, телефонисти, запослени на одржавању зграде, опреме и возног парка, возачи, снабдевачи и др.).

Деца у предшколском образовању и запослени у институцијама предшколског образовања, према полу, 2011–2016.

Година	Деца				Запослени			
	број		%		број		%	
	девојчице	дечаци	девојчице	дечаци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2011	89554	95346	48	52	22357	1075	95	5
2012	91501	96839	49	51	23019	1341	94	6
2013	91781	97523	48	52	23637	1264	95	5
2014	92284	99721	48	52	23619	1257	95	5
2015	96679	103111	48	52	24700	1318	95	5
2016	99930	106240	48	52	25398	1357	95	5

Извор: Статистика образовања, РЗС.

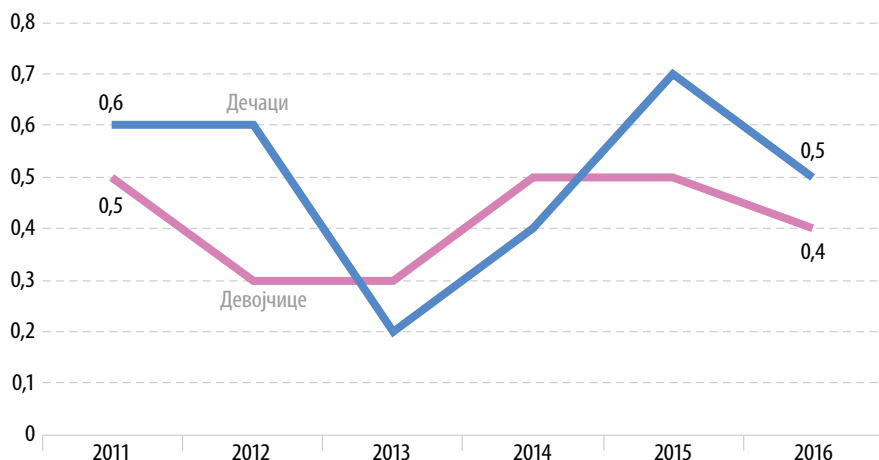
Ученици у редовном основном образовању, према полу, 2011–2016.

Година	Уписани у први разред основне школе		Уписани у пети разред основне школе	
	девојчице	дечаци	девојчице	дечаци
2011	35201	37534	34807	37165
2012	34198	35994	35031	37345
2013	33669	35024	34938	36865
2014	32340	33936	36092	38576
2015	32022	34368	34978	37416
2016	32094	34430	33682	35769

Извор: Статистика образовања, РЗС.

Одустајање од школовања у редовним основним школама, према полу, 2011–2016. (%)

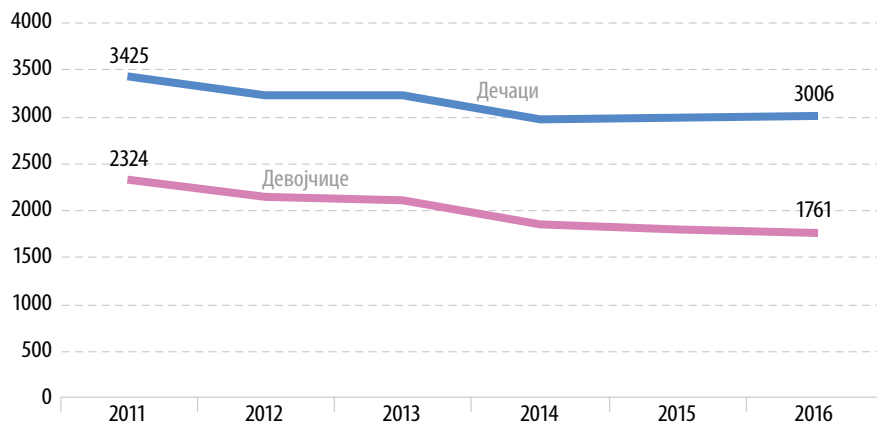

Извор: Статистика образовања, РЗС.

Инклузивно образовање у редовним основним школама, ученици према полу, 2014–2016.

Година		Ученици са ИОП 1		Ученици са ИОП 2		Ученици који имају мишљење ИРК	
		број	%	број	%	број	%
2014	Девојчице	1870	39	1187	39	1254	38
	Дечаци	2956	61	1831	61	2032	62
2015	Девојчице	2254	37	1425	38	1454	37
	Дечаци	3811	63	2277	62	2480	63
2016	Девојчице	2835	39	1650	39	1759	38
	Дечаци	4463	61	2598	61	2819	62

Извор: Статистика образовања, РЗС.

Ученици у основним школама за децу са сметњама у развоју, према полу, 2011–2016.

Извор: Статистика образовања, РЗС.

Наставници у основном образовању, према полу, 2011–2016.

Година	Број		%	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2011	36008	14692	71	29
2012	36461	15072	71	29
2013	36490	14471	72	28
2014	37013	14235	72	28
2015	37842	14626	72	28
2016	38350	14463	73	27

Извор: Статистика образовања, РЗС.

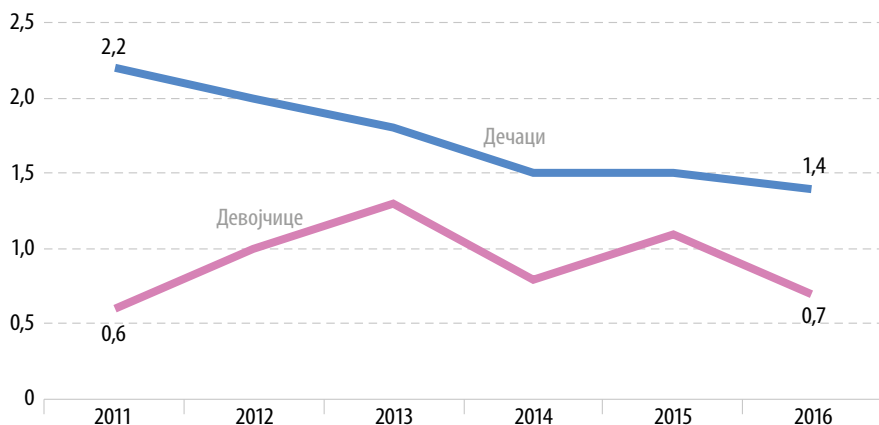
Ученици у редовном средњем образовању, према полу, 2011–2016.

Година	Деца уписана у први разред средње школе		Деца уписана у средњу школу		Деца која су завршила средњу школу	
	девојчице	дечаки	девојчице	дечаки	девојчице	дечаки
2011	37347	40177	140846	142327	34335	33393
2012	37369	39722	139523	140899	34428	33797
2013	33292	35775	134092	136264	34230	33805
2014	31893	34828	129346	131810	33194	32831
2015	33155	35888	125557	128440	32871	32886
2016	33235	35755	123284	126727	32569	31856

Извор: Статистика образовања, РЗС.

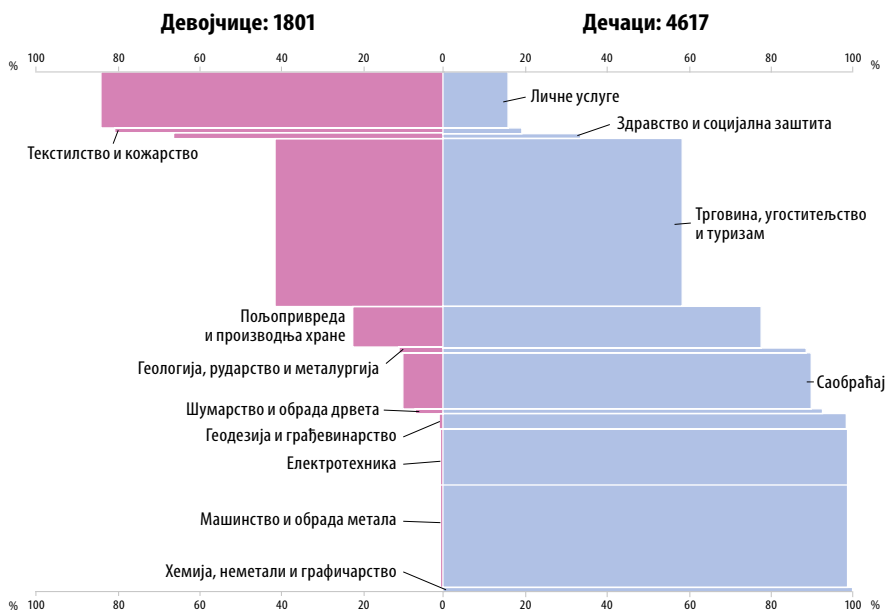

Одустајање од школовања у редовним средњим школама, према полу, 2011–2016. (%)

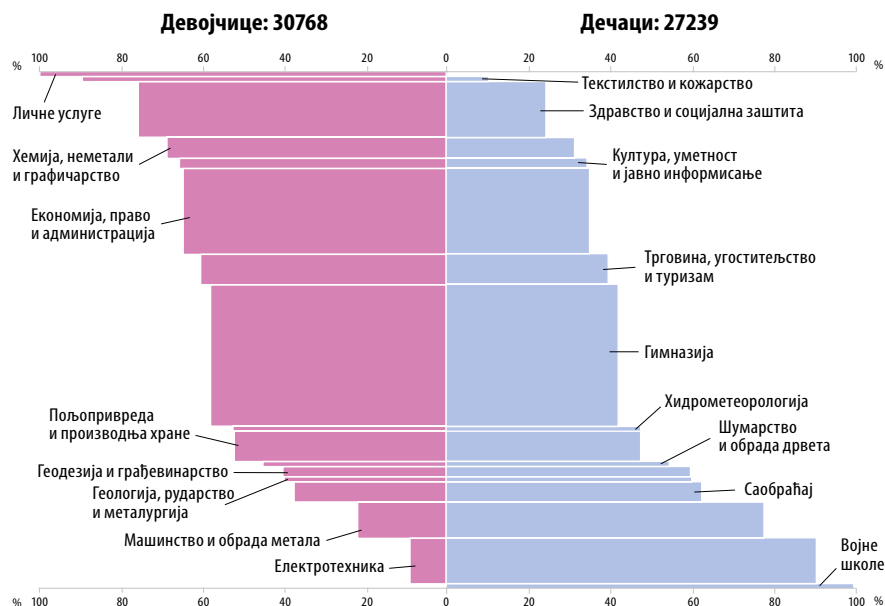
Извор: Статистика образовања, РЗС.

Ученици који су завршили трогодишњу средњу школу према подручјима образовања и полу, 2016. (%)

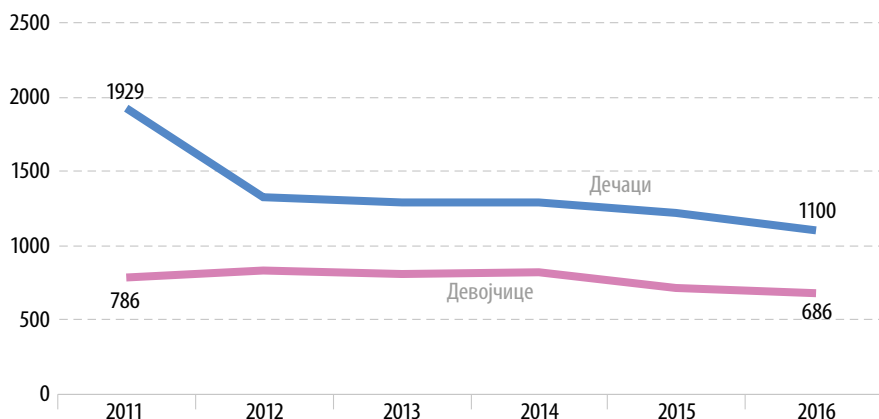
Извор: Статистика образовања, РЗС.

Ученици који су завршили четворогодишњу средњу школу према подручјима образовања и полу, 2016. (%)

Извор: Статистика образовања, РЗС.

Ученици у средњим школама за децу са сметњама у развоју, према полу, 2011–2016.

Извор: Статистика образовања, РЗС.

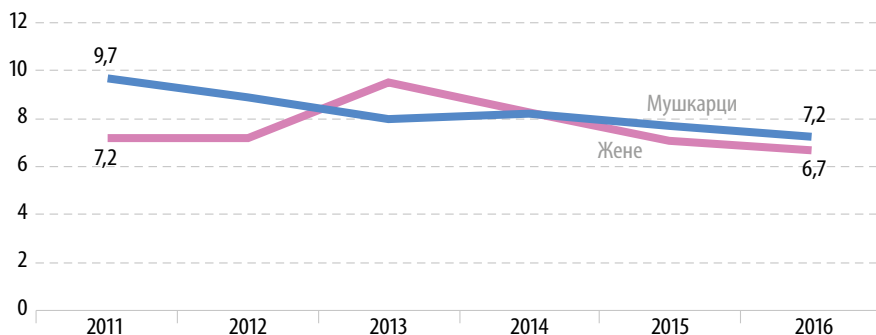

Наставници у средњем образовању, према полу, 2011–2016.

Година	Број		%	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2011	19338	11141	63	37
2012	19610	11120	64	36
2013	19626	11141	64	36
2014	19945	11159	64	36
2015	19779	10855	65	35
2016	19945	10810	65	35

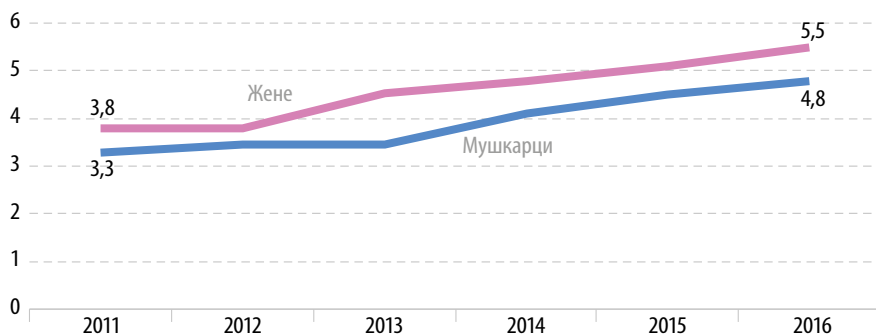
Извор: Статистика образовања, РЗС.

Становништво старости 18–24 године које је прекинуло школовање и није на обуци, према полу, 2011–2016. (%)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Становништво старости 25–64 године у образовању и обукама, према полу, 2011–2016. (%)

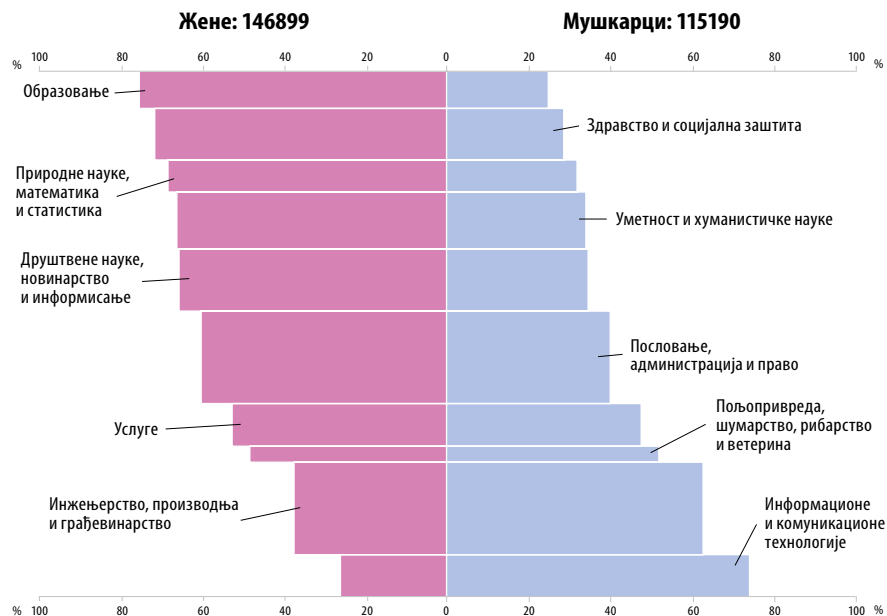
Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Уписани студенти на високим школама и факултетима, према полу, 2011–2016.

Година	Број		%	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
2011	129220	102441	56	44
2012	133427	105518	56	44
2013	134448	108400	55	45
2014	134460	106594	56	44
2015	138971	112191	55	45
2016	146899	115190	56	44

Извор: Статистика образовања, РЗС.

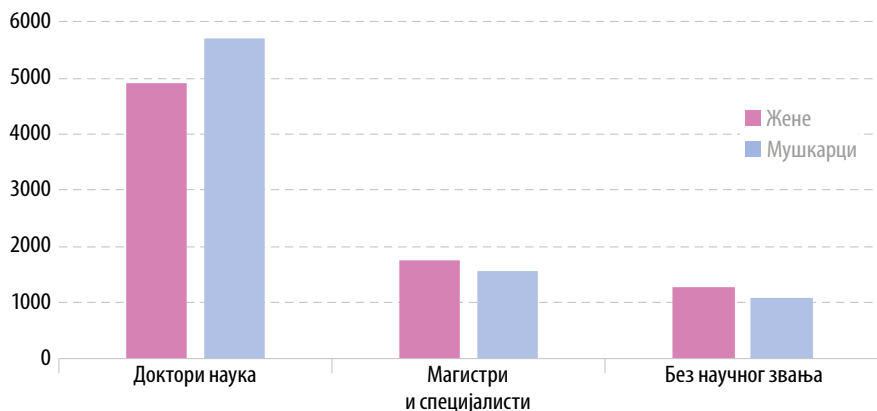
Уписани студенти на високим школама и факултетима према подручјима образовања и полу, 2016. (%)

Извор: Статистика образовања, РЗС.

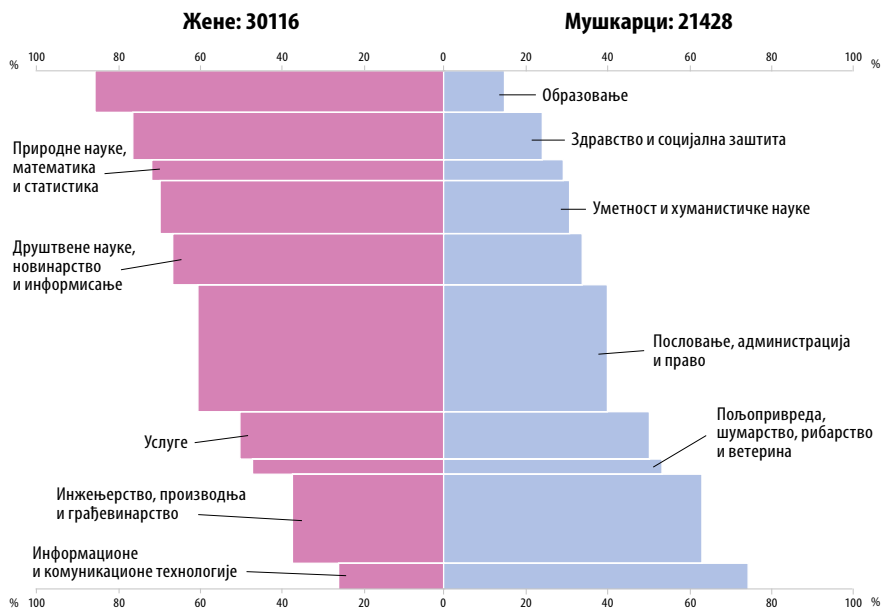

Наставници и сарадници на високим школама и факултетима, према полу, 2016.

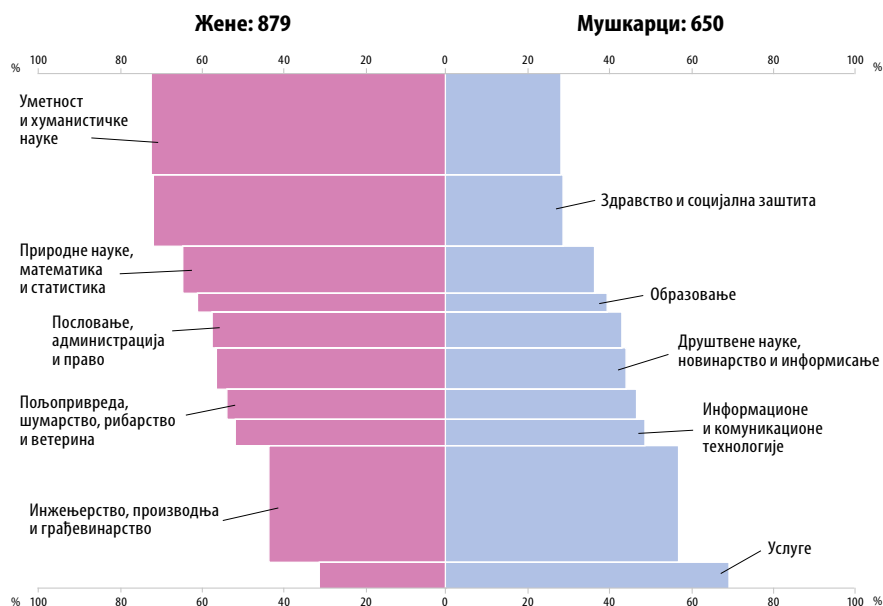
Извор: Статистика образовања, РЗС

Студенти који су дипломирали на високим школама и факултетима према подручјима образовања и полу, 2016. (%)

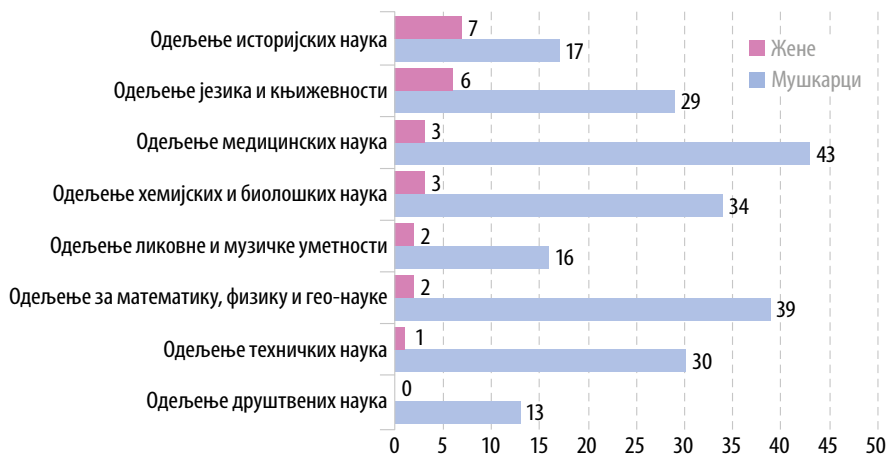
Извор: Статистика образовања, РЗС.

Лица која су докторирала, према подручјима образовања и полу, 2016. (%)

Извор: Статистика образовања, РЗС.

Чланови Српске академије наука и уметности (САНУ) према одељењима и полу, 2016.

Извор: Евиденција Српске академије наука и уметности.

Запослени на пословима истраживања и развоја, према звању и полу, 2012, 2014. и 2016.

	2012		2014		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	9954	9692	10863	11017	11533	12009
Истраживачи	6577	6672	7452	7711	8032	8560
Стручни сарадници	667	808	715	1001	876	943
Техничко особље	1420	1034	1454	1175	1632	1521
Руководеће особље	151	195	198	260	203	364
Остало особље	1139	983	1044	870	790	621

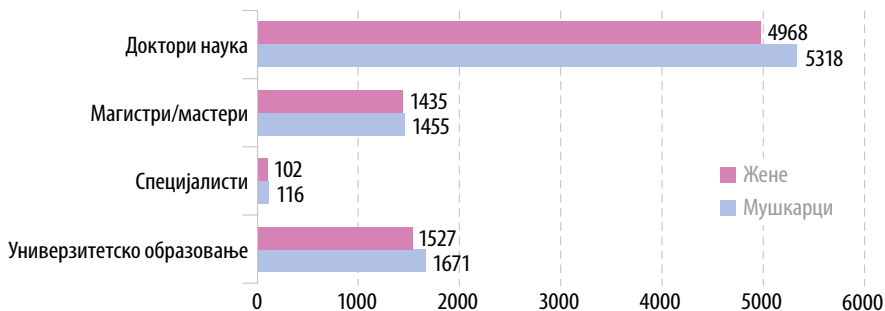
Извор: Статистика науке, РЗС.

Истраживачи према научним областима и полу, 2012, 2014. и 2016.

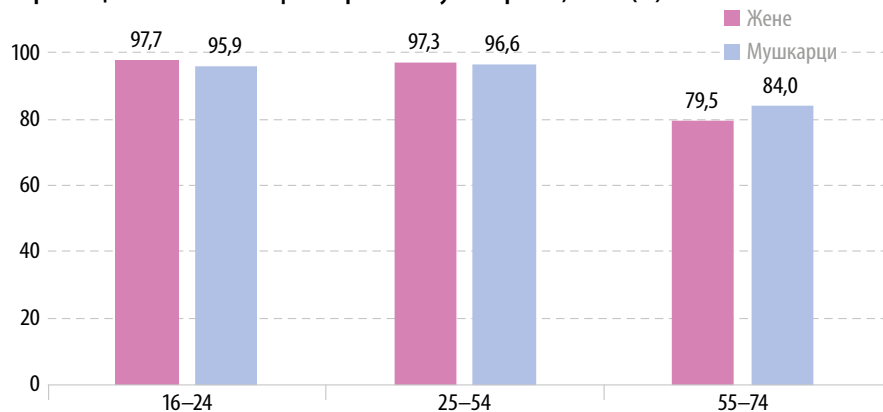
	2012		2014		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	6577	6672	7452	7711	8032	8560
Природне науке	1504	1222	1763	1516	2016	2094
Инжењеринг и технологија	1138	2035	1555	2705	1809	3051
Медицинске науке и науке о здрављу	626	616	1216	825	1406	944
Пољопривредне науке	1063	709	560	556	594	581
Друштвене науке	1207	1313	1551	1526	1400	1266
Хуманистичке науке	1039	777	807	583	807	624

Извор: Статистика науке, РЗС.

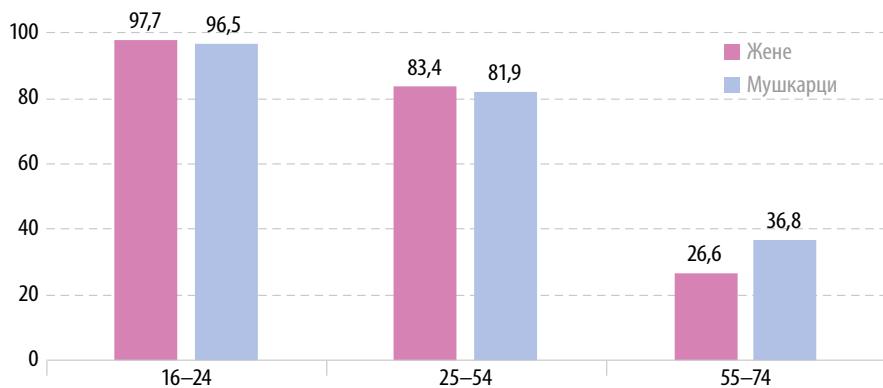
Истраживачи према нивоу образовања и полу, 2016.

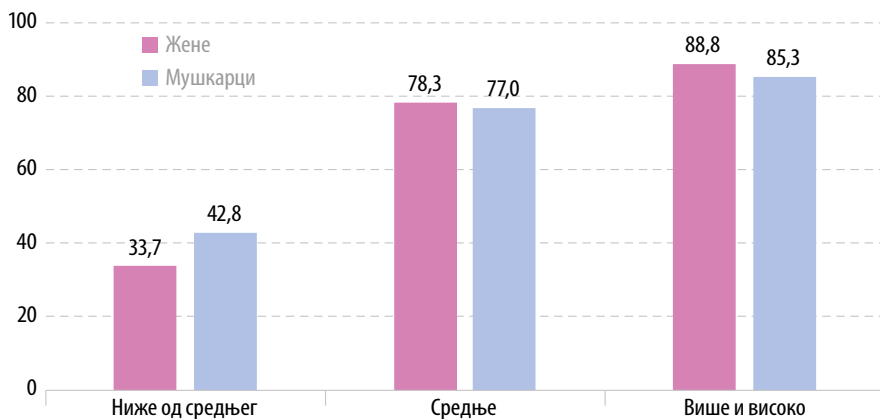
Извор: Статистика науке, РЗС.

Корисници мобилног телефона према полу и старости, 2016. (%)

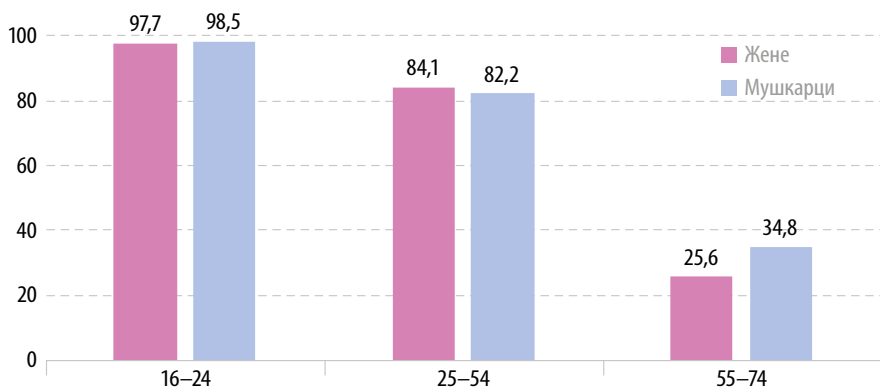
Извор: Употреба информационо-комуникационих технологија, РЗС.

Корисници рачунара према старости и полу, 2016. (%)

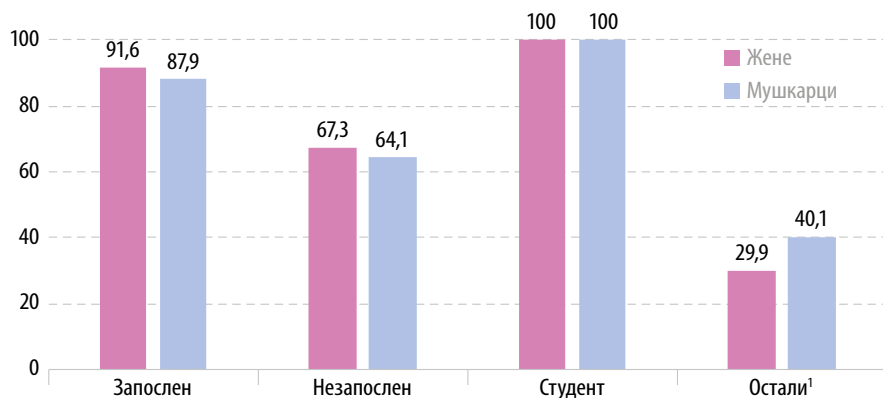
Извор: Употреба информационо-комуникационих технологија, РЗС.

Корисници рачунара према нивоу образовања и полу, 2016. (%)

Извор: Употреба информационо-комуникационих технологија, РЗС.

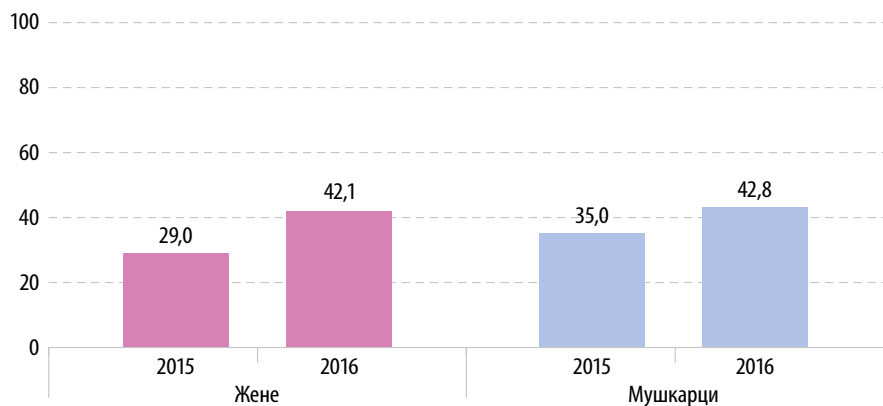
Корисници интернета према старости и полу, 2016. (%)

Извор: Употреба информационо-комуникационих технологија, РЗС.

Корисници интернета према радном статусу и полу, 2016. (%)

¹ Остали неукључени у радну снагу (пензионери, лица у војсци и сл.).

Извор: Употреба информационо-комуникационих технологија, РЗС.

Лица која имају основне и шире дигиталне вештине, становништво старости 16–74 године, према полу, 2015. и 2016. (%)

Извор: Употреба информационо-комуникационих технологија, РЗС.

5

ЗАПОСЛЕННОСТЬ

ИЗДВАЈАМО...

- ▶ Стопа активности жена са високим образовањем је незнатно виша од стопе активности мушкараца истог нивоа образовања (70,9% односно 69,5%), док стопа активности жена без школе и са нижим нивоом образовања износи 23,6% и мања је од стопе активности мушкараца истог образовног нивоа за чак 20,4 процентна поена (п. п.).
- ▶ Стопа запослености жена износи 38,1%, што је за 14,7 п. п. мање од стопе запослености мушкараца (52,8%). Када је реч о женама и мушкарцима који су у браку, родни јаз је знатно мањи, и то у корист жена — стопа запослености код удатих жена износи 68% а код ожењених мушкараца 64%.
- ▶ Највећи родни јаз на тржишту рада, када је реч о запослености, забележен је у категорији лица 55–64 године старости, где је стопа запослености жена 32,5% а стопа запослености мушкараца 52,8%.
- ▶ Стопа запослености жена старости 25–54 године је за 11,3 п. п. мања у односу на стопу запослености мушкараца исте доби (63,6% према 74,8% респективно).
- ▶ Незапосленост је најприсутнија код младих жена, узраста 15–24 године, где стопа незапослености достиже 39,5%. Ни млади мушкарци нису у много бољем положају када је реч о незапослености. Код њих је стопа незапослености 32,2%.
- ▶ Самозапосленост је двоструко већа код мушкараца него код жена — 28% мушкараца и 13% жена старости између 15 и 64 године је самостално запослено.
- ▶ Неформално запослених жена и мушкараца има више међу самозапосленим лицима него међу запосленим радницима у свим старосним групама. Највећи број неформално запослених је у категорији младих узраста 15–24 година (67,4% жена и 54,5% мушкараца).
- ▶ Стопа неактивности жена је за 16,3 п. п. већа у односу на стопу неактивности мушкараца (54,6% и 38,2% респективно). Највећи родни јаз у погледу неактивности на тржишту рада забележен је у старосној категорији 55–64, где је стопа неактивности жена 64,8%, за разлику од стопе неактивности мушкараца, која је знатно нижа и износи 40,4%.

ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ **Активно становништво** (радну снагу) чине сва запослена и незапослена лица стара 15 и више година.
- ▶ **Под појмом запослени** у Анкети о радној снази подразумевају се лица која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао (у новцу или натури), као и лица која су имала запослење, али која су у тој седмици била одсутна са посла. Према томе, у Анкети се не узима у обзир формални

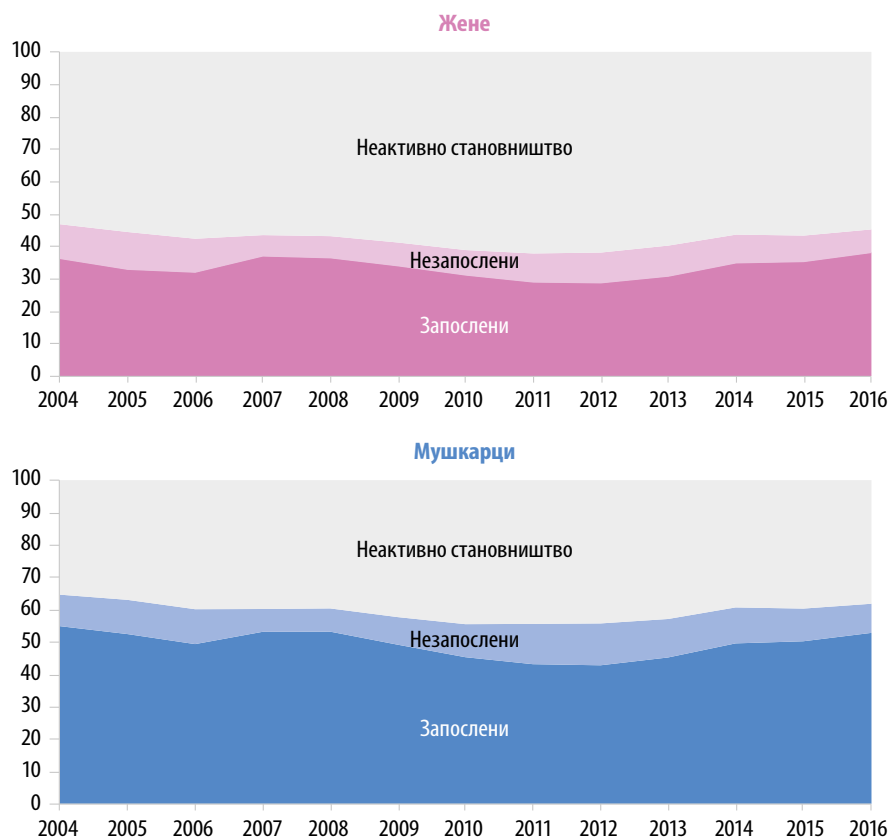

статус лица које се анкетира, него се радни статус тог лица одређује на основу стварне активности коју је оно обављало у посматраној седмици. Према Класификацији професионалног статуса запослених, они се деле на: samozaposlene, запослене раднике и помажуће чланове домаћинства.

- ▶ **Под појмом регистровани запослени** подразумевају се лица која имају формално правни уговор о запослењу, односно заснован радни однос са послодавцем на одређено или неодређено време и лица која раде ван радног односа на основу уговора о делу или на основу уговора о обављању привремених и повремених послова; лица која обављају самосталне делатности или су оснивачи привредних друштава или предузетничких радњи; као и лица која обављају пољопривредне делатности а налазе се на евиденцији Централног регистра обавезног социјалног осигурања.
- ▶ **Незапослени** су лица која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након посматране седмице. Незапослена су и она лица која током претходне четири седмице нису тражила посао, пошто су већ нашла посао на којем треба да почну да раде након истека посматране седмице, а најкасније у року од три месеца.
- ▶ **Регистровани незапослени** — У незапослена лица сврставају се особе старе 15 година и више — до испуњавања услова за пензију (односно до навршених 65 година живота), способне и одмах спремне да раде, које нису засновале радни однос или на други начин оствариле право на рад, које се воде на евиденцији незапослених и активно траже запослење.
- ▶ **Запослени који тражи промену запослења** је лице које је у радном односу или је на други начин остварило право на рад, које активно тражи промену запослења и води се на евиденцији лица која траже промену запослења.
- ▶ **Неактивно становништво** чине сва лица стара 15 и више година која нису сврстана у активно становништво.
- ▶ **Стопа активности** представља проценат активног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.
- ▶ **Стопа запослености** представља проценат запослених у укупном становништву старом 15 и више година.
- ▶ **Стопа незапослености** представља проценат незапослених у укупном броју активних становника старих 15 и више година.
- ▶ **Стопа дугорочне незапослености** представља проценат незапослених година дана и дуже у укупном броју активних становника.
- ▶ **Стопа неактивности** представља проценат неактивног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.

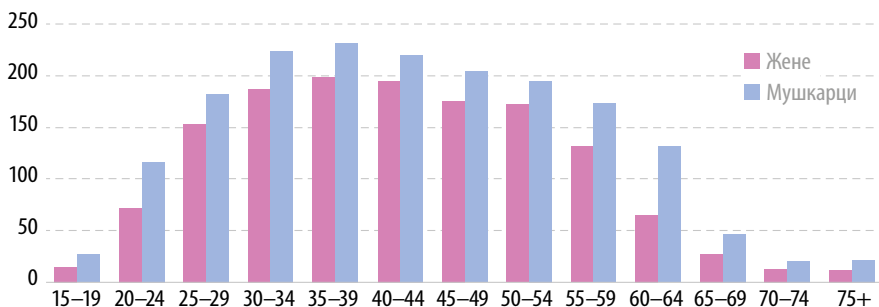
- ▶ **Стопа неформалне запослености** представља проценат лица која раде без формалног уговора о раду у укупном броју запослених. Ова категорија обухвата запослене у нерегистрованој фирми, запослене у регистрованој фирми, али без формалног уговора о раду и без социјалног и пензионог осигурања, као и неплаћене помажуће чланове домаћинства.
- ▶ **Регистар привредних субјеката** је јединствена, централна и електронска база података и у њему се региструју предузетник, привредно друштво, задруга и задружни савез, јавна предузећа, огранак и представништво страног привредног друштва, као и други облици организовања (у складу са законом).
- ▶ **Предузетник** је лице које послује сопственом делатношћу ради добијања одређеног профита.

Основни скупови становништва старости 15 и више година према активности и полу, 2004–2016. (%)

Активно становништво према старосним групама и полу, 2016. (у хиљадама)

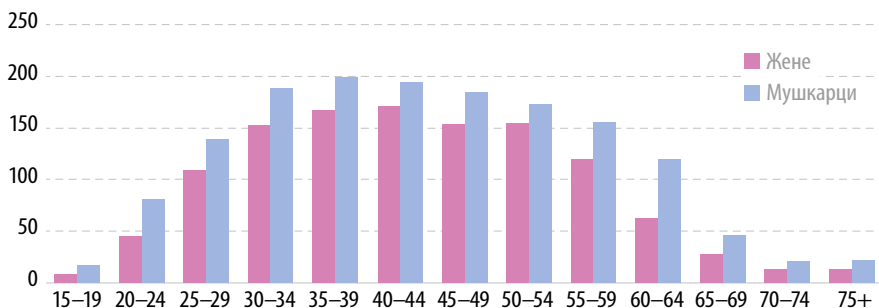
Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Стопе активности лица старости 15 и више година према школској спреми, старости и полу, 2016.

	Укупно	Жене	Мушкарци
Школска спрема			
Без школе	9,9	7,0	22,0
Ниже образовање	33,0	24,8	44,6
Средње образовање	59,8	51,3	67,1
Високо образовање	70,3	70,9	69,5
Старост			
15+	53,3	45,4	61,8
15-64	65,6	58,1	73,1
15-24	30,3	23,4	36,8
25-54	82,0	76,1	87,7
55+	26,6	18,7	36,4

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Запослени према старосним групама и полу, 2016. (у хиљадама)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Стопе запослености лица старости 15 и више година према школској спреми, старости и полу, 2016.

	Укупно	Жене	Мушкарци
Школска спрема			
Без школе	7,9	5,9	16,0
Ниже образовање	28,9	22,1	38,6
Средње образовање	49,8	41,7	56,7
Високо образовање	60,5	60,4	60,6
Старост			
15+	45,2	38,1	52,8
15–64	55,2	48,4	61,9
15–24	19,7	14,2	24,9
25–54	69,2	63,6	74,8
55+	24,7	17,5	33,5

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Запослени према брачном статусу и полу, 2016. (у хиљадама и %)

Брачни статус	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	жене	мушкарци
Укупно	1188	100	1532	100	44	56
Неожењен/неудата	243	20	454	30	35	65
Ожењен/удата	803	68	982	64	45	55
Удовац/удовица	65	5	30	2	69	31
Разведен/разведена	77	6	65	4	54	46

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Запослени према радном статусу, старости и полу, 2016. (%)

Старост	15+		15–64		15–24		25–54		55+	
Радни статус	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М
Укупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Самозапослени	14	31	13	28	9	13	11	25	27	54
Запослени радници	73	65	76	68	77	70	80	72	43	42
Помажући чланови домаћинства	13	4	11	4	14	17	9	3	30	4

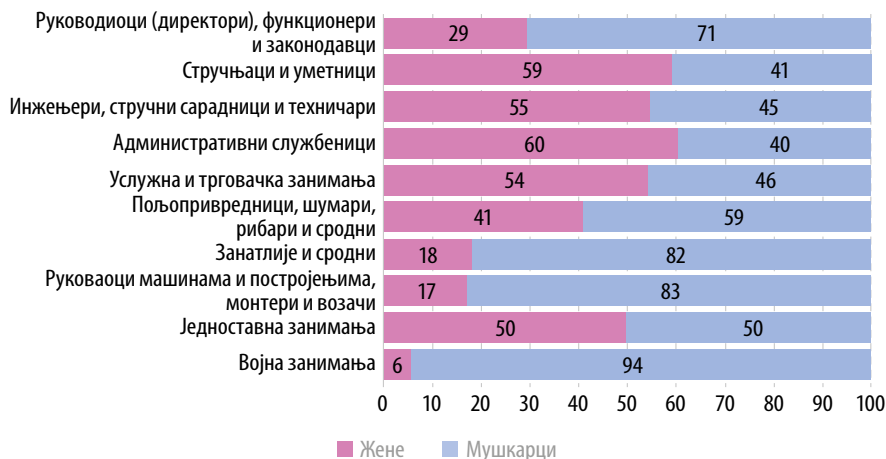
Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Запослени према секторима, облику својине и полу, 2016. (у хиљадама и %)

	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	жене	мушкарци
Запослени радници	867	100,0	992	100,0	46,6	53,4
Сектори делатности						
Сектор пољопривреде	16	1,8	43	4,3	26,9	73,1
Сектор индустрије	171	19,7	328	33,1	34,3	65,7
Сектор грађевине	10	1,2	70	7,0	12,9	87,1
Сектор услуга	669	77,2	551	55,5	54,9	45,1
Својина						
Приватна регистрована	474	54,7	607	61,3	43,8	56,2
Приватна нерегистрована	11	1,2	18	1,8	37,3	62,7
Државна	374	43,1	352	35,5	51,5	48,5
Остало	8	1,0	14	1,4	37,4	62,6
Самозапослени	168	100,0	475	100,0	26,1	73,9
Сектори делатности						
Сектор пољопривреде	43	25,7	217	45,7	16,6	83,4
Сектор индустрије	10	6,0	36	7,5	22,0	78,0
Сектор грађевине	/	/	35	7,4	1,0	99,0
Сектор услуга	114	68,0	187	39,4	37,9	62,1
Својина						
Приватна регистрована	90	53,4	303	63,6	22,9	77,1
Приватна нерегистрована	73	43,7	163	34,3	31,0	69,0
Државна	—	—	—	—	—	—
Остало	/	2,9	10	2,0	33,9	66,1

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Запослени према занимању и полу, 2016. (%)

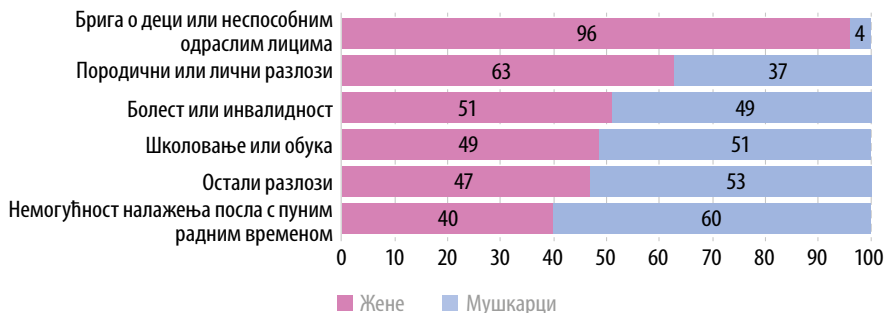
Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Запослени према радном времену, старости и полу, 2016. (%)

Старост	15+		15–64		15–24		25–54		55+	
Радно време	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М
Укупно	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Раде пуно радно време	86	88	88	90	76	80	90	92	70	79
Раде краће од пуног радног времена	14	12	12	10	24	20	10	8	30	21

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Запослени према разлозима због којих раде краће од пуног радног времена и полу, 2016. (%)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Запослени у формалном и неформалном радном односу према старости, професионалном статусу и полу, 2016. (%)

	15+		15–64		15–24		25–54		55+	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Запослени радници										
Формално запослени	95	91	95	91	82	78	95	92	93	93
Неформално запослени	5	9	5	9	18	22	5	8	7	7
Самозапослени										
Формално запослени	54	64	57	65	33	45	62	66	43	62
Неформално запослени	46	36	43	35	67	55	38	34	57	38

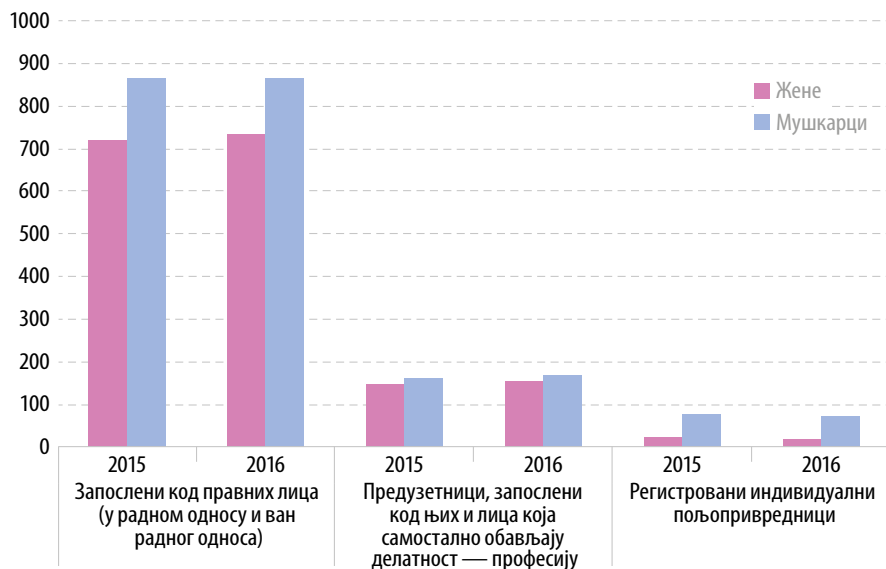
Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Запослени према томе да ли траже други посао, разлозима тражења другог посла и према полу, 2016. (%)

	Жене	Мушкарци
Укупно	100	100
Запослени који у претходне четири седмице нису тражили други посао	94	93
Запослени који су у претходне четири седмице тражили други посао, разлог:	6	7
Постоји вероватноћа или ризик губљења садашњег посла, или је посао који се обавља ограниченог трајања	5	5
Садашњи посао је прихваћен као привремен	31	37
Тражење додатног посла који би се обављао уз садашњи посао	5	5
Жеља да се нађе посао са бољим условима (већа зарада, погодније радно време или превоз, могућност да се боље исказу сопствене способности)	55	49
Друго	4	4

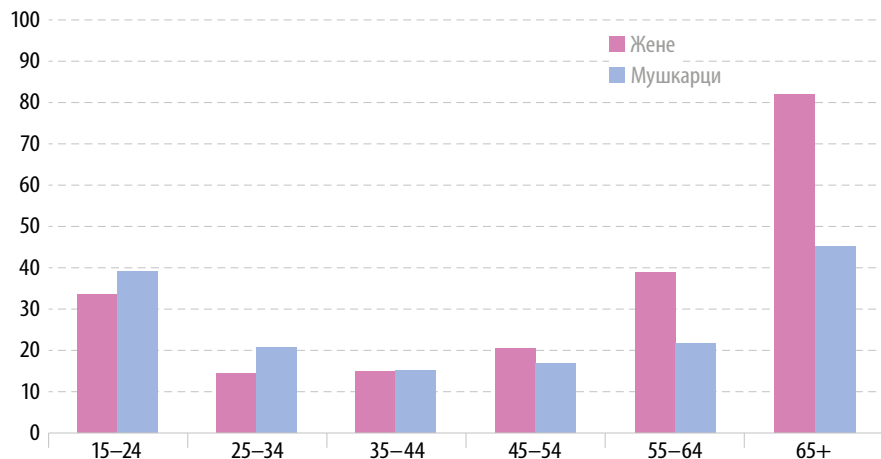
Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Регистрована запосленост према полу, 2015–2016. (у хиљадама)

Извор: Истраживање о регистрованој запослености, РЗС.

Неформална запосленост у укупној запослености, према старосним групама и полу, 2016. (%)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

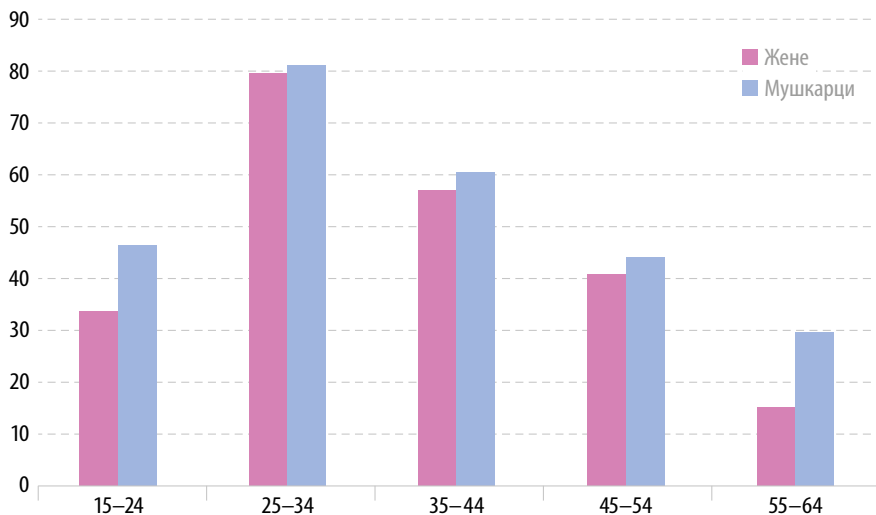

Неформално запослени према секторима делатности и полу, 2016. (у хиљадама)

	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	жене	мушкарци
Укупно	278	100	321	100	46	54
Сектор пољопривреде	155	55,6	132	41,2	54	46
Сектор индустрије	10	3,7	24	7,6	30	70
Сектор грађевине	/	0,1	44	13,6	1	99
Сектор услуга	113	40,7	121	37,6	48	52

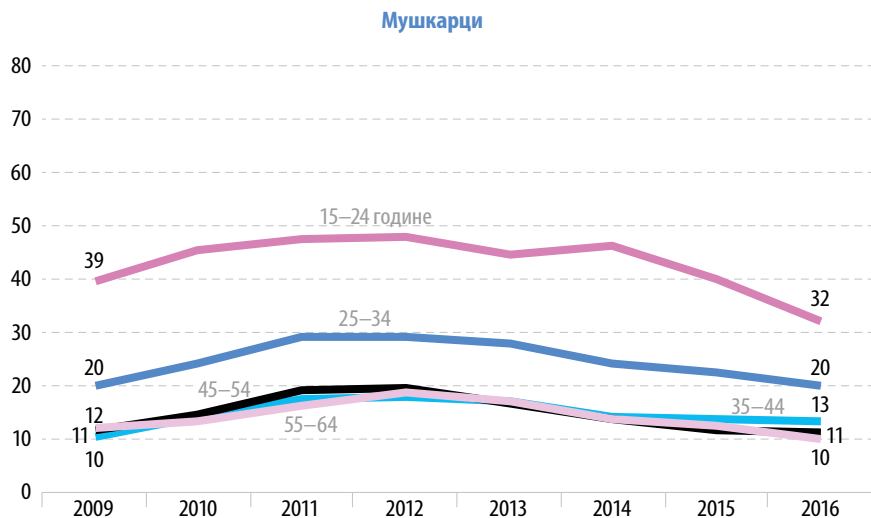
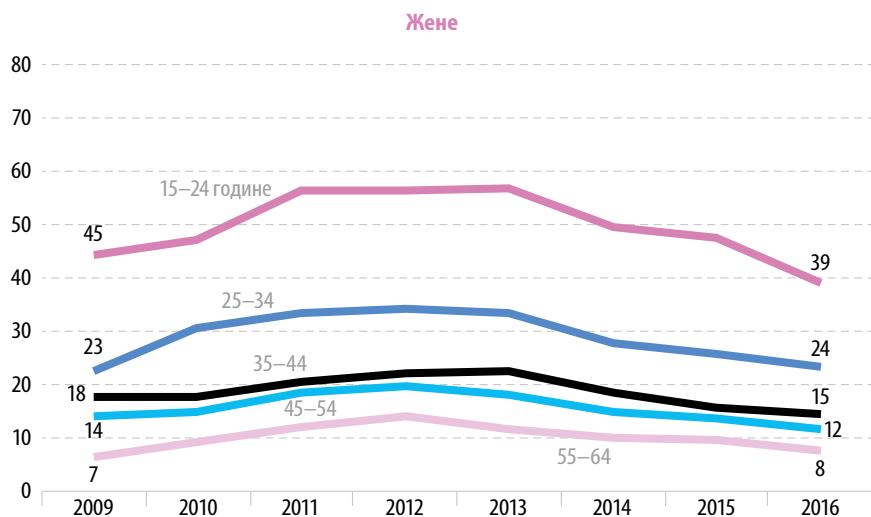
Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Незапослени према старосним групама и полу, 2016. (у хиљадама)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Стопа незапослености према старосним групама и полу, 2009–2016.

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Стопа дугорочне незапослености према старосним групама и полу, 2016.

Старост	Стопа дугорочне незапослености		
	укупно	жене	мушкарци
15+	9,9	10,5	9,5
15–64	10,4	10,9	10,0
15–24	17,3	17,4	17,3
25–54	10,4	11,2	9,7
55+	5,5	4,9	5,9

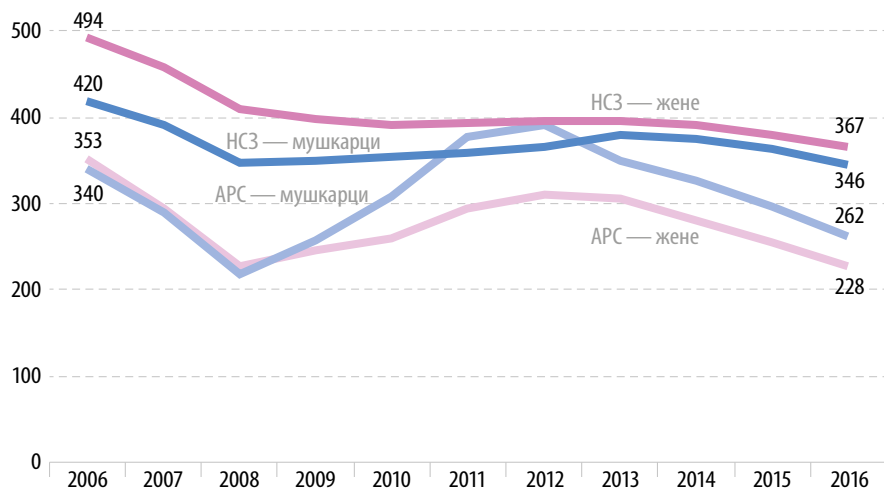
Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Незапослени према брачном статусу и полу, 2016. (у хиљадама и %)

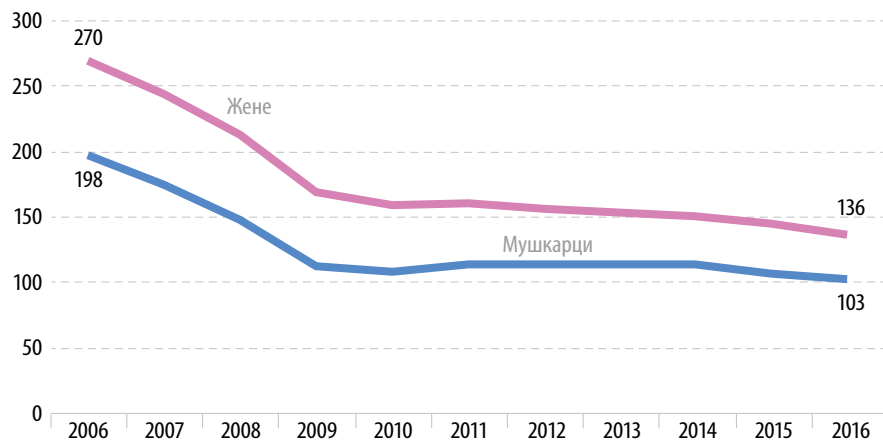
	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	жене	мушкарци
Укупно	228	100	262	100	47	53
Неожењен/неудата	92	40	147	56	38	62
Ожењен/удата	114	50	99	38	53	47
Удовац/удовица	5	2	2	1	66	34
Разведен/разведена	18	8	13	5	57	43

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

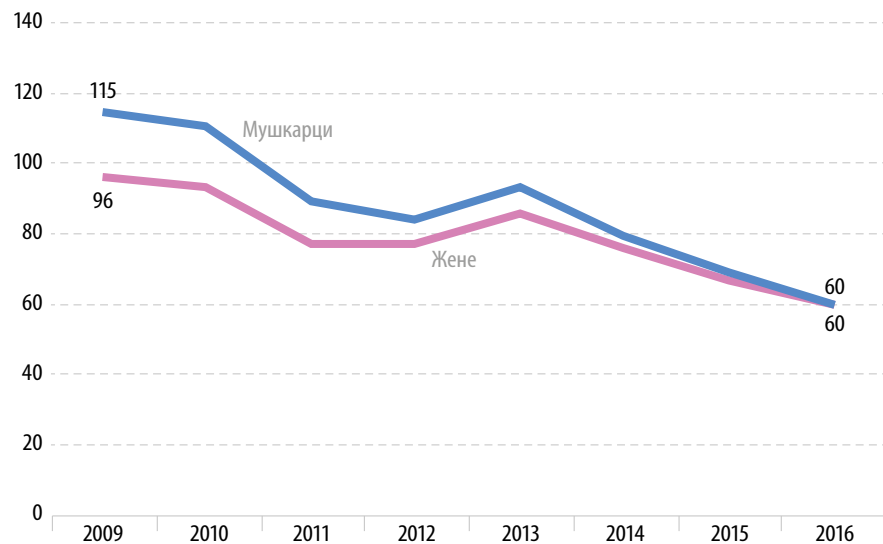
Незапослена лица према полу, 2006–2016. (у хиљадама)

Извор: Анкета о радној снази (АРС), РЗС и Национална служба за запошљавање (НСЗ).

Незапослена лица која први пут траже посао, према полу, 2006–2016. (у хиљадама)

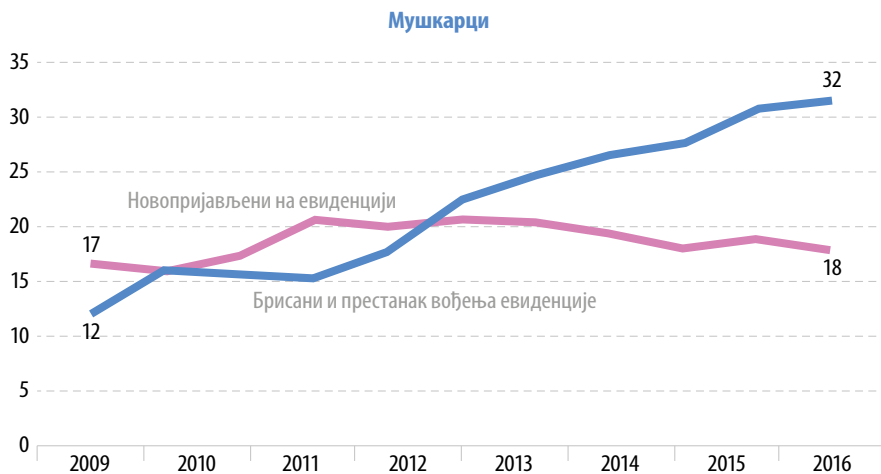
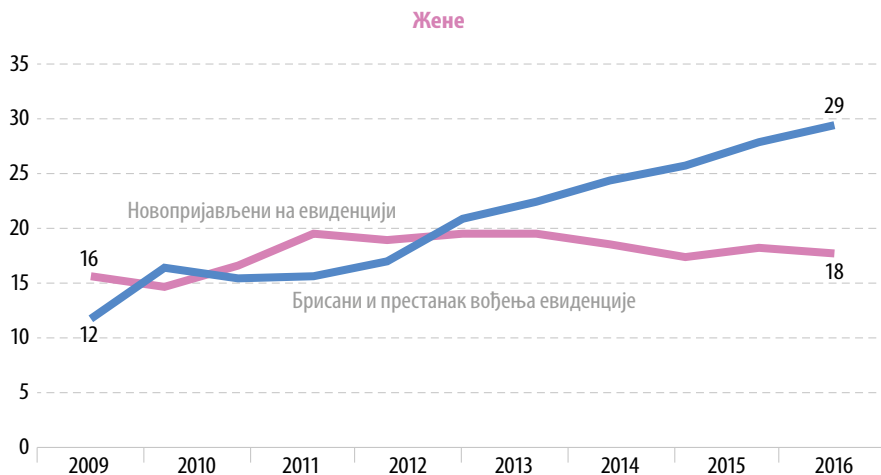
Извор: Национална служба за запошљавање.

Незапослена лица корисници новчане накнаде, према полу, 2009–2016. (у хиљадама)

Извор: Национална служба за запошљавање.

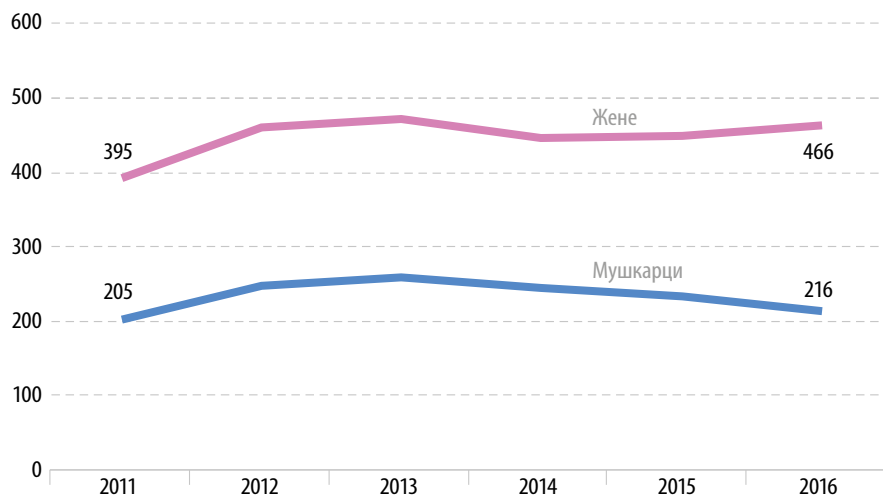

Незапослена лица, новопријављена и брисана са евиденције, 2006–2016. (у хиљадама)

Извор: Национална служба за запошљавање.

Запослена лица која траже промену запослења, према полу, 2011–2016.

Извор: Национална служба за запошљавање.

Стопа неактивности према старости и полу, 2016.

Старост	Укупно	Жене	Мушкарци
15+	46,7	54,6	38,2
15–64	34,4	41,9	26,9
15–24	69,7	76,6	63,2
25–54	18,0	23,9	12,3
55+	73,4	81,3	63,6

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Неактивни према разлозима нетражења посла и полу, 2016. (у хиљадама и %)

	Жене		Мушкарци		Структура по полу	
	број	%	број	%	жене	мушкарци
Укупно	1350	100	895	100	60	40
Очекивање повратка на претходни посао	3	0	5	1	32	68
Болест или неспособност	186	14	134	15	58	42
Брига о деци или одраслим неспособним лицима	95	7	3	0	97	3
Други лични или породични разлози	128	9	46	5	74	26
Школовање или обука	270	20	245	27	52	48
Примање пензије	501	37	346	39	59	41
Изгубљена нада у налажење посла	117	9	73	8	62	38
Остали разлози	50	4	43	5	54	46

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Неактивни према претходном радном искуству, изворима прихода и полу, 2016. (у хиљадама)

	Број		Структура по полу	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Неактивни	1700	1109	61	39
Према претходном радном искуству				
Имали радно искуство	1086	819	57	43
Без радног искуства	614	290	68	32
Према главним изворима прихода				
Плата/пензија од супружника/родитеља/других чланова домаћинства	708	374	65	35
Помоћ од осталих рођака/пријатеља	26	23	54	46
Сопствена пензија	863	609	59	41
Примања од осигурања за случај незапослености	4	10	31	69
Студентска стипендија/студентски зајам	2	2	53	47
Повремени послови/мања пољопривредна производња	12	29	30	70
Социјална помоћ	58	39	60	40
Алиментација	2	1	71	29
Приход од ренте/камате/дивиденде	4	4	51	47
Уштеђевина	8	9	47	53
Друго	12	10	53	47

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Потенцијална радна снага¹ узраста 15–74 године према полу 2016.

	Не траже посао, али могу да раде	Траже посао, али не могу одмах да почну да раде (у хиљадама)	Потенцијална радна снага ¹	Удео потенцијалне радне снаге у проширеној радној снази ² (%)
Укупно	351,8	13,8	365,6	10,3
Жене	193,9	8,2	202,1	12,6
Мушкарци	157,9	5,6	163,5	8,4

¹ Потенцијалну радну снагу чине економски неактивна лица која не траже посао, али могу и желе да раде, као и лица која траже посао, али не могу одмах да почну да раде.

² Проширену радну снагу чини радна снага (запослени и незапослени) допуњена потенцијалном радном снагом.

Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Привредна друштва: Физичка лица која су законски заступници и остали заступници према полу, 2017.¹

	Број		Структура по полу	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	53073	87371	38	62
Активно привредно друштво	47968	80188	37	63
Привредно друштво у стечајном поступку	1350	717	65	35
Привредно друштво у процесу ликвидације	3755	6466	37	63

¹ Регистар привредних субјеката, септембар

Извор: Агенција за привредне регистре.

Предузетници: Оснивачи према полу, 2017.¹

	Број		Структура по полу	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Предузетници	80976	154758	34	66

¹ Регистар привредних субјеката, септембар

Извор: Агенција за привредне регистре.

6

ЗАРАДЕ И ПЕНЗИЈЕ

ИЗДВАЈАМО...

- ▶ Платни јаз између жена и мушкараца за 2014. годину износио је 8,7%, што значи да су жене биле мање плаћене од мушкараца за 8,7%. Овај податак сврстава Србију међу земаље са најнижим платним јазом у Европи. Међутим, ако се зараде посматрају према степену образовања или занимањима, разлике у зарадама између жена и мушкараца су знатно веће од просечног платног јаза, најчешће у корист мушкараца.
- ▶ Учешће жена са ниским зарадама у укупном броју жена (24,4%) веће је од учешћа мушкараца са ниским зарадама у укупном броју мушкараца (21,6%).
- ▶ Упркос чињеници да жене у просеку живе дуже од мушкараца, уочљиво је да код свих категорија корисника старосних пензија жене у просеку живе краће од мушкараца.

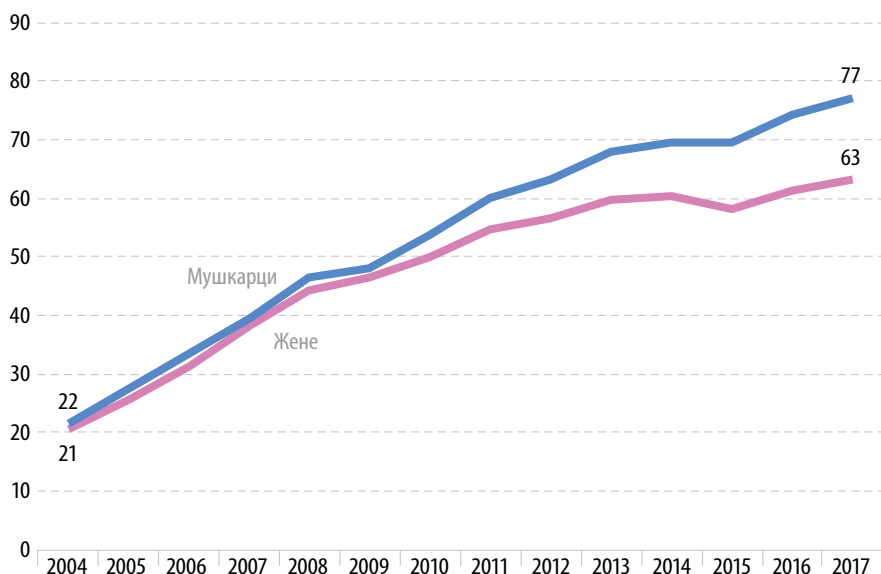
ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ **Зараду**, према члану 105 Закона о раду, чине: зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде коју је запослени остварио за обављени рад и време проведено на раду, увећана зарада, накнада зараде и друга примања (осим: накнаде трошкова за долазак и одлазак с рада и за време проведено на службеном путу у земљи и иностранству, отпремнине при одласку у пензију, солидарне помоћи, јубиларне награде, накнаде трошкова погребних услуга и накнаде штете због повреде на раду или професионалног обољења). Израчунавање просечне зараде Републички завод за статистику врши тако што се маса зарада исплаћених у извештајном месецу дели са бројем (формално) запослених на крају извештајног месеца, према подацима кадровске евиденције правних и физичких лица која достављају податке. Нису обухваћени запослени у Министарству одбране и Министарству унутрашњих послова.
- ▶ **Платни јаз** између жена и мушкараца представља процентуално учешће разлике између просечне зараде по часу запослених мушкараца и жена у просечној заради по часу мушкараца.
- ▶ **Медијана** је позициона мера средње вредности појаве, која се налази тачно на средини уређеног низа података.
- ▶ **Степен образовања** је највиши ниво образовања за који запослени (лице) поседује одговарајућу диплому акредитоване образовне установе и представља лично обележје запосленог, независно од занимања које обавља.

- **Пензија** је месечна новчана накнада на коју појединац стиче право по основу осигурања за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења. Постоје три категорије пензија: старосне, инвалидске и породичне. Право на старосну пензију корисници остварују по основу година стажа или старости, а право на инвалидску пензију остварује се по основу инвалидности. У случају смрти носиоца права коришћења пензије, право се преноси на члана породице. За ову врсту пензије не располаже се подацима о полу корисника.

Просечне зараде запослених код правних лица према полу, 2004–2017.¹ (у хиљадама РСД)

¹ За 2017. приказани су подаци за март, а за остале године подаци се односе на септембар.

Извор: Статистика зарада, РЗС.

Платни јаз и учешће запослених са ниским зарадама у укупном броју запослених према полу, 2014. (%)

$$\left[\left(\begin{array}{c} \text{Просечна} \\ \text{зарада} \\ \text{по часу} \\ \text{мушкарца} \end{array} \text{ (човек)} - \begin{array}{c} \text{Просечна} \\ \text{зарада} \\ \text{по часу} \\ \text{жена} \end{array} \text{ (жена)} \right) \div \begin{array}{c} \text{Просечна} \\ \text{зарада} \\ \text{по часу} \\ \text{мушкарца} \end{array} \right] \times 100 = \begin{array}{c} \text{Платни јаз} \\ \text{између жена} \\ \text{и мушкараца} \end{array}$$

	Платни јаз између жена и мушкараца	Учешће запослених са ниским зарадама у укупном броју запослених ¹	
		жене	мушкарци
Укупно ²	8,7	24,4	21,6
Старосне групе			
15–29 год.	3,3	31,6	32,1
30–39	9,3	24,7	23,4
40–49	10,1	24,5	20,8
50–59	9,5	21,2	15,3
60 и више год.	0,8	12,5	14,1
Степен образовања			
Без школе, непотпуна основна школа или основно образовање	22,4	60,7	36,9
Средње образовање	15,0	30,9	24,3
Виша школа, I степен факултета, стручне студије	12,5	10,0	11,9
Високо образовање, магистарске или докторске студије	17,8	4,0	4,8
Групе занимања			
Руководиоци (директори), функционери и законодавци	13,6	9,2	10,4
Стручњаци и уметници	15,0	2,4	3,2
Инжењери, стручни сарадници и техничари	16,1	5,5	8,4
Административни службеници	3,0	16,7	13,6
Услужна и трговачка занимања	13,4	59,2	45,5
Пољопривредници, шумари, рибари и сродни	/	/	/
Занатлије и сродни	30,6	47,5	26,8
Руковаоци машинама и постројењима, монтери и возачи	19,0	23,8	23,1
Једноставна занимања	24,3	59,9	35,8

Платни јаз и учешће запослених са ниским зарадама у укупном броју запослених према полу, 2014. (%) (наставак)

	Платни јаз између жена и мушкараца	Учешће запослених са ниским зарадама у укупном броју запослених ¹	
		жене	мушкарци
Облик својине			
Приватна својина	9,2	38,8	31,2
Државна својина	12,0	11,9	8,2
Величина пословног субјекта			
10–49 запослених	-3,6	38,5	52,2
50–249	7,9	29,8	22,2
250–499	10,6	23,5	14,0
500–999	12,1	14,5	9,3
1000 и више запослених	13,8	11,1	4,4
Сектори делатности			
Рударство	6,5	1,1	2,0
Прерађивачка индустрија	18,6	37,4	22,7
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	7,6	1,8	0,3
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	0,5	19,1	18,5
Грађевинарство	-3,4	26,8	34,2
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	11,1	52,4	42,7
Саобраћај и складиштење	-4,9	12,5	16,5
Услуге смештаја и исхране	7,4	40,9	43,1
Информисање и комуникације	14,9	5,6	6,8
Финансијске делатности и делатност осигурања	12,9	5,0	7,6
Пословање некретнинама	0,5	5,3	8,4
Стручне, научне, информационе и техничке делатности	3,3	11,3	20,7
Административне и помоћне услужне делатности	-4,5	23,4	28,0
Образовање	5,5	15,3	16,2
Здравствена и социјална заштита	12,6	13,1	10,4
Уметност, забава и рекреација	3,5	27,0	30,5
Остале услужне делатности	-22,7	21,6	30,8

¹ Под запосленима са ниским зарадом сматрају се лица која зарађују мање или једнако 2/3 медијане зараде по часу.

² Нису обухваћена запослена лица у пословним субјектима са мање од 10 запослених, као ни запослени у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство и Државна управа и обавезно социјално осигурање.

Извор: Пилот-истраживање о структури зарада, РЗС.

Просечна годишња зарада и медијана годишње зараде према делатностима и полу, 2014. (у хиљадама РСД)

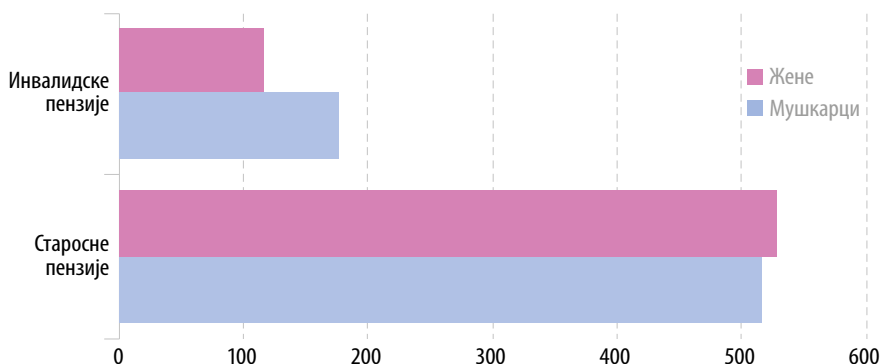
Сектори делатности	Просечна годишња зарада				Медијана годишње зарада			
	жене	мушкарци	зарада жена у односу на зараду мушкараца, %	зарада жена у односу на зараду мушкараца, %	жене	мушкарци	зарада жена у односу на зараду мушкараца, %	зарада жена у односу на зараду мушкараца, %
Укупно ¹	778	864	90	90	680	716	95	95
Рударство	1144	1229	93	93	1123	1227	92	92
Прерађивачка индустрија	619	772	80	80	500	652	77	77
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	1251	1386	90	90	1173	1328	88	88
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	699	704	99	99	634	641	99	99
Грађевинарство	693	705	98	98	590	604	98	98
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	613	681	90	90	458	510	90	90
Саобраћај и складиштење	866	822	105	105	771	717	108	108
Услуге смештаја и исхране	569	627	91	91	520	552	94	94
Информисање и комуникације	1080	1264	85	85	908	967	94	94
Финансијске делатности и делатност осигурања	1372	1608	85	85	1187	1283	93	93
Пословање некретностима	1026	1012	101	101	895	848	106	106
Стручне, научне, информационе и техничке делатности	1265	1349	94	94	1024	874	117	117
Административне и помоћне услужне делатности	751	725	104	104	636	647	98	98
Образовање	782	829	94	94	805	818	98	98
Здравствена и социјална заштита	780	927	84	84	700	751	93	93
Уметност, забава и рекреација	678	691	98	98	585	572	102	102
Остале услужне делатности	875	753	116	116	688	611	113	113

¹ Нису обухваћена лица у пословним субјектима са мање од 10 запослених, као ни запослени у секторима Пољопривреда, шумарство и рибарство и Државна управа и обавезно социјално осигурање.

Извор: Пилот-истраживање о структури зарада, РЗС.

Корисници пензија¹ свих категорија осигураника према врсти пензије и полу, 2016. (у хиљадама)

¹ Од 1. јануара 2008. обједињени су фондови пензијског осигурања запослених, самосталних делатности и пољопривредника, а од 1. јануара 2012. године категорија запослених обухвата и професионална војна лица.

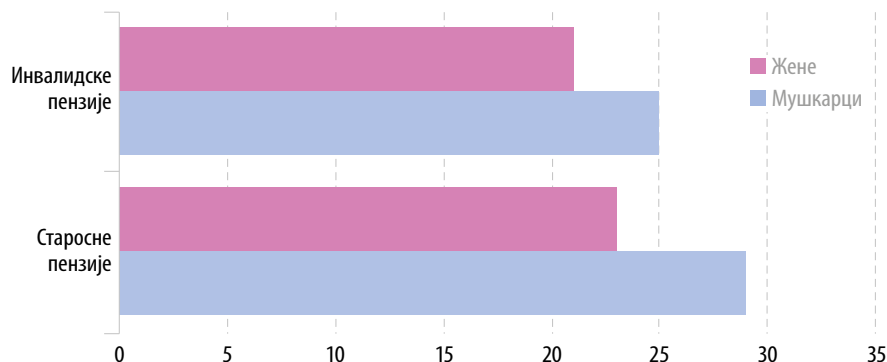
Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Корисници пензија по категоријама, према врсти пензије, просечној старости и полу, 2016.

	Број жена корисника на 100 мушкараца корисника	Просечна старост корисника		Просечна пензија жена у односу на просечну пензију мушкараца
		жене	мушкарци	
Све категорије				
Старосне пензије	102	69	72	80
Инвалидске пензије	66	67	68	86
Запослени				
Старосне пензије	94	68	71	84
Инвалидске пензије	68	67	68	85
Самосталне делатности				
Старосне пензије	57	65	70	90
Инвалидске пензије	29	61	65	92
Пољопривредници				
Старосне пензије	195	74	76	95
Инвалидске пензије	91	64	65	94

Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Просечне пензије свих категорија осигураника према врсти пензије и полу корисника, 2016. (у хиљадама РСД)

Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Нови корисници пензија према полу, 2016.

Корисници пензија	Старосне пензије		Инвалидске пензије	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Све категорије				
Број нових корисника	16352	32582	3839	7307
Просечна пензија (РСД)	22050	24125	18410	22253
Просечна старост	61	64	53	55
Просечан стаж	29	33	21	25
Запослени				
Број нових корисника	13842	26651	3266	6243
Просечна пензија (РСД)	23379	25269	19267	23091
Просечна старост	61	64	52	55
Просечан стаж	30	34	21	25
Самосталне делатности				
Број нових корисника	1034	3600	288	658
Просечна пензија (РСД)	19972	23405	15994	19972
Просечна старост	61	65	53	57
Просечан стаж	27	31	18	22
Пољопривредници				
Број нових корисника	1476	2331	285	406
Просечна пензија (РСД)	11045	12158	11040	13057
Просечна старост	62	65	55	57
Просечан стаж	19	23	15	19

Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Корисници пензија којима је престало право на пензију због смрти, према врсти пензије и полу, 2016.

	Старосне пензије		Инвалидске пензије	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Све категорије				
Број пензија	13853	26002	5268	13032
Навршене године живота	76	78	72	72
Просечан број година коришћења права на пензију	19	17	22	19
Запослени				
Број пензија	8396	20434	4927	11779
Навршене године живота	75	77	73	73
Просечан број година коришћења права на пензију	19	17	23	19
Самосталне делатности				
Број пензија	175	967	109	736
Навршене године живота	69	75	61	67
Просечан број година коришћења права на пензију	11	12	11	13
Пољопривредници				
Број пензија	5282	4601	232	517
Навршене године живота	79	81	66	67
Просечан број година коришћења права на пензију	19	16	12	11

Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

7

ЖИВОТНИ СТАНДАРД

ИЗДВАЈАМО...

- ▶ У најјачем ризику од сиромаштва су лица старости 18–24 године (мушкарци 33,3%, а жене 32%).
- ▶ Када пензије нису укључене у приход, стопа ризика за старосну групу 65 и више година износи 82,5% код мушкараца односно 82,2% код жена.
- ▶ Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености у 2016. години највећа је за старосну групу 16–24 године. За мушкарце из ове старосне групе стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености износи 47%, док за жене она износи 44,3%.
- ▶ Стопа ризика од сиромаштва код мушкараца пензионера је 13,3%, а код жена 16,9%. Најмању стопу ризика од сиромаштва имају запослена лица код послодавца.
- ▶ Релативни јаз ризика од сиромаштва говори о томе колики је мањак средстава свих оних испод прага ризика од сиромаштва у односу на сам праг ризика и указује на тежину положаја оних који се налазе у овој групи становништва. У 2016. години јаз ризика од сиромаштва за мушкарце износио је 38,6%, а за жене 37,5%, што значи да је толики недостатакдохотка посматране групе грађана у односу на праг ризика од сиромаштва.
- ▶ Изразита материјална ускраћеност је смањена у 2016. години у односу на претходне две године и за мушкарце износи 19,3%, а за жене 19,7%.
- ▶ Трајно сиромаштво рачуна се на панелу од четири године. У 2016. години оно износи за жене 14,6%, а за мушкарце 16,8%.
- ▶ Проценат жена које живе у домаћинствима која су се изјаснила да веома тешко састављају „крај са крајем” је за 1,2% већи од процената мушкараца који живе у домаћинствима са истим одговором.

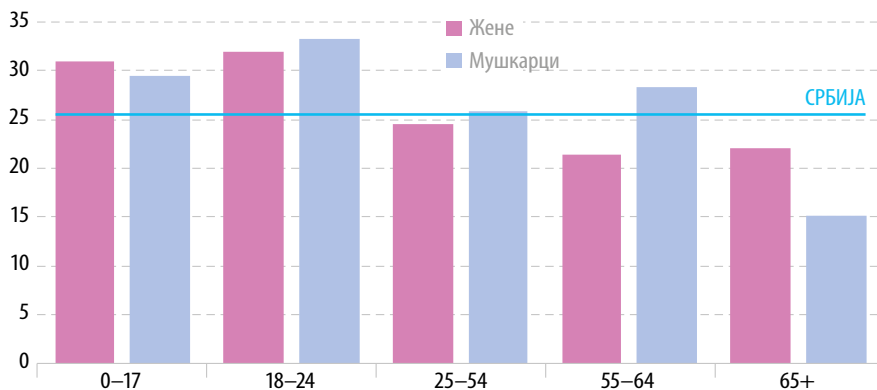
ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ **Стопа ризика од сиромаштва** представља удео лица чији је еквивалентни приход мањи од релативне линије сиромаштва. Ова лица нису нужно сиромашна, већ само имају већи ризик да то буду.
- ▶ **Релативни јаз ризика од сиромаштва** представља разлику између прага ризика од сиромаштва и медијане еквивалентног прихода лица која су испод прага ризика од сиромаштва.
- ▶ **Стопа трајног ризика од сиромаштва** представља проценат лица која су у ризику од сиромаштва у текућој години и која су у најмање две од три претходне године била у ризику од сиромаштва.

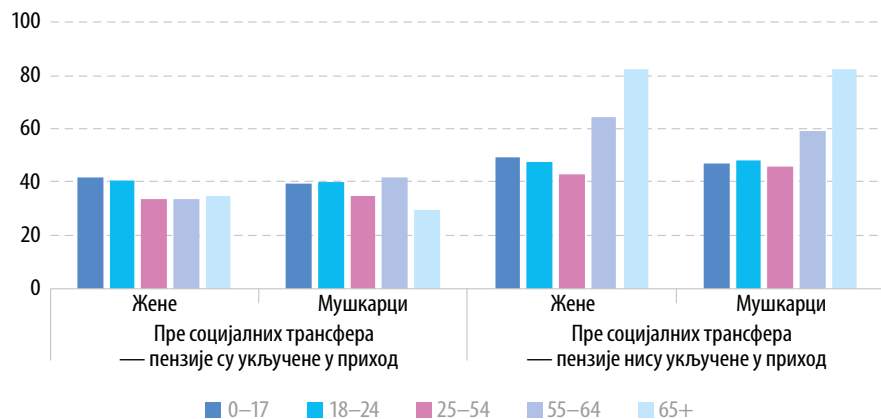
- ▶ **Најчешћи статус на тржишту рада** односи се на најчешћи статус активности лица, тј. на статус активности лица у коме је оно провело најмање седам месеци током референтног периода и рачуна се за особе старости 18 и више година.
- ▶ **Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености** показује удео појединаца који су у ризику од сиромаштва или су изразито материјално депривирани или живе у домаћинствима веома ниског интензитета рада. Од доношења стратегије „Европа 2020“, овај индикатор постаје најважнији показатељ угрожености.
- ▶ **Стопа изразите материјалне ускраћености** је показатељ финансијске немогућности домаћинства да приушти најмање четири ставке материјалне ускраћености од могућих девет.
- ▶ **Стопа субјективног сиромаштва** (могућност домаћинства да „састави крај с крајем“) представља субјективни осећај испитаника о тешкоћама са којима се суочава његово домаћинство у настојању да плаћа своје неопходне трошкове узимајући у обзир укупна примања тог домаћинства.

Стопа ризика од сиромаштва према старости и полу, 2016. (%)

Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

Стопа ризика од сиромаштва пре социјалних трансфера, према старости и полу, 2016. (%)

Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

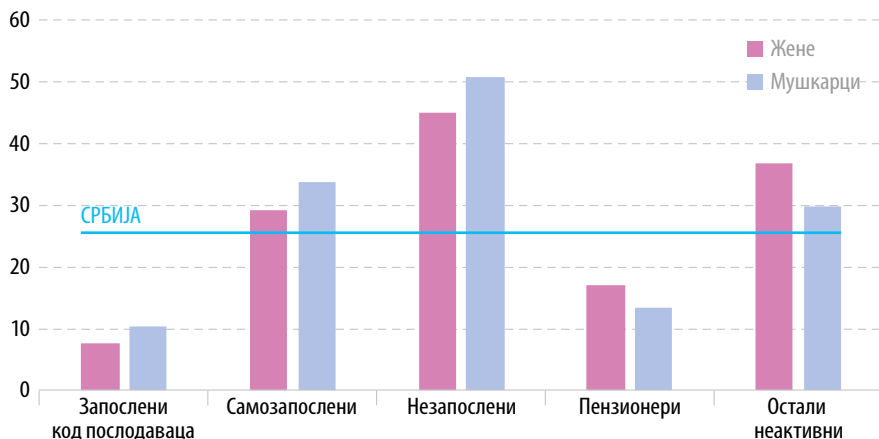
Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености према старости и полу, 2014–2016. (%)

	2014		2015		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	42,6	43,6	40,7	41,9	38,5	39,0
0–15	41,4	43,6	39,5	41,6	40,6	37,9
16–24	46,8	49,6	45,7	47,6	44,3	47,0
25–49	41,1	44,2	39,2	42,9	36,9	40,6
50–64	46,6	47,1	43,5	46,0	40,4	42,9
65+	39,4	32,6	38,4	30,9	34,9	26,2

Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

Стопа ризика од сиромаштва према најчешћем статусу на тржишту рада за лица старости 18 и више година, према полу, 2016. (%)

Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

Релативни јаз ризика од сиромаштва према старости и полу, 2014–2016. (%)

	2014		2015		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	38,8	40,7	35,8	38,6	37,5	38,6
0–17	42,2	38,3	39,5	40,2	44,3	44,2
18–64	42,9	44,4	39,3	40,1	41,1	40,7
65+	25,9	23,3	27,8	23,5	28,6	26,1

Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

Стопа изразите материјалне ускраћености према старости и полу, 2014–2016. (%)

	2014		2015		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	26,1	26,5	24,0	24,0	19,7	19,3
18–64	25,6	27,6	23,2	24,8	18,9	20,4
0–17	23,7	25,0	21,6	22,4	18,1	17,2
18–24	27,0	31,7	22,6	25,1	19,2	21,9
25–54	25,3	26,6	21,7	23,5	17,7	19,2
55–64	25,7	28,0	27,2	28,4	21,6	23,0
65+	29,8	23,3	28,3	22,6	23,6	17,4

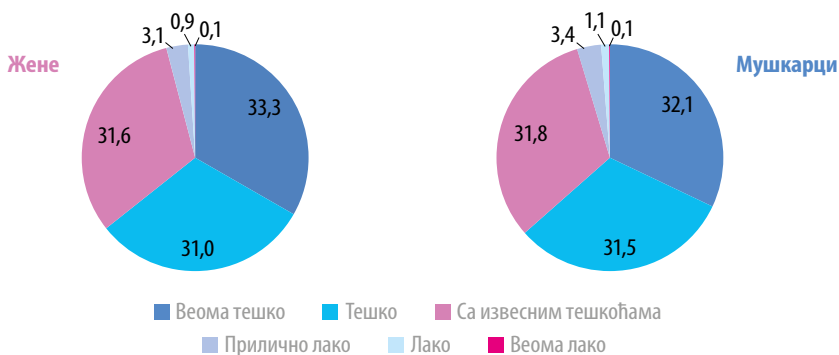
Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

Стопа трајног ризика од сиромаштва према полу, 2016. (%)

	Жене	Мушкарци
Трајни ризик од сиромаштва	14,6	16,8

Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

Субјективно сиромаштво, према полу, 2016. (%)

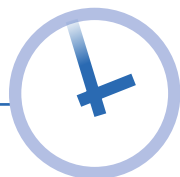

Извор: Анкета о приходима и условима живота (СИЛК), РЗС.

8

КОРИШЋЕЊЕ ВРЕМЕНА

ИЗДВАЈАМО...

- ▶ Истраживања о коришћењу времена из 2010. и 2015. године потврдила су стереотипе који важе на нашим просторима. Без обзира на то да ли су запослене или не, жене, у односу на мушкарце, двоструко више времена раде у кући, а упола мање времена проводе на плаћеним пословима. За запослене жене, рад у кући постаје друга смена.
- ▶ Највеће разлике у времену су код активности које се односе на личне потребе и слободно време. И жене и мушкарци у 2015. години мање времена су проводили у задовољавању личних потреба, тако да је разлика у времену „надокнађења” у корист активности током слободног времена.
- ▶ Године 2015. време проведено на плаћеном послу одржало се скоро на истом нивоу као пре пет година, док је неплаћени рад благо смањен код оба пола.
- ▶ Жене, без обзира на степен образовања, више раде у укупним пословима од мушкараца. Што су образованије, више времена проводе на плаћеним пословима, као и мушкарци.
- ▶ Без обзира на образовање, на кућним пословима жене проводе око четири и по сата, а мушкарци око два сата.
- ▶ Дуже трајање неплаћених активности у 2015. години жене су оствариле код активности бриге о другим лицима и о сопственој малолетној деци, а мушкарци у одржавању стана и домаћинства и у бризи о сопственој деци.
- ▶ За пет година, дошло је смањења времена проведеног у кувању и спремању хране код оба пола, с тим што је код жена ово смањење драстичније.
- ▶ Када би се рад у домаћинству плаћао по минималној цени сата, за рад у домаћинству које су жене старости 15 и више година обављале 2010. године требало је да се издвоји 116 € месечно, а у 2015. години 138 €, што на годишњем нивоу износи 1390 €, односно 1650 €.

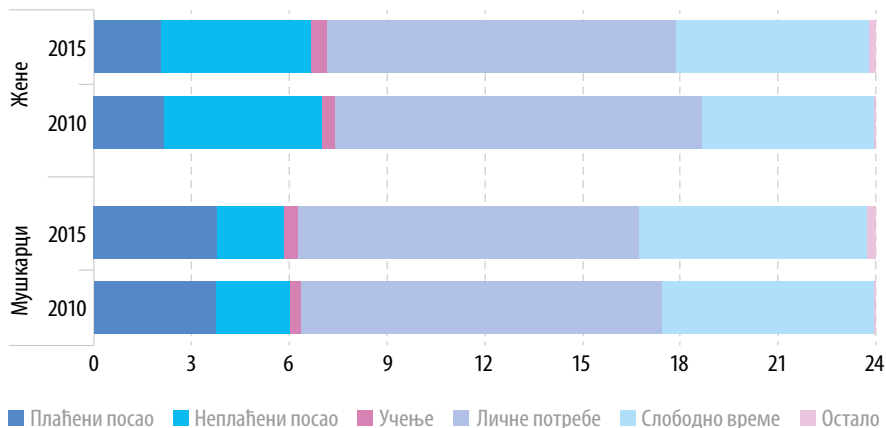
ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ **Просечно време** је време које лице у току дана у просеку проведе у наведеним активностима. Рачуна се тако што се укупно време проведено у одређеној активности подели с бројем свих анкетираних лица.
- ▶ **Активности** представљају радње које су испитаници обављали током дана, агрегиране на највишем нивоу.
- ▶ **Плаћени посао** подразумева време проведено на главном и другом послу, паузе за ручак и путовање до и са посла, као и друге активности које се односе на посао.

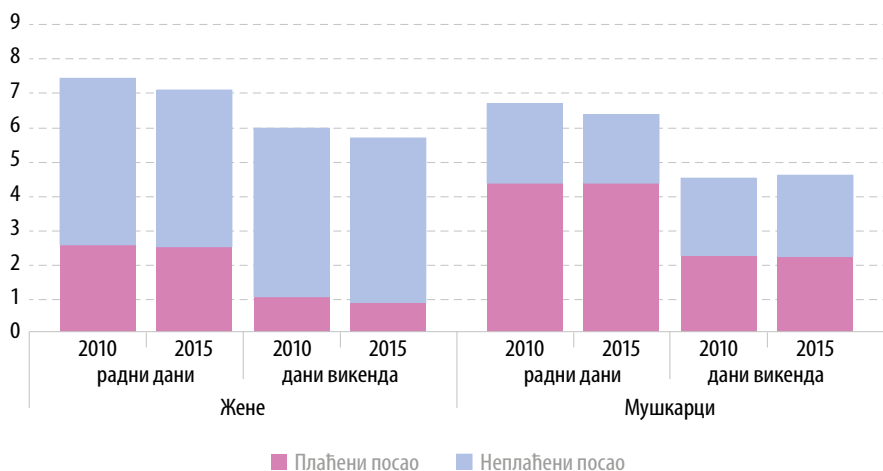
- ▶ **Неплаћени посао** подразумева кување, чишћење и спремање куће, прање и пеглање веша, поправке у домаћинству, куповину, бригу о деци и одраслима, путовање у вези са неплаћеним активностима и др.
- ▶ **Укупни посао** представља збир времена проведеног у плаћеном и неплаћеном послу.
- ▶ **Учење** се односи на време проведено у настави у школи или на факултету, у раду на домаћим задацима, учењу у слободном времену, путовању и осталим активностима у вези са учењем.
- ▶ **Личне потребе** укључују време проведено у спавању, јелу и пићу, купању, облачењу и другим личним активностима.
- ▶ **Слободно време** је време проведено у дружењу са породицом и пријатељима, у забави, култури, спорту, гледању ТВ програма, одмарању, читању књига, игри на компјутеру, као и на путовањима у вези са овим активностима.
- ▶ **Остале активности (Остало)** јесу активности које се односе на неодређене активности и путовања.

Просечно време проведено у активностима, становништво старости 15 и више година, према полу, сви дани, 2010. и 2015. (у сатима)

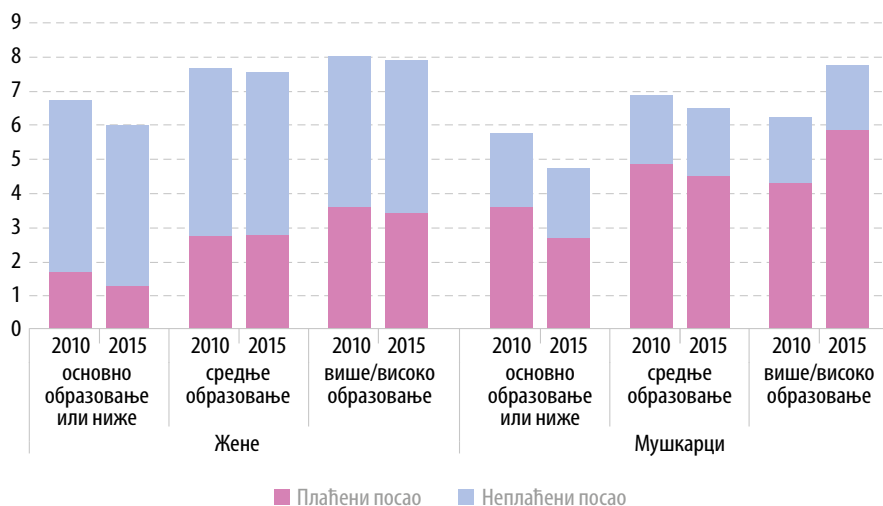
Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС.

Просечно време проведено у активностима плаћеног и неплаћеног посла, становништво старости 15 и више година, према полу, радним данима и данима викенда, 2010. и 2015. (у сатима)

Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС.

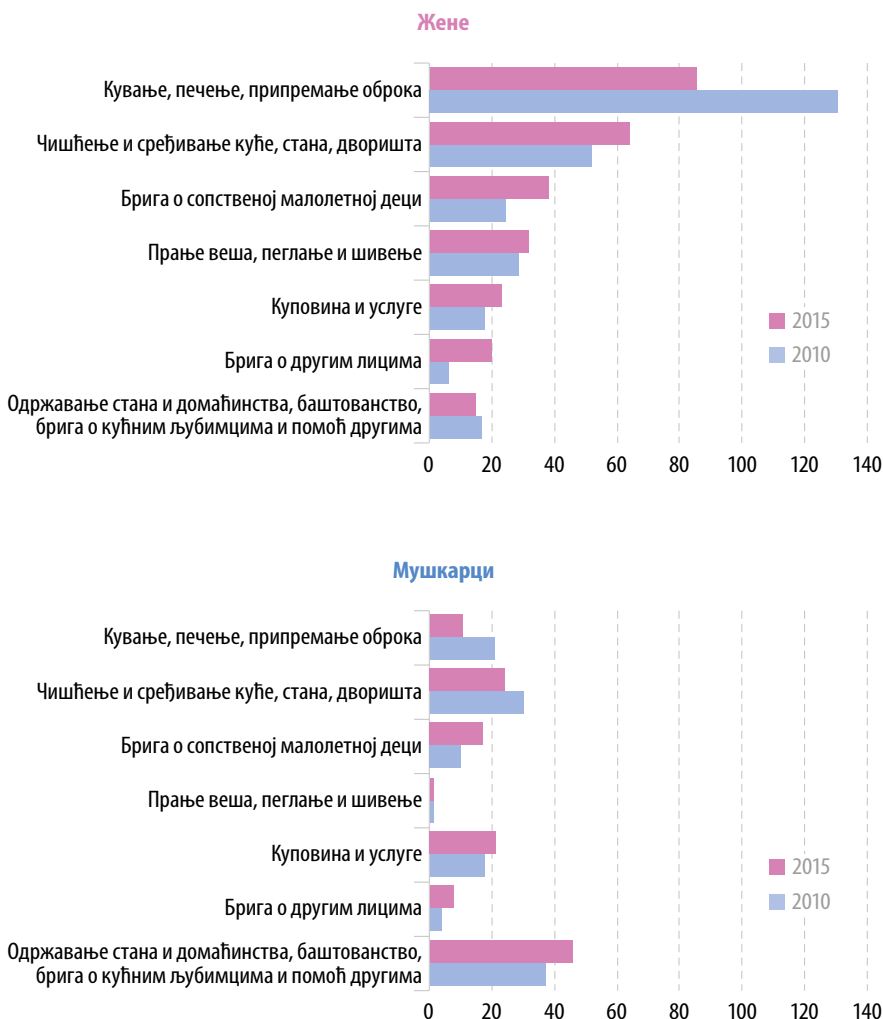
Просечно време проведено у укупном послу, становништво старости 15–64 године, према највишем степену образовања и полу, сви дани, 2010. и 2015. (у сатима)

Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС.

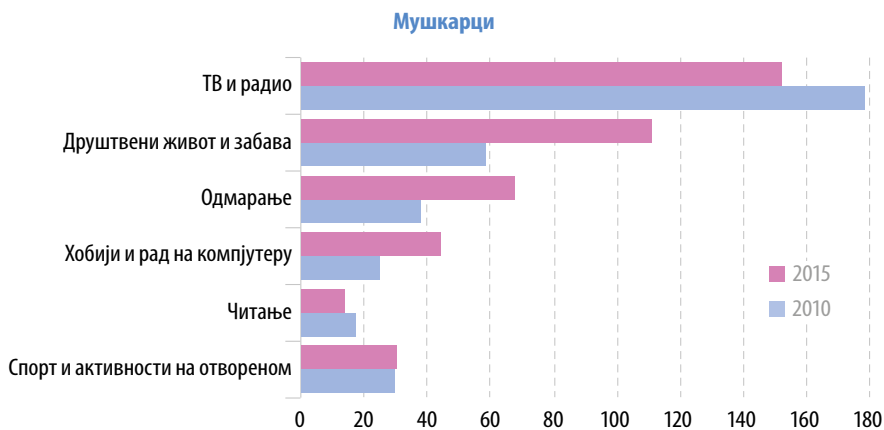
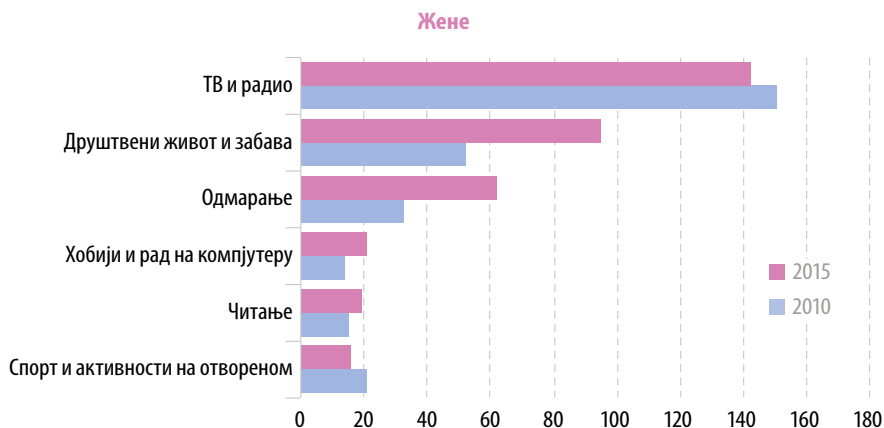

Просечно време проведено у неплаћеним активностима, ниво активности 2, становништво старости 15 и више година, према полу, сви дани, 2010. и 2015. (у минутима)

Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС.

Просечно време проведено у слободним активностима, ниво активности 2, становништво старости 15 и више година, према полу, сви дани, 2010. и 2015. (у минутима)

Извор: Истраживање о коришћењу времена, РЗС.

9

ПРАВОСУЂЕ

ИЗДВАЈАМО...

- ▶ У 2016. години, 93% свих малолетника којима су изречене кривичне санкције су дечаџи. Најбројније кривично дело за које је малолетницима изречена кривична санкџија је тешка крађа: 20 девојџица и 525 дечака. Највећи проценат малолетних починилаца кривичних дела којима су изречене кривичне санкџије у истој години (31%) јесу девојџице од 16 и дечаџи од 17 година.
- ▶ За најтежа кривична дела, убиство и тешко убиство, у 2016. години осуђено је 10 жена и 156 мушкараца. У истој години, за кривично дело насиље у породици осуђено је 100 жена и 1965 мушкараца. За исто дело, на казну условног затвора осуђено је 71% жена и 63% мушкараца. Оштећени (жртве) за насиље у породици су 77% жене а 23% мушкарци.

ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ **Осуђено лице** је особа која је проглашена кривом и којој су судови опште надлежности констатовали правоснажност пресуде у одговарајућој години.
- ▶ **Осуђено малолетно лице** је малолетни учинилац кривичног дела према коме је изречена санкџија — малолетнички затвор или васпитна мера. Као малолетни учинилац кривичног дела сматра се лице које је у време извршења кривичног дела имало навршених 14 година живота, а није навршило 18 година.
- ▶ **Осуђено пунолетно лице** је пунолетни учинилац који је проглашен кривим и према коме су изречене кривичне санкџије. Као пунолетни учинилац подразумева се учинилац кривичног дела који је у време извршења кривичног дела имао навршених 18 година живота.

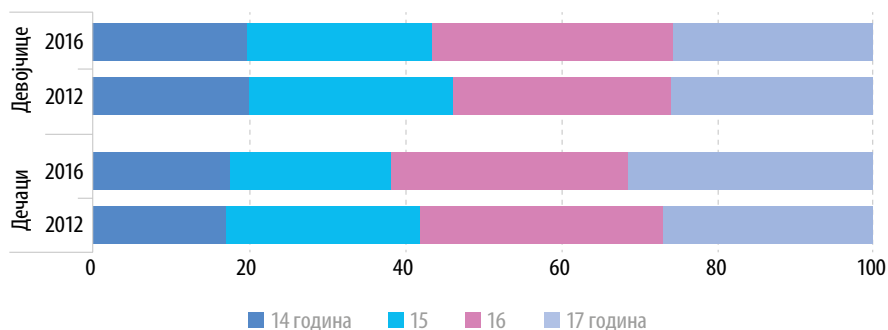

Осуђена малолетна лица према кривичном делу и полу, 2012. и 2016.

Кривична дела	2012		2016	
	девојчице	дечаџи	девојчице	дечаџи
Укупно	122	2180	152	1880
Против живота и тела	10	253	8	197
Убиство и тешко убиство	0	6	0	10
Тешка телесна повреда	2	97	1	106
Лака телесна повреда	8	119	5	64
Друга дела	0	31	2	17
Против полне слободе	0	18	0	29
Силовање	0	5	0	6
Друга дела	0	13	0	23
Против здравља људи	9	137	4	138
Неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога	4	74	2	37
Неовлашћено држање опојних дрога	4	51	2	98
Омогућавање уживања опојних дрога	1	12	0	3
Против имовине	60	1256	86	1086
Крађа	28	188	44	235
Тешка крађа	23	723	20	525
Разбојничка крађа и разбојништво	4	146	10	172
Друга дела	5	199	12	154
Остала дела	43	516	54	430

Извор: Статистика правосуђа, РЗС.

Осуђена малолетна лица према старости и полу, 2012. и 2016. (%)

Извор: Статистика правосуђа, РЗС.

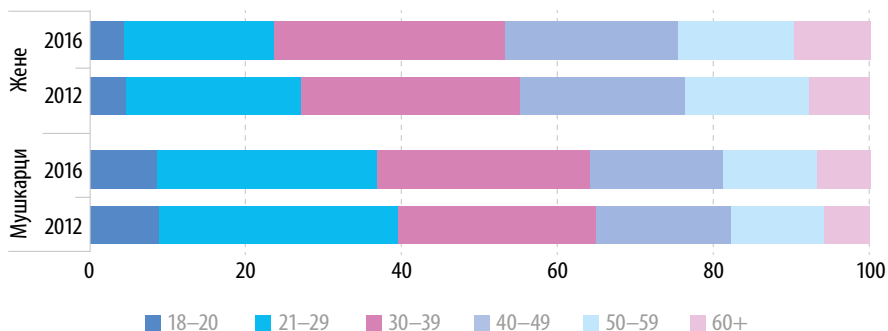
Осуђена пунолетна лица према кривичном делу и полу, 2012. и 2016.

Кривична дела	2012		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	3108	28214	3048	29477
Против живота и тела	162	2159	130	1805
Убиство и тешко убиство	12	196	10	156
Убиство детета при порођају	3	0	2	0
Тешка телесна повреда	26	704	19	626
Лака телесна повреда	98	954	85	785
Друга дела	23	305	14	238
Против слобода и права човека и грађанина	57	596	66	906
Принуда	2	58	1	54
Угрожавање сигурности	42	451	50	724
Друга дела	13	87	15	128
Против полне слободе	17	227	7	197
Силовање	0	67	0	51
Друга дела	17	160	7	146
Против брака и породице	280	2491	360	3406
Запуштање и злостављање малолетног лица	23	15	18	17
Насиље у породици	76	1396	100	1965
Недавање издржавања	149	995	204	1359
Друга дела	32	85	38	65
Против имовине	783	7555	1064	10238
Крађа	374	2229	646	3822
Тешка крађа	121	2725	170	3906
Разбојничка крађа и разбојништво	43	692	26	712
Друга дела	245	1909	222	1798
Против привреде	133	799	219	1373
Против здравља људи	195	2911	162	3072
Неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога	98	1470	45	945
Неовлашћено држање опојних дрога	82	1313	106	2058
Омогућавање уживања опојних дрога	11	102	7	51
Друга дела	4	26	4	18
Против службене дужности	178	663	117	372
Злоупотреба службеног положаја	87	373	44	114
Проневера	66	159	42	158
Превара у служби	2	4	0	4
Примање мита	7	52	11	43
Давање мита	5	51	11	35
Друга дела	11	24	9	18
Трговина људима	5	29	1	12
Остала кривична дела	1298	10784	922	8096

Извор: Статистика правосуђа, РЗС.

Осуђена пунолетна лица према старости и полу, 2012. и 2016. (%)

Извор: Статистика правосуђа, РЗС.

Оштећени (жртве) правоснажно осуђених пунолетних лица према кривичном делу и полу, 2012. и 2016. (%)

	Оштећени (жртве)			
	2012		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Убиство	29	71	22	78
Тешко убиство	42	58	32	68
Убиство на мах	0	100	0	100
Тешка телесна повреда	14	86	12	88
Лака телесна повреда	19	81	19	81
Злостављање и мучење	40	60	61	39
Силовање	91	9	94	6
Обљуба над немоћним лицем	75	25	58	42
Обљуба са дететом	83	17	100	0
Обљуба злоупотребом положаја	86	14	100	0
Недозвољене полне радње	87	13	90	10
Запуштање и злостављање малолетног лица	54	46	51	49
Насиље у породици	75	25	77	23
Разбојничка крађа	37	63	52	48
Разбојништво	58	42	47	53
Трговина људима	50	50	83	17

Извор: Статистика правосуђа, РЗС.

Починиоци кривичног дела насиље у породици према старости и полу, 2012. и 2016.

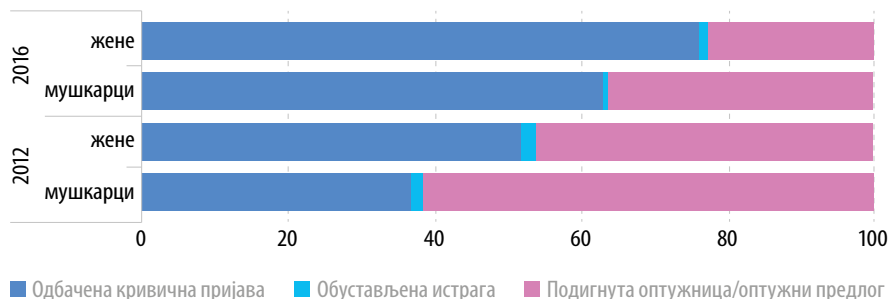
	2012		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	230	3203	484	5200
До 13 година	—	—	—	—
14–17	9	53	17	99
18–20	13	77	12	137
21–30	37	498	88	798
31–40	75	941	118	1406
41–50	44	738	111	1251
51–60	29	580	76	876
60+	23	316	62	633

Извор: МУП Републике Србије.

Оштећена лица за кривично дело насиље у породици према старости и полу, 2012. и 2016.

	2012		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	2971	866	4915	1410
До 13 година	83	83	94	83
14–17	98	55	127	60
18–20	95	30	143	53
21–30	497	102	827	165
31–40	712	96	1158	152
41–50	580	80	1032	188
51–60	473	191	715	240
60+	433	229	819	469

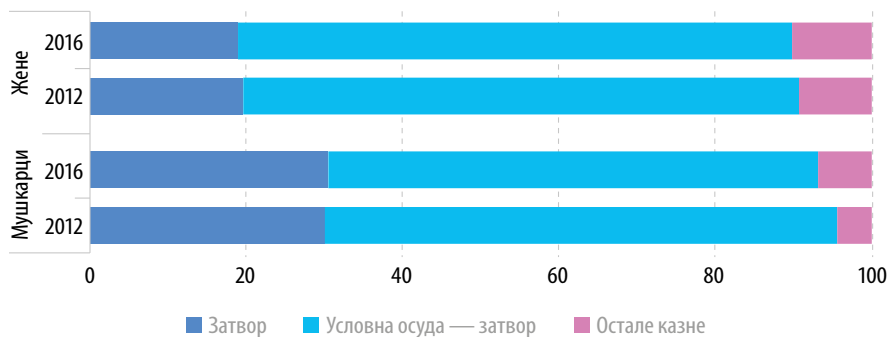
Извор: МУП Републике Србије.

Пријављена пунолетна лица за кривично дело насиље у породици према врсти одлуке и полу, 2012. и 2016. (%)

Извор: Статистика правосуђа, РЗС.

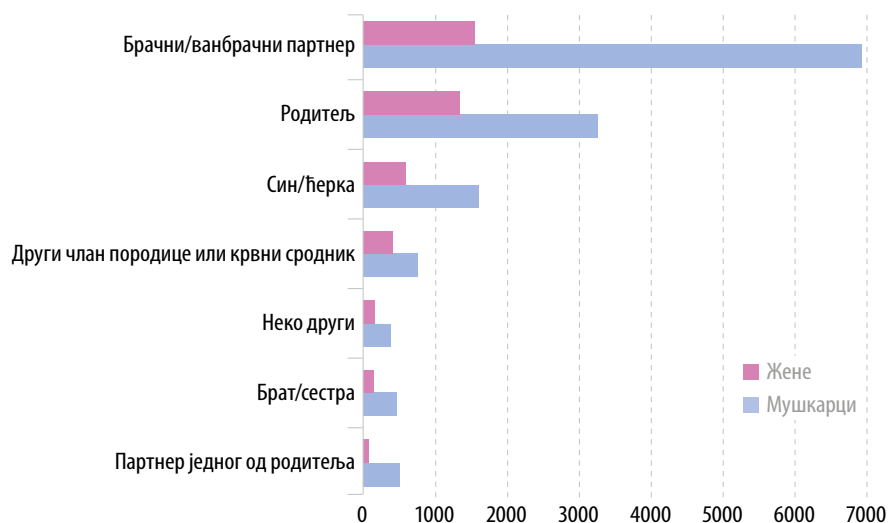

Осуђена пунолетна лица за кривично дело насиље у породици према изреченим кривичним санкцијама и полу, 2012. и 2016. (%)

Извор: Статистика правосуђа, РЗС.

Починиоци насиља у породици према односу/сродству са жртвом насиља и полу, 2016.

Извор: Републички завод за социјалну заштиту.

Корисници центара за социјални рад жртве насиља у породици, према доминантној врсти насиља, старости и полу, 2016. (%)

	0–17 година		18–25		26–64		65+	
	девојчице	дечаци	жене	мушкарци	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Укупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Физичко насиље	29	32	53	52	56	61	49	48
Сексуално насиље	4	1	3	1	1	0	0	0
Психичко насиље	25	22	35	32	39	35	39	36
Занемаривање	34	37	5	8	1	1	7	11
Економско насиље	0	0	2	4	2	1	4	4
Друго	8	8	2	3	1	2	1	1

Извор: Републички завод за социјалну заштиту.

Лица лишена слободе, према полу, 2012. и 2016.

	2012		2016	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Лица лишена слободе ¹	402	9807	361	10311

¹ Стање на дан 31.12.

Извор: Министарство правде, Управа за извршење кривичних санкција.

10

ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА

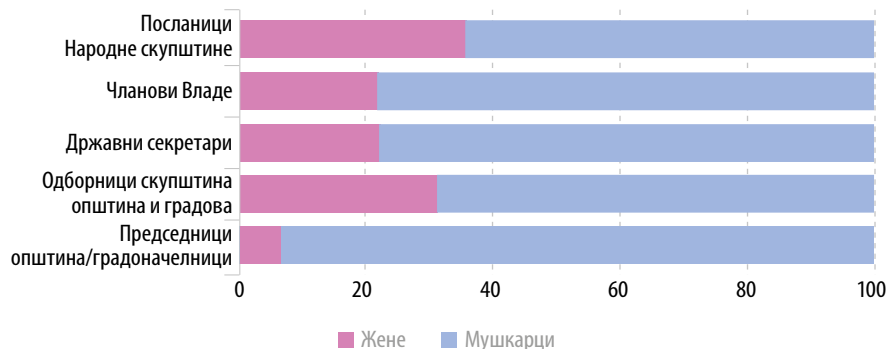
ИЗДВАЈАМО...

- ▶ Само 6,6% жена су председнице општина/градоначелнице, а 31,2% жена су одборнице у скупштинама општина и градова.
- ▶ У Сектору за безбедносну политику Министарства спољних послова на руководећим/командним дужностима у 2015. години заступљеност запослених жена и мушкараца била је једнака, а у 2017. години на тим позицијама нема жена.
- ▶ У свим јавним тужилаштвима у 2016. години је 40% жена јавних тужилаца а 60% мушкараца. Жене су најмање заступљене у вишим јавним тужилаштвима (32%). Од укупног броја заменика јавних тужилаца, 55% су жене а 45% мушкарци. Жене заменици јавних тужилаца су у најнижем проценту заступљене у Тужилаштву за организовани криминал (30%), док су мушкарци у најнижем проценту заступљени у основним јавним тужилаштвима (42%).
- ▶ У судовима опште надлежности у 2016. години је 68% жена судија а 32% мушкараца. Највише жена судија ради у основним судовима (70%). У судовима посебне надлежности 75% је жена судија и 25% мушкараца. Највиши проценат жена је у Прекршајном апелационом суду (82%), док је у истом суду проценат мушкараца најнижи (18%).

ДЕФИНИЦИЈЕ

- ▶ Подаци о посланицима Народне скупштине, члановима Владе и државним секретарима односе се на стање из јула месеца 2017. године.
- ▶ Подаци о одборницима скупштина општина и градова и о председницима општина/градоначелницима односе се на стање после избора 2016. године.

Доносиоци одлука према нивоу одлучивања и полу, 2017. (%)

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца¹, према полу, 2016.

	Број		Структура по полу	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Јавни тужиоци				
Укупно	36	54	40	60
Републичко јавно тужилаштво	1	0	100	0
Апелациона јавна тужилаштва	2	2	50	50
Виша јавна тужилаштва	8	17	32	68
Основна јавна тужилаштва	24	34	41	59
Тужилаштво за организовани криминал	0	1	0	100
Тужилаштво за ратне злочине	1	0	100	0
Заменици јавних тужилаца				
Укупно	345	287	55	45
Републичко јавно тужилаштво	6	7	46	54
Апелациона јавна тужилаштва	23	25	48	52
Виша јавна тужилаштва	91	79	54	46
Основна јавна тужилаштва	222	164	58	42
Тужилаштво за организовани криминал	3	7	30	70
Тужилаштво за ратне злочине	0	5	0	100

¹ Подаци се односе на лица која обављају функцију.

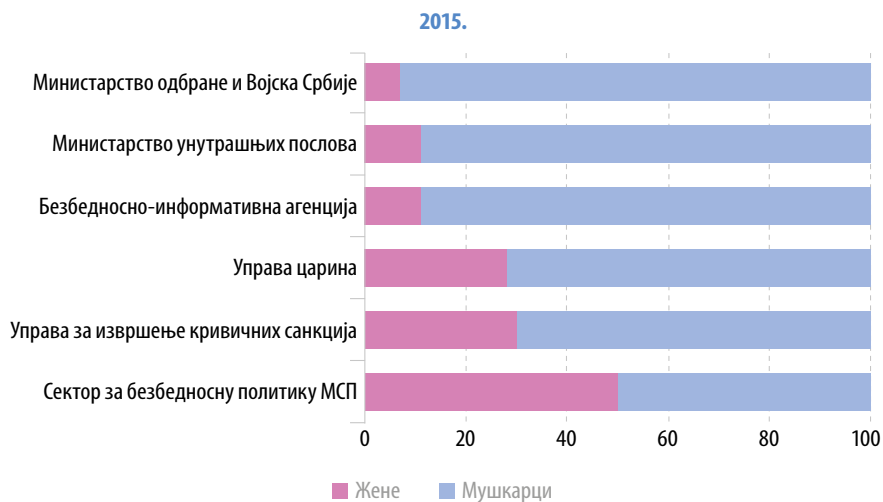
Извор: Државно веће тужилаца.

Судије према полу, 2016.

	Број		Структура по полу	
	жене	мушкарци	жене	мушкарци
Уставни суд	5	10	33	67
Судови опште надлежности				
Укупно	1333	620	68	32
Врховни касациони суд	22	15	59	41
Апелациони судови	162	60	73	27
Виши судови	191	144	57	43
Основи судови	958	401	70	30
Судови посебне надлежности				
Укупно	598	197	75	25
Управни суд	32	9	78	22
Привредни апелациони суд	27	10	73	27
Привредни суд	114	42	73	27
Прекршајни апелациони суд	51	11	82	18
Прекршајни судови	374	125	75	25

Извор: Министарство правде.

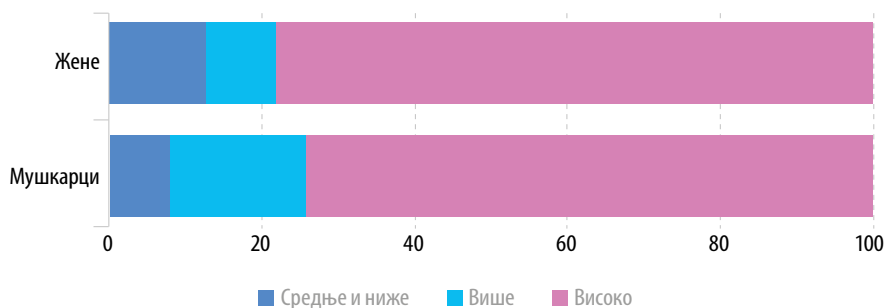
**Запослени у систему безбедности на руководећим/командним дужностима,
према полу, 2015. и 2017. (%)**

Извор: Министарство одбране.

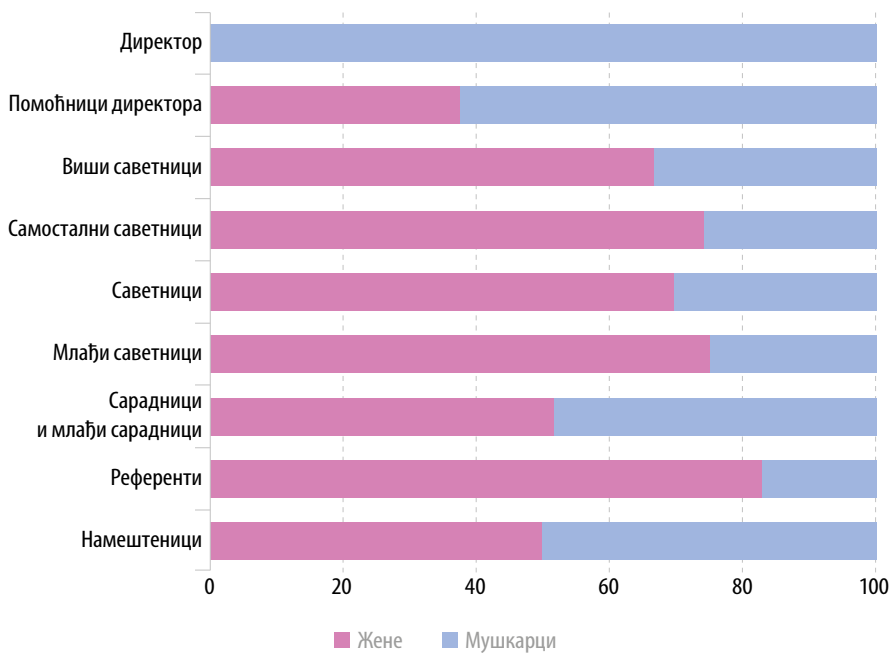

Запослени у Републичком заводу за статистику према школској спреми и полу, 2017. (%)

Извор: Правна служба, РЗС.

Запослени у Републичком заводу за статистику према звањима и полу, 2017. (%)

Извор: Правна служба, РЗС.

11

МЕЂУНАРОДНИ ИНДЕКСИ

ИЗДВАЈАМО...

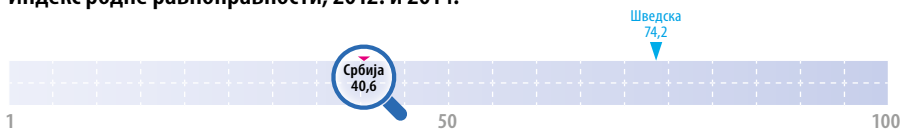
- ▶ У овом одељку представљамо два европска индекса (Индекс родне равноправности и Платни јаз између жена и мушкараца) и четири индекса која се односе на државе света.
- ▶ Република Србија је прва земља ван Европске уније која је увела Индекс родне равноправности ЕУ.
- ▶ Индекс родне равноправности за 2012. годину за ЕУ износи 52,9, а за 2015. годину 66,2.
- ▶ За Србију, индекс родне равноправности за 2014. годину износио је 40,6.
- ▶ Србија заостаје за просеком ЕУ-28 у свим доменима родне равноправности, осим у домену моћи, а приметан је озбиљан јаз у доменима рада и новца.
- ▶ Домен моћи је једини домен у којем Србија има више резултате индекса од ЕУ-28. Релативно бољи резултат у овом домену у односу на остале домене је последица заступљености жена у Народној скупштини.
- ▶ Израчунавање платног јаза између жена и мушкараца је један од индикатора одрживог развоја.
- ▶ Према резултатима Пилот-истраживања о структури зарада за 2014. годину, просечна годишња зарада износила је 823.400 динара, односно 364,4 динара по часу рада.
- ▶ Подаци овог истраживања указују да постоји позитивна корелација између висине зараде и степена образовања. Наиме, запослени са највишим нивоом образовања зарадили су 2,3 пута више од оних са најнижим нивоом образовања (без школе, са непотпуном или завршеном основном школом), односно 1,8 пута више од запослених са средњим степеном образовања.
- ▶ Индекс родне неједнакости за Србију износи 0,185 и Србија заузима позицију број 40. Позицију број 1 има Шведска са индексом 0,04.
- ▶ Индекс родног развоја за Србију износи 0,969 и Србија заузима позицију број 66. Позицију број 1 има Норвешка са индексом 0,993.
- ▶ Глобални индекс јаза међу половима за Србију износи 0,72 и Србија заузима позицију број 48. Позицију број 1 има Исланд са индексом 0,874.
- ▶ Индекс дискриминације према полу у друштвеним институцијама за Србију износи 0,1094 и Србија заузима позицију број 5. Позицију број 1 има Белгија са индексом 0,0016.

ДЕФИНИЦИЈЕ

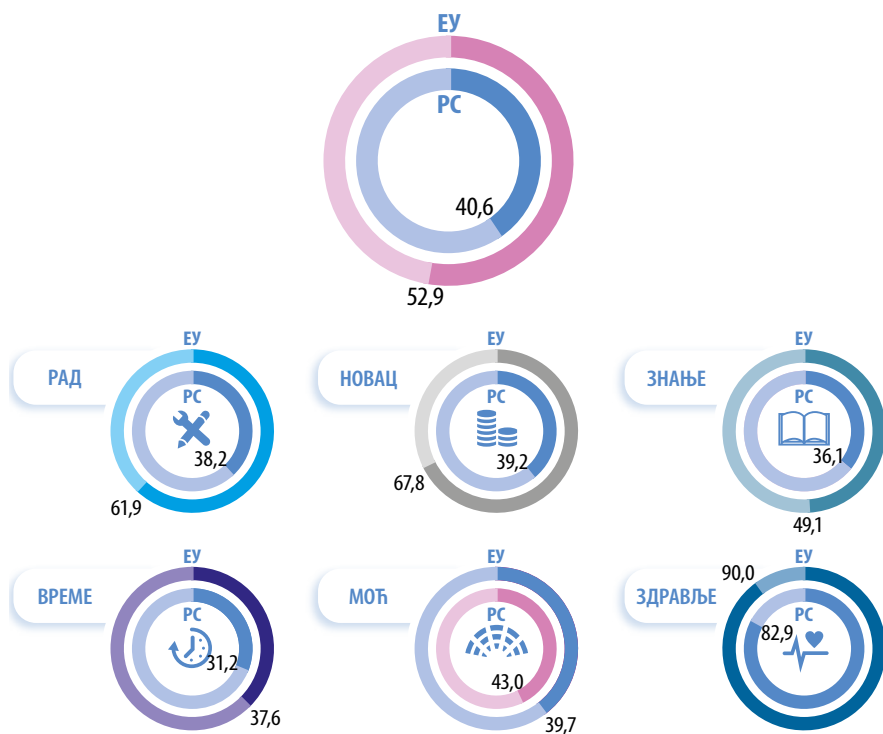
- ▶ **Индекс родне равноправности** Европског института за родну равноправност (EIGE) омогућава свеобухватно мерење родне равноправности и развијен је са циљем подршке ефикаснијем креирању политика у овој области. Индекс се ажурира сваке друге године, па је тако 2015. и 2017. године објављено друго и треће издање. Овај индекс представља мерни инструмент ЕУ за родну равноправност на скали од 1 (потпуна неравноправност) до 100 (потпуна равноправност) и обухвата шест домена: знање, рад, новац, здравље, време и моћ, као и два поддомена: насиље и унакрсне неједнакости. <http://eige.europa.eu/>
- ▶ **Платни јаз између жена и мушкараца** добија се на основу података Истраживања о структури зарада и односи се на разлику у просечним платама између жена и мушкараца. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics
- ▶ **Значај Истраживања о структури зарада** је у томе што обезбеђује детаљне и упоредиве податке о годишњим, месечним зарадама и зарадама по часу, према индивидуалним карактеристикама запослених и пословних субјеката у којима раде.
- ▶ **Индекс родне неједнакости** — Родна неједнакост остаје главна препрека људском развоју. Девојке и жене направиле су велике помаке од 1990. године, али још нису стекле родну равноправност. Оне су често дискриминисане у областима здравља, образовања, политичкој заступљености, на тржишту рада и слично, са негативним последицама за развој својих способности и њихову слободу избора. <http://hdr.undp.org/en/composite/GII>
- ▶ **Индекс родног развоја** — Индекс мери родни јаз у достигнућима људског развоја и обрачунава неједнакости између жена и мушкараца у три основне димензије хуманог развоја — здравља, знања и животног стандарда коришћењем истих индикатора компоненти као и Индекс хуманог развоја. Индекс је директна мера родног јаза који показује женски индекс хуманог развоја као проценат мушког индекса хуманог развоја. <http://hdr.undp.org/en/content/gender-development-index-gdi>
- ▶ **Глобални индекс јаз међу половима** — Одређује националне разлике између полова по економским, образовним, здравственим и политичким критеријумима и пружа рангирање земаља, што омогућава ефикасно поређење по регионима и групама прихода. <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2016/rankings/>
- ▶ **Индекс дискриминације према полу у друштвеним институцијама** — Овај индекс показује меру дискриминације жена у друштвеним институцијама (формалним и неформалним законима, друштвеним нормама и праксама) у 160 земаља. <http://www.genderindex.org/>

Индекс родне равноправности, 2012. и 2014.

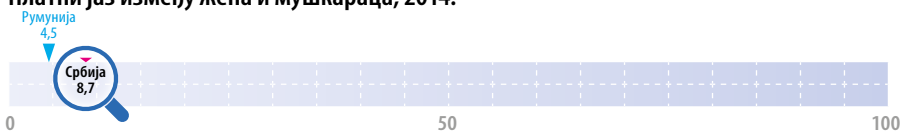
Извор: Европски институт за родну равноправност и Републички завод за статистику.

Индекс и домени родне равноправности, 2012. и 2014.

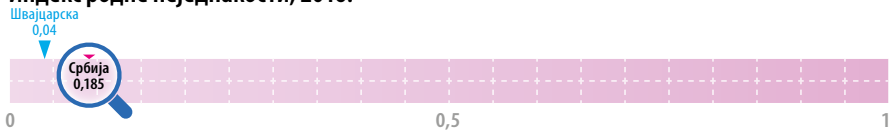
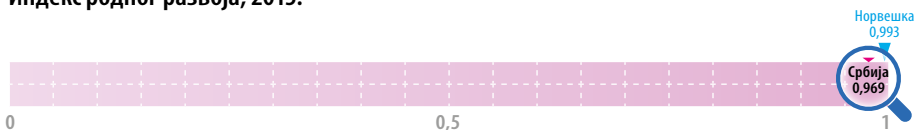
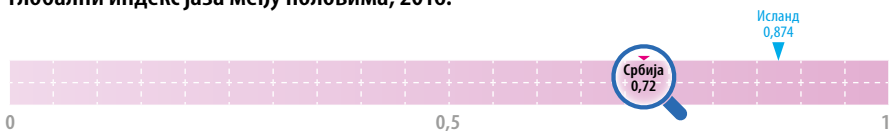

Извор: Европски институт за родну равноправност и Републички завод за статистику.

Платни јаз између жена и мушкараца, 2014.

Извор: Истраживање о структури зарада, РЗС.

Индекс родне неједнакости, 2016.Извор: <http://hdr.undp.org/en/composite/GII>**Индекс родног развоја, 2015.**Извор: <http://hdr.undp.org/en/content/gender-development-index-gdi>**Глобални индекс јаза међу половима, 2016.**Извор: <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2016/rankings/>**Индекс дискриминације према полу у друштвеним институцијама, 2014.**Извор: <http://www.genderindex.org/>

